

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ
КАФЕДРА БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА
КАФЕДРИ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ TNEU
«ГРОШОВА ПАРАДИГМА»**

ТЕРНОПІЛЬ 2012

Збірник наукових праць студентського наукового гуртка кафедри банківської справи ТНЕУ «Грошова парадигма»

*Затверджено на засіданні кафедри банківської справи ТНЕУ
Протокол №10 від 25.05.2012 року.*

Відповідальні за випуск:

Іващук Ольга Олегівна

к.е.н. доц., кафедри банківської справи
ТНЕУ

Малахова Олена Леонідівна

к.е.н. доц., кафедри банківської справи
ТНЕУ

За зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних та статистичних матеріалів відповідальність несуть автори

ЗМІСТ

БЕРЕЖНА МАРІЯ

ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 5

БІЛИК ІГОР

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК ЕЛЕКТРОНИХ ГРОШЕЙ..... 9

ГАДЕВИЧ МАРІЯ

РЕАЛЬНИЙ ВАЛЮТНИЙ КУРС І ВІЛЬНОКОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА СВІТУ 14

ГОЛОВАТА ТЕТЯНА

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ БАНКУ: ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ 19

ГОРДІЄНКО ВОЛОДИМИР

ІННОВАЦІЙНИЙ ПАКЕТ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ..... 25

ГОРДІЙ НЕЛЯ

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ ПРОВІДНИЙ КРАЇН СВІТУ В УМОВАХ ЕКОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ..... 29

ДЗЮБИНА МАРІЯ

ВАЛЮТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ..... 34

КИРИЛІВ СОФІЯ

ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ НА МІЖБАНКІВСЬКОМУ ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЇХ ПЕРСПЕКТИВИ..... 37

КОЛЕСНИК ІРИНА

КУРСОВА ПОЛІТИКА НБУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... 43

МЕДЗЯК ТЕТЯНА

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО РИНКУ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ..... 47

НОВАЦЬКА КАТЕРИНА

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ 53

ОЛІЙНИК ОЛЬГА

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ 58

ПАЛЕНИЧКА ЮЛІЯ	
АРТ-БАНКІНГ – ПЕРЕРОГАТИВА УСПІШОГО БІЗНЕСУ	63
ПЕЛЕХАТ ДАНА	
СВІТОВІ БАНКІВСЬКІ КРИЗИ	67
РИНДЮК ЛЮДМИЛА	
СВІТОВИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ “БРІДЖ-БАНКІВ” ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЇХ СТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ	72
САЯНЧУК ТАРАС	
БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ: РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ	76
СИТНІКОВА АНАСТАСІЯ	
АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ ТА ВИБІР ОПТИМАЛЬНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	81
СМОЛІЙ НАТАЛІЯ	
ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ	87
СОРОКА УЛЯНА	
БАНКРУТСТВО КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ	91
ТОРОПОВА КАТЕРИНА	
СПІВПРАЦЯ МВФ ТА СВІТОВОГО БАНКУ	97
ЯНЧ МАРІЯ	
АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПЕРЕХІДНИХ ЕКОНОМІК	102

БЕРЕЖНА МАРІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

*Науковий керівник:
викладач Метлушко О. В.*

ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У зв'язку з затяжною фінансовою кризою на світовому ринку відбулись радикальні зміни, пов'язані зі стратегією формування процентної політики держави. Це відобразилось і на діях комерційних банків України, цільовим орієнтиром яких послуговував головний координатор країни – Національний банк України.

У забезпеченні фінансової стабілізації банківської системи України важливу роль відіграє застосування ефективної процентної політики центрального банку. У зв'язку з цим аналіз питань проведення раціональної процентної політики Національного банку набуває особливого значення.

Важливе місце у діяльності НБУ займає процентна політика. Через зміну пропозиції грошей процентна політика центрального банку впливає на ринкові процентні ставки, тобто на ставки за всіма іншими видами операцій на грошовому ринку. А отже, діяльність Національного банку України в галузі процентної політики впливає на становище всіх суб'єктів економічної діяльності, на кон'юнктуру ринку та розвиток економіки в цілому.

Центральні банки, використовуючи надання позик комерційним банкам, домагаються двох основних цілей:

- по-перше, центральний банк контролює обсяги грошової пропозиції, надаючи можливість комерційним банкам збільшувати власні резерви;
- по-друге, таким чином центральний банк може і контролювати відсоткові ставки комерційних банків.

Метою статті є аналіз принципів привабливої процентної політики для отримання прибутку та залучення клієнтів, обґрунтування значимості облікової ставки, як інструмента грошово-кредитної політики.

Відповідно до Закону України “Про Національний банк України,” процентна політика центрального банку - це регулювання Національним банком попиту та пропозиції на грошові кошти як через зміну процентних ставок за своїми операціями, так і шляхом рекомендацій щодо встановлення процентних ставок за активними та пасивними операціями банків з метою впливу на процентні ставки суб'єктів грошово-кредитного ринку та дохідність фінансових операцій [3].

На підставі тенденцій розвитку грошових ринків сучасних економік можна сказати, що поряд з ринковою ціною відсоткові ставки є найважливішим інструментом економічного виміру, який дає змогу оцінювати динамку економічних процесів і використовується при прийнятті рішень стосовно доцільності проведення певних економічних дій.

Облікова ставка, як інструмент грошово-кредитної політики, полягає у зміні відсотків за кредитами та депозитами, що їх НБУ надає комерційним банкам. Історично поняття облікової ставки пов'язане з діяльністю центрального банку з переобліку векселів, представлених комерційними банками. У сучасних умовах зміст операцій центрального банку з рефінансування означає не лише купівлю векселів (переобліковий кредит) чи позики під заставу цінних паперів (ломбардний кредит), а й надання всіх видів кредитів комерційним банкам.

Можна виділити дві групи причин, які впливають на рівень облікової ставки центрального банку:

- причини, обумовлені загальними тенденціями розвитку національної економіки;
- причини, пов'язані з рішенням центрального банку щодо грошової сфери.

Перша група причин є первинною щодо другої, оскільки розвиток секторів економіки впливає на рішення центрального банку в грошово-кредитній сфері. Маніпулювання обліковою ставкою слід розглядати як запобіжний активний важіль впливу на попит і пропозицію на грошовому ринку.

З початку 2010 року НБУ знизив облікову ставку вже втретє (з 08.06.2010 р. з 10,25% річних до 9,5% річних; з 08.07.2010 р. - до 8,5% річних; з 10.08.2010 р. – до 7,75% річних). На сьогодні вона знаходиться на рівні нижчому, ніж у роки відносної стабільності (2004-2007 рр.), коли її значення коливалися в межах 8-9,5% річних (нижче поточного рівня облікова ставка була тільки з грудня 2002 року по червень 2004 року – 7% – і з червня по жовтень 2004 року – 7,5%). У період розгортання фінансової

кризи облікова ставка НБУ зростає до 12% річних (з квітня 2008 року) і залишалася на такому рівні впродовж найбільшого її загострення. З червня 2009 року починається поступове зниження облікової ставки (рис. 1).

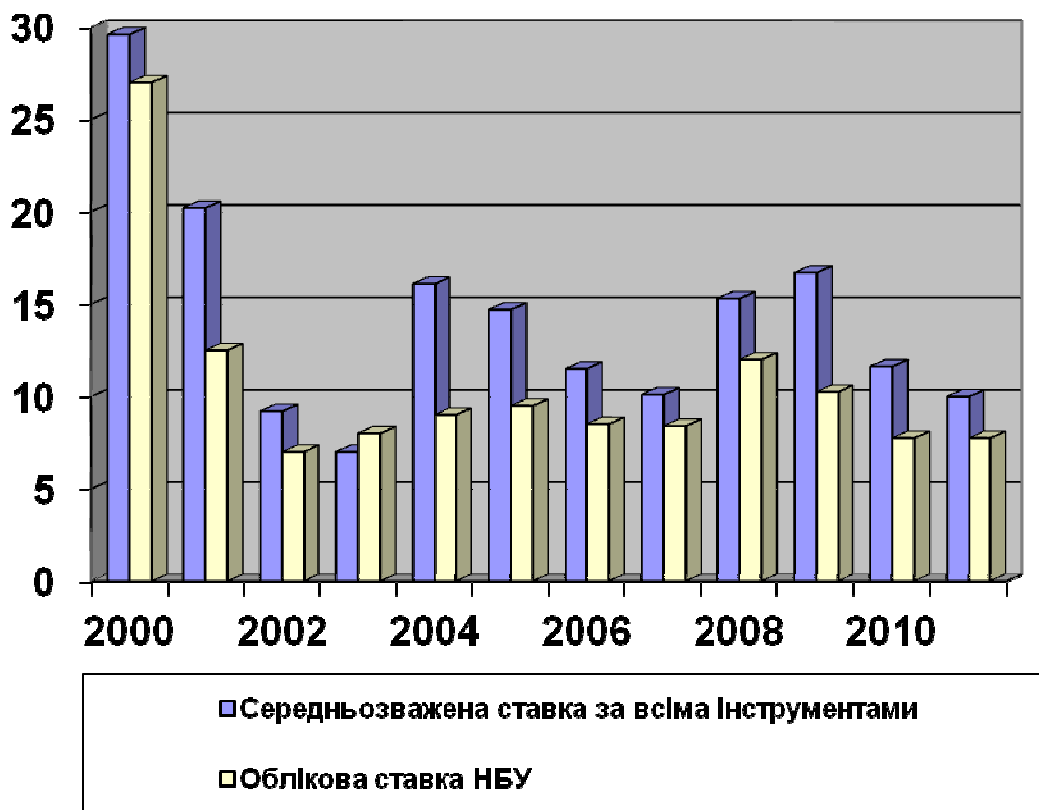

Рис. 1. Динаміка облікової ставки НБУ та середньозважених процентних ставок за всіма інструментами (за даними НБУ)

Слід зазначити, що за 11 років, у період з 2000 року по 2011 рік, середньозважена ставка за всіма інструментами періодично коливалася.

Протягом 2004-2007 років спостерігається її поступове зниження, після чого відбувся значний стрибок до 15,3 %.

Так, даний показник у 2006 році становив 11,5% річних проти 14,7% у 2005 році.

У 2008 році Національний банк України активно проводив операції щодо підтримки ліквідності банків за допомогою різних інструментів рефінансування, водночас, підвищуючи середньозважену процентну ставку за ними (у річному обчисленні до 15,3% у порівнянні з 10,1% у 2007 році).

У 2010 році даний показник мав загальну тенденцію до зниження. Його коливання протягом року визначалися оперативним втручанням та реагуванням на потреби ринку.

Як наслідок, середньозважена процентна ставка за всіма інструментами рефінансування знизилася до рівня 10% в 2011 році і досягла значення аналогічного показника в 2007 році [2]. Як зазначено в офіційному повідомленні НБУ: «Розмір облікової ставки знижено, з метою сприяння закріпленню позитивних тенденцій на грошово-кредитному ринку і створення стимулів для поліпшення ситуації в реальному секторі економіки».

Результати оцінки рівня прибутковості такого виду фінансових інструментів як депозити, за підсумками 2007 року свідчать, що зберігати гроші на депозитах в українських банках стало не вигідно. Більшість вкладників понесли значних збитків тому, що процентні ставки за депозитами не перекрыли навіть річного рівня інфляції.

Найбільших втрат зазнали ті клієнти, які зробили ставку на американську валюту. Хоча курс долару був відносно стабільним по відношенню до гривні, ціни стрімко зростали, і 9-10% річних, які були запропоновані вітчизняними банками за депозитами в американській валюті, не змогли зберегти гроші від знецінення. Тільки ті клієнти, які зробили ставку на євро, отримали прибуток. Незважаючи на те, що ставки були не досить високими – приблизно 9% річних, курсова різниця принесла прихильникам євровалюти прибуток. А вже за 2007 р. курс євро по відношенню до гривні зміцнів на 10,2%. Тож перед тим, як відкривати депозитний рахунок у банку, необхідно проаналізувати перспективи тієї чи іншої валюти [2].

Аналіз вартісних аспектів між залученими ресурсами та наданими кредитами дозволяє дослідити тенденції впливу на процентні ставки та встановити прийнятні умови для розширення клієнтської бази.

Враховуючи корелятивність банківських ризиків слід пам'ятати, що кредитний ризик - один з основних чинників, що впливає на величину відсоткової ставки за користування кредитом. Тож саме цінові аспекти наданої позички й відіграють ключову роль у процесі управління кредитним ризиком, а відтак їхній аналіз дуже важливий.

Отже, процентна політика центрального банку — це інструмент грошово-кредитної політики, який є широко відомим і застосовується центральними банками практично всіх розвинених країн.

Список використаної літератури:

1. Вісник Національного банку України – 2011. – №2. – ст.71.
2. Килипенко Н. Структура відсоткових ставок у грошово-кредитній системі / Н. Килипенко // Наук. вісник НЛТУ України: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: НЛТУ України. – 2006, вип. 16.6. – С. 241-247

3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

БІЛИК ІГОР

*факультет банківського бізнесу
група БС-22*

Науковий керівник:
к.е.н, доцент Адамик Б.П.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ РИНОК ЕЛЕКТРОНИХ ГРОШЕЙ

З другої половини ХХ століття активно розвиваються інформаційні технології. Функціонування всесвітньої мережі Internet на декілька порядків збільшила швидкість збору, переробки, санкціонованого доступу та передачі інформації. Не минули ці процеси і економіку: в 50–тих ХХ століття вчені ввели такі категорії, як нова економіка, інформаційна економіка, інтелектуальна економіка, електронна комерція, електронна торгівля, електронні (або цифрові) гроші. Інформаційні ресурси стали товаром, тобто об'єктом ринкових відносин [2].

Позитивна динаміка збільшення Інтернет аудиторії, підвищення швидкості появи на віртуальній арені нових сайтів і наростання темпів розвитку електронної торгівлі дають змогу стверджувати про серйозні перспективи розвитку електронних платіжних систем мережі Інтернет [5].

З часу появи ідеї електронних грошей чимало вчених зацікавилася новим видом платіжних інструментів. Відтоді з'явилося багато публікацій, присвячених різноманітним проблемам, пов'язаним з появою та із застосуванням електронних грошей у різних країнах світу, – Чарльза Фрідмена, Чарльза Гудхарта, Майкла Вудфорда, Бенджаміна Фрідмена, Мервіна Кінга, Бенджаміна Коена, Отмара Іссінга, Дмитра Кочергіна, Євгена Горюкова, Олени Махаєвої, Михайла Савлука та інших відомих економістів.

За визначенням Національного банку України, електронні гроші – це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, ніж емітент, особами і є грошовим зобов'язанням емітента ” [4]. Таке трактування електронних грошей фактично дублює загальноприйняте в Європейському Союзі.

Протягом останніх десяти років у різних країнах здійснювалося (у тому числі в тестовому режимі) більше тисячі проектів електронних платіжних систем.

За даними наведеними Європейським центральним банком протягом періоду з 2001 року по 2011, питома вага операцій здійснених в електронних грошей зростала. (дані наведені в таблиці 1 та зображені на рисунку 1.) [6].

Таблиця 1.

Питома вага операцій здійснених в електронних грошах

Питома вага операцій здійснених в електронних грошах (у відсотках від загального числа національних операцій)		
Рік	У зоні Євро	У ЄС
2001	0,28	0,36
2002	0,55	0,72
2003	0,52	0,69
2004	0,52	0,69
2005	0,58	0,71
2006	0,59	0,74
2007	0,65	0,81
2008	1,06	1,36
2009	1,12	1,49
2010	1,26	1,7

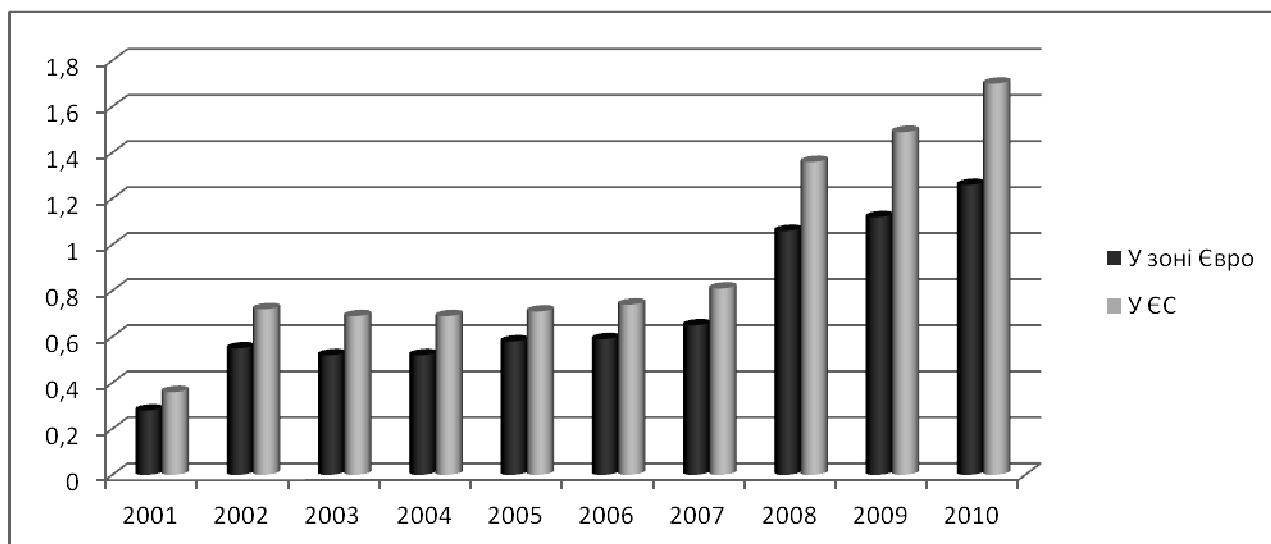

Рис. 1. Динаміка операцій здійснених в електронних грошах

Ми бачимо тенденцію до росту питомої ваги операцій, котрі здійснюються за допомогою електронних платіжних засобів.

Платіжні інструменти систем електронних грошей суттєво відрізняються в різних країнах. Більшість програм працює з поповнюваними карт-

ками, якими передбачається багаторазове завантаження коштів з банківських рахунків, через банкомати, телефоном або через Інтернет. Майже у всіх випадках встановлено відносно низькі ліміти максимальної суми, яка може зберігатися на картках (як правило, кількості доларів США).

У деяких країнах електронні гроші функціонально об'єднані, наприклад, із дебетовою або кредитною картою чи посвідченням особи держателя такої

картки. Це є у австрійській системі Quick, бельгійській Proto, німецькій GeldKarte та в інших. Більшість систем електронних грошей на основі карток адаптовано до мережних платежів [6].

Сьогодні близько 65% європейських систем електронних грошей ґрунтуються на карткових проектах і лише 35% діють на програмній (мережній) основі. Станом на 2012 рік в Євросоюзі було 1747 інститутів на карткових проектах та 919 інститутів на програмній основі [3].

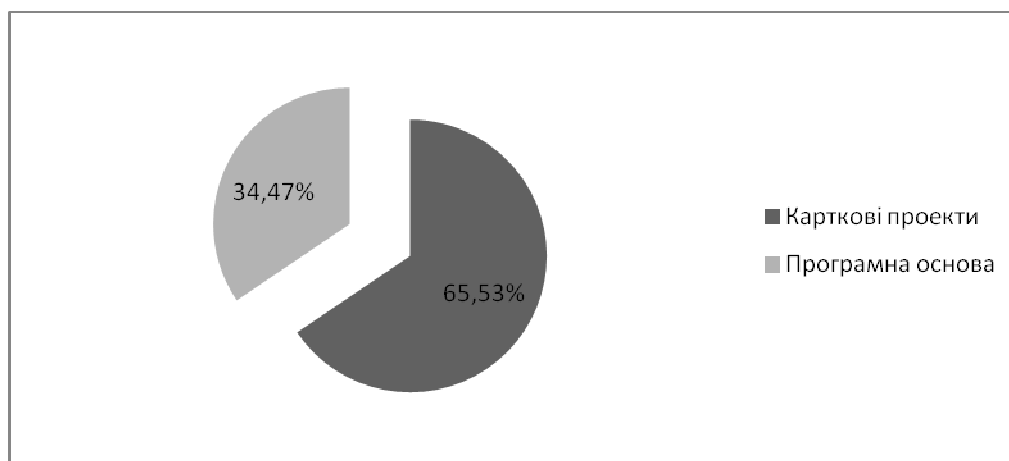

Рис. 2. Темпи приросту кількості електронних систем у Євросоюзі

Кількість інститутів електронних грошей у Євросоюзі протягом 2009-2012 лише збільшувалася. Дані про кількість наведені у таблиці 2 [6].

Таблиця 2.

Кількість електронних систем в Євросоюзі

Рік	Карткові проекти		Програмна основа	
	Кількість	Темп приросту	Кількість	Темп приросту
2009	759	-	489	-
2010	1072	41,24%	666	36,20%
2011	1541	43,75%	915	37,39%
2012	1747	13,37%	919	0,44%

Як видно з другої таблиці темпи приросту кількості електронних систем у Євросоюзі знижуються. Як вважає Н. Ільницька це можна пояснити

тим, що найбурхливіший період розвитку систем електронних грошей припав на 1996–2000 рр., коли запроваджувалася велика кількість пілотних проектів та нових схем використання електронних грошей. У 2000–2003 роках деякі з цих проектів були закриті, оскільки не витримали конкуренції і не мали достатньої клієнтури. Водночас зростали обороти систем, які залишилися на ринку. Наступний період – 2003–2008 рр. – характеризувався відносною стабільністю на ринку електронних грошей. Ситуацію, що склалася у 2008–2012 роках учені-економісти пояснюють таку ситуацію ефектом залежності від попереднього розвитку, або так званім ефектом QWERTY - ефектом “перемоги” менш досконалих стандартів над більш досконалими та наступного закріплення “перемоги” менш ефективного стандарту завдяки вже освоєній базі користувачів [1].

У більшості промислово розвинутих країн упровадженню електронних грошей передував тривалий період дії інших платіжних систем (дебетових та кредитних карток), які мали суттєві переваги порівняно з традиційними паперовими грошима. Нова технологія – електронні гроші – при порівняльних затратах не в змозі одразу забезпечити відчутного економічного ефекту, тобто прогресивніша технологія не змогла замінити менш прогресивні через занадто високі витрати на її впровадження, незважаючи на перспективні переваги її використання.

Однак, розвиток ринку електронних грошей у різних країнах суттєво відрізняється. Наприклад, у Бельгії та Швейцарії протягом 2004–2008 рр. поступово скорочувалися випуск та використання електронних грошей, хоча на межі ХХ–ХХІ століть спостерігався зворотний процес, і рівень використання електронних грошей у цих країнах досі є одним із найвищих у Європі [5]. У Нідерландах стан емісії та використання електронних грошей можна охарактеризувати як застійний, оскільки за останні роки ринку він фактично не змінився. У Франції, Італії та Німеччині, навпаки, у 2004–2008 роках динамічно зростала емісія електронних грошей, проте рівень їх використання досі суттєво поступається іншим платіжним інструментам [1].

Серед основних причин незначного використання електронних грошей у більшості країн Європи можна виділити дві групи факторів.

Перша група факторів пов’язана із психологічним чинником, тобто невисоким рівнем довіри споживачів і торговців до нового виду грошей, спричиненим:

— відсутністю в електронних грошей статусу законного платіжного засобу;

— відносно низьким рівнем відповідності електронних грошей звичним грошовим властивостям, таким як зручність, безпека, анонімність (приватність), універсальність (широке приймання), а також можливість використовувати як засіб накопичення та як вільну одиницю вартості;

— браком або недосконалістю законодавчого поля стосовно електронних грошей;

— стійкістю людських звичок щодо використання традиційних платіжних засобів (конкуренція між електронними та традиційними грошима);

— великою різноманітністю діючих схем електронних грошей (конкуренція між різними системами електронних грошей).

Друга група факторів пов'язана з недоліками самих систем електронних грошей, а саме:

— нерозвинутістю мережі приймання та використання електронних грошей;

— нетранспарентністю та відсутністю інтеперабельності (безперешкодного використання в межах будь-яких платіжних систем) більшості систем електронних грошей;

— відсутністю уніфікованих стандартів у сфері електронних грошей та несумісністю більшості їх систем.

Учені прогнозують три ймовірні сценарії подальшого розвитку систем електронних грошей:

1. Електронні гроші не матимуть значного поширення або й узагалі зникнуть з обігу;
2. Електронні гроші будуть широко використовуватися як платіжний інструмент і перебуватимуть в обігу паралельно з традиційною готівкою;
3. Електронні гроші цілковито витіснять з обігу традиційні готівкові гроші.

На нашу думку найімовірнішим є другий варіант розвитку подій. Електронні гроші будуть виконувати роль платіжного інструменту в мережі Інтернет, і водночас перебуватимуть в обсязі паралельно з традиційною готівкою. Але, якщо врахувати те, що розвиток мережі Інтернет відбувається дуже швидкими темпами, електронні платежі і розрахунки будуть ставати все популярнішими, відповідно і електронні гроші відіграватимуть все більшу роль в нашому житті.

Список використаної літератури:

1. Надія Ільницька «Аналіз світового ринку електронних грошей»

2. Олексюк О.С., Мостіпака О.В., «Електронні гроші та віртуальні банки: Інформаційний контекст»

3. Офіційний сайт ЄЦБ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ecb.int/home/html/index.en.html>

4. Постанова Національного банку України від 4 листопада 2010 р. № 481 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей»

5. Ю.В. Машика, “Електронна комерція – платіжні засоби мережі інтернет”

6. Phoebe Athanassiou, Natalia Mas-Guix «Electronic Money institutions. Current trends, regulatory issues and future prospects»

ГАДЕВИЧ МАРІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

Науковий керівник:

к.і.н., доцент Марковецька Г.М.

РЕАЛЬНИЙ ВАЛЮТНИЙ КУРС І ВІЛЬНОКОНВЕРТОВАНА ВАЛЮТА СВІТУ

Сучасні міжнародні валютно-фінансові відносини відрізняються надзвичайно швидким розвитком та постійними змінами, що перетворює світову валютно-фінансову систему у найбільш мобільне і динамічне утворення в структурі світового господарства. Місце, яке займає кожна країна у світовій валютно-фінансовій системі, значною мірою залежить від національної валютної політики. Її характер та спрямованість визначають як внутрішній стан національної економіки, так і зовнішньоекономічні позиції країни, можливості її інтеграції у систему світового господарства [2].

Метою дослідження є удосконалення методологічних та розробка науково-практичних підходів щодо формування світової валютної системи світу в сучасних умовах.

Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено наступні задачі:

— проаналізувати теоретико-методологічні засади світової валютної системи;

— визначити напрями впливу валютної політики і зміни валютного курсу на розвиток національних економік;

— визначити особливості функціонування валютних ринків у світі;

— визначити напрями удосконалення валютної політики країн, запропонувати механізм забезпечення стабільності національної валютної системи як важливу складову національної валютної політики країн в умовах підвищення ступеню нестабільності світового фінансового середовища;

— розробити модель міжнародного валютного співробітництва на сучасному етапі розвитку світового господарства;

— розробити напрямки удосконалення стратегії національної валютної політики в Україні.

Об'єктом є процес формування і реалізації валютної системи світу.

Предметом є організаційно-економічні засади, методичні й практичні аспекти формування світової валютної системи у сучасних умовах.

У даному курсі аналізуються фундаментальні і науково-практичні проблеми валютного курсу; умов конвертованості; міжнародної ліквідності; проблеми виникнення та уникнення фінансових, валютних та кредитних ризиків; особливості здійснення міжнародних розрахунків; фінансові умови зовнішньоторговельних угод; баланси міжнародних розрахунків, структура та фактори, що впливають на них, методи їх регулювання; суть та види міжнародного кредиту; міжнародний рух позичкових капіталів [4].

Формування обмінного валютного курсу визначається багатьма складовими, серед яких виділяються фундаментальні змінні (економічне зростання і зростання продуктивності праці, конкурентоспроможність, інфляція, платіжний баланс, експорт, імпорт, рівень процентних ставок, розширення грошової маси, нагромадження золотовалютних резервів у Центральному банку та ін.), а також політичні, психологічні й інші фактори. Зазначені фактори впливають на валютний курс у довгостроковому і короткостроковому аспектах. Фактичний валютний курс є результатом поєднання раціональних очікувань і співвідношення попиту та пропозиції на валютному ринку.

Тож під валютою слід розуміти наявну частину грошової маси, яка переходить з рук у руки в формі грошових банкнот і монет. Національна валюта - це встановлений законом платіжний засіб даної країни і є основою національної валютної системи. А іноземна валюта - це грошові знаки іноземних держав, кредитні та платіжні засоби, які виражені в іноземних грошових одиницях і які використовуються в міжнародних розрахунках.

Валюта в різних країнах може мати одну назву, але різну цінність. Вона, як правило, обмінюється не просто одна до одної, а в певному співвідношенні. Але обмінні курси валют постійно змінюються й часто досить різко.

Обмінний валютний курс — це кількість одиниць однієї валюти, яка необхідна для придбання одиниці іншої валюти. Змістом валютної операції - це об-

мін валюти однієї країни на валюту іншої. Таким чином розрізняють поняття "номінальний валютний курс" і "реальний валютний курс".

Номінальний валютний курс - це курс між двома валютами, тобто відносна ціна двох валют.

Реальний ефективний валютний курс – це номінальний ефективний валютний курс, скоригований на зміну рівня цін або інших показників витрат виробництва, який показує динаміку реального валютного курсу даної країни до валют країн основних торговельних партнерів.

Проаналізувавши динаміку курсу долара США протягом 1996-2012 років можна побачити, що вартість гривні знизилася за цей період на 436% (з 1,83 грн./дол. у вересні 1996 р. до 7,89 грн./дол. у лютому 2012 р.) (рис. 1)

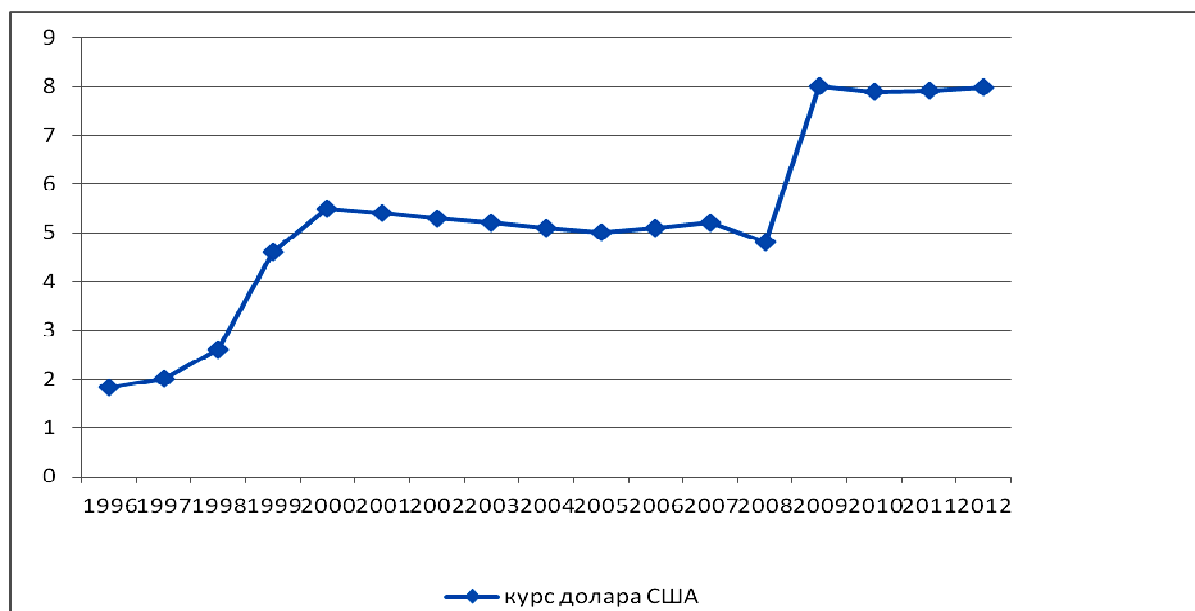

Рис. 1. Динаміка курсу долара США

Як видно з графіка, найбільші знецінення гривні відбулись у 1998-2000 (на 111%) і 2008-2009 роках (на 64%), що співпадає з розгортанням кризових явищ. При цьому девальвація національної валюти в кінці 90-х років частково сприяла у 2001-2005 роках зростанню експорту і позитивному сальдо платіжного балансу.

Нині у світі налічується понад 300 найменувань національних грошей, проте лише 20 держав (США, Англія, Німеччина, Японія, Канада, Данія, Нідерланди, деякі багаті на нафту країни Близького Сходу) та ін. мають повністю конвертовану валюту. Крім того, майже 50 держав світу мають різні форми частково конвертованих валют.

Конвертована валюта — національна грошова одиниця, яка може вільно (шляхом купівлі-продажу) обмінюватися на іноземні валюти, вико-

нувати функції світових грошей.

Розрізняють дві основні форми конвертованої валюти:

- 1) вільна, або повністю конвертована;
- 2) частково конвертована.

Крім того, існують неконвертовані валюти їх переважна більшість 300 валют світу.

Переваги конвертованості гривні: створення умов для довготермінового поліпшення її платіжного балансу; сприятиме створенню для підприємств країни режиму міжнародної конкуренції, впроваджувати нові форми організації виробництва, тим самим зменшуючи витрати виробництва й ціни. Все це підвищить ефективність економіки. Водночас конвертованість валюти супроводжується лібералізацією зовнішньоекономічної діяльності через неминучу девальвацію своєї валюти - це призведе до певних економічних втрат.

Одним з найважливіших реформ, яка відбувається в Китаї зараз є реформування фінансового ринку як усередині, так і на міжнародному рівні. Структура фінансової системи визначає, наскільки швидко обмінний курс буде у вільному обігу і чи Китай готовий відкрити свої лідируючі фондових ринках для іноземних інвесторів.

Вільна конвертованість юаня поточного рахунку показує, що Китай ширше відкриє ринки, що призведуть до іноземного фінансування підприємств виходячи на зовнішній бізнес торгівлі та інших послуг та інші важливі галузі промисловості, що сприяли зміцненню нашої країни і політичних, економічних і культурних зв'язків міжнародного співтовариства, щоб прискорити темпи світової економіки. З міжнародної точки зору на процес конвертованості валюти, конвертованість поточної реалізації прогресивних конвертованості по рахунку капіталу в цілому до 10 років [5].

Ще не так давно Російський рубль розглядався як ненормальна людська валюта. Навіть у самій Росії, люди цуралися його воліючи долара США. Тепер часи змінюються. Росія піднімає весь валютний контроль. Підтримуючи високі ціни на нафту і газ, рубль виглядатиме привабливою пропозицією і другого за величиною в світі експортером. Країна накопила величезні валютні резерви. Економіка може перегрітися і Росія зіткнеться з новими економічними проблемами - не від економіки в кризу, але з плаваючою валюти.

Росія і Китай перейдуть на торгівлю в рублях та юанях для підвищення двостороннього торговельно-економічного співробітництва, після угоди, підписаної між центральними банками двох країн. Вже сьогодні

росіяни йдуть до того, щоб рубль був сильною, вільноконвертованою валютою, а в майбутньому і світовою резервною [1].

Завзято ходять слух, що в США вже створена нова американська валюта Американо, яка замінить обридлий усім долар. Слух про американо замість долара циркулює давно. На хвилі кризи посилюються розмови про цю валюту американо, яка йде на зміну долару [2].

Можливі вигоди від введення нової валюти: США оголосивши дефолт звільняють себе від будь-яких зобов'язань; економіка США має можливість почати все з чистого аркуша; Мексика та Канада повністю потрапляють під управління США; укрупнення і побудова регіональних центрів вигідно транснаціональним корпораціям.

Негативні наслідки появи американо: світова економіка отримує найсильніший удар по фінансовій ліквідності; втрата довіри до паперових грошей призведе до сильної девальвації національних валют; золото поверне позиції резервної валюти; повернення до грошових відносин на основі золотого стандарту, що скоротить важелі впливу на ринкову економіку; стануть неможливими методи стимулювання попиту; ескалація напруженості внаслідок падіння рівня життя в багатьох країнах, що може привести до серйозних військових конфліктів. Тим часом державний борг США в доларах продовжує зростати [3].

Отже, під валютою слід розуміти будь-який товар, здатний виконувати функцію засобу обміну в міжнародних розрахунках. У вужчому розумінні - це наявна частина грошової маси, яка переходить з рук у руки в формі грошових банкнот і монет. Валюта забезпечує зв'язок і взаємодію національного та світового господарства. Ще є країни, в яких їхні валюти конвертовані, що дають змогу вільно використовуватись на міжнародному платіжному обороті. Також головною характерною рисою теорії і практики міжнародних валютних відносин є те, що вони мають справу з численними валютами. Кожна країна має свою грошову одиницю, валюту, яка лежить в основі грошової системи країни (долар, єна, рубль, гривня тощо). Валюта в різних країнах може мати одну назву, але різну цінність.

Список використаної літератури:

1. http://referaty.net.ua/referaty/referat_28703.html
2. <http://ru.wikipedia.org>
3. <http://blogs.stopgame.ru/topic/6872>
4. http://library.tneu.edu.ua/files/EVD/m_mkrvo_s.pdf
5. <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2011/09/09/251246>

ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ БАНКУ: ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В сучасних умовах розвитку економіки актуальною є проблема забезпечення високого рівня ліквідності та стійкості банківських установ. Тому існує необхідність дослідження формування власного капіталу банків та управління ним в умовах нестабільного розвитку економіки, порядку оцінювання величини та визначення рівня його адекватності, а також пошуку ефективних шляхів і джерел нарощення обсягів капіталізації, що в майбутньому сприятиме підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи і збереженню її національних пріоритетів в умовах глобалізації фінансових ринків.

Проблеми управління власним капіталом банку досліджували вітчизняні вчені М.Д.Алексеєнко, І.О. Бланк, А.В.Васюренко, О.В.Дзюблюк, Б.Л.Івасів, А.М.Мороз, а також зарубіжні – В.В.Кисельов, Г.С.Панова, А.М.Проскурін, В.М.Усоскін, В.Е.Черкасов.

Метою даної статті є виявлення механізмів формування власного капіталу та його управління з метою забезпечення ефективного функціонування банківської системи в сучасних умовах.

Вітчизняний і зарубіжний досвід показав, що основною проблемою в процесі формування власного капіталу банку є не нарощування капіталу, а встановлення його оптимальної для конкретного банку величини з урахуванням таких факторів як: ризикованість розміщення активів, специфіка пасивних операцій, структура власності, галузева приналежність клієнтів.

Особливостями функціонування вітчизняних банків є жорсткий контроль з боку Національного банку України за дотриманням економічних нормативів, базою для розрахунку яких є власний капітал. Можливість залучення банком додаткових коштів залежить від ефективності управління та формування його власного капіталу [3, с.81]. У зв'язку з цим, існує необхідність у створенні такої системи управління власним капіталом банку, яка забезпечувала б сталий розвиток банківської діяльності.

Сучасний стан банківської системи України характеризується незначними зрушеннями у фінансових результатах діяльності банків, а саме кількості діючих банків, наявністю банківських установ, що знаходяться на межі банкрутства чи перебувають на стадії ліквідації, значними обсягами неякісних активів. Проте в загальному активи банківської системи протягом 2011 року продовжили своє зростання, їх розмір збільшився на 11,9% та дорівнював 1054,3 млрд.грн. (табл. 1).

Таблиця 1.

**Показники кількості зареєстрованих та діючих банків
в Україні за 2006-2011 рр. [5, с.39]**

№	Показники	01.01.2007	01.01.2008	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	01.01.2012
1	Кількість зареєстрованих банків	193	198	198	197	194	198
2	Вилучено з Державного реєстру банків (з початку року)	6	1	7	6	6	0
3	Кількість банків, що перебувають у стадії ліквідації	19	19	13	14	18	21
4	Кількість діючих банків	170	175	184	182	176	176

Дані показники свідчать, що кількість зареєстрованих банків зростала протягом 2006-2008 рр., а у 2009 р. їх кількість почала зменшуватись і лише у 2011 році – знову збільшилась і становила 198 банків, з них 176 – діючих та 21 установа перебуває у стадії ліквідації.

Механізм формування власного капіталу банку опосередковує виконання управлінських функцій лише щодо формування власних коштів банку і пов'язаний з певними заходами, спрямованими на забезпечення банків їх достатнім обсягом для здійснення ефективної діяльності банківських установ. Механізм формування власного капіталу банку, характеризуючи сферу об'єктивно існуючих розподільчих відносин, властивих банківській діяльності, виступає складовим елементом фінансового механізму

му, і тому для нього характерними є такі складові елементи, як: фінансові методи, важелі та відповідне забезпечення [4, с.110]. Формування власного капіталу, з одного боку зумовлене існуванням об'єктивно існуючими перерозподільними відносинами, притаманними банківській діяльності, а з іншого – активного впливу на них і можливість успішно працювати лише за умови оптимального використання всіх його складових.

Управління капіталом банків – це важливий процес, в рамках якого банки планують і реалізують свої прибуткові фінансові ресурси та контролюють ризики, які є своєрідними для банківської діяльності.

Процес управління розпочинається з розробки стратегії та планування, які виступають основою стабільної діяльності банківської установи для мобілізації капіталу в умовах постійних змін на фінансовому ринку. Це пошук співвідношення між можливостями банку і зовнішнім середовищем.

Аналіз власного капіталу банку характеризується певними етапами, серед яких:

- аналіз динаміки структури власного капіталу;
- оцінювання основних факторів, що визначають формування структури власного капіталу;
- оптимізація структури власного капіталу за критерієм мінімізації фінансових ризиків;
- оптимізація структури власного капіталу за критерієм виконання вимог Національного банку України.

Провідні фінансові центри світу значну увагу приділяють визначенню оптимального розміру власного капіталу як для окремого банку, так і для системи в цілому [1, с.15]. Адже достатній розмір банківського капіталу дає змогу ефективно функціонувати не лише банківській системі, але й економіці в цілому, оскільки незаперечним є той факт, що фінансова система сприяє зміцненню конкурентних позицій кожної країни на світовій арені.

Проаналізуємо основні показники покриття власним капіталом зобов'язань банків України, вихідні дані представлені у табл. 2.

Аналізуючи статистичні дані, можемо стверджувати, що банківська система України характеризується зростанням обсягу власного капіталу у 2011р., яке відбувалося за рахунок збільшення статутного капіталу окремими банками. Сукупний обсяг власного капіталу банків станом на 01.01.2012р. дорівнював 155,5 млрд. грн.. Залишки коштів фізичних осіб

на рахунках у банках протягом 2011 року збільшилися на 13,1%, що говорить про поступове відновлення довіри населення до банківських установ.

Таблиця 2.

Показники рівня покриття власним капіталом зобов'язань банків [5, с.39]

(млрд. грн.)

№	Показники	01.01. 2007	01.01. 2008	01.01. 2009	01.01. 2010	01.01. 2011	01.01. 2012
1	Власний капітал	42,6	69,6	119,3	115,2	137,7	155,5
2	Зобов'язання банків	297,6	529,8	806,8	765,1	804,4	898,8
3	Кошти суб'єктів господарювання	76,9	112,0	143,9	115,2	144,0	186,2
4	Кошти фізичних осіб	106,1	163,6	175,1	155,2	206,6	237,4

В Україні склалася ситуація, коли темпи зростання активів значно випереджують темпи зростання капіталу банків. Дана ситуація склалася, тому що банківські установи почали більше залучати кошти юридичних та фізичних осіб. Тому необхідно вжити заходів щодо поліпшення ситуації із зростанням власного капіталу [2, с.158]. Обсяг активів в Україні протягом 2006-2011 рр. зростав і на 01.01.2012р. становив 1054,3 млрд. грн., обсяг зобов'язань банків також збільшувався порівняно із попередніми роками та у 2011р. підвищився до 898,8 млрд. грн., а кошти суб'єктів господарювання та фізичних осіб становили – 186,2 та 237 млрд. грн. відповідно.

Динаміка зростання деяких показників діяльності банківської системи має такий графічний вигляд (рис.1).

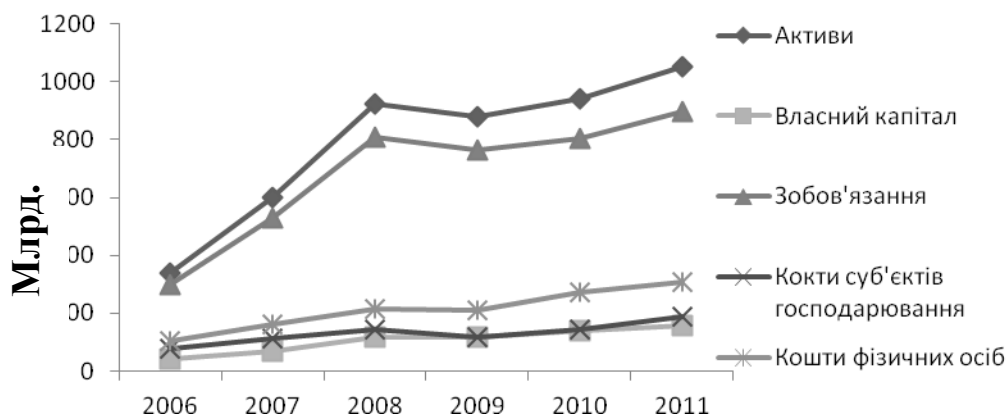

Рис. 1. Динаміка зростання основних показників діяльності банківської системи за період 2006-2011 рр.

(авторська розробка на основі джерела [5, с.39])

В Україні з метою забезпечення ефективного управління власним капіталом банківським установам доцільно було б здійснювати наступні заходи:

- підвищувати рівень капіталізації банків за рахунок коштів існуючих та залученням нових інвесторів у сфері банківської діяльності, віддаючи перевагу тим напрямкам збільшення власного капіталу, що забезпечують збереження контролю за діяльністю банку;

- запровадити нові заходи з приводу оцінки фактичного рівня ризику активів, які б були актуальними по відношенню до ситуації, яка склалася у банківському секторі;

- здійснити механізми внутрішньої оцінки достатності власного капіталу з позицій посилення наглядової складової і наближення їх до міжнародних стандартів;

- здійснити, відповідно до міжнародних стандартів, методик оцінки адекватності власного капіталу шляхом визначення для початку розміру капіталу достатнього для покриття ризиків, а потім розрахунку регулятивного капіталу і значення адекватності капіталу як співвідношення регулятивного капіталу до еквівалента зважених на рівень ризику активів [6, с.290].

За результатами проведеного дослідження варто зазначити, що:

- 1) ефективне управління власним капіталом банку є підґрунтям для зміцнення його фінансового стану, підвищення довіри економічних суб'єктів до установ банківської системи;

- 2) достатній розмір банківського капіталу дає змогу ефективно функціонувати не лише банківській системі, але й економіці в цілому, оскільки

незаперечним є той факт, що фінансова система сприяє зміцненню конкурентних позицій кожної країни на світовій арені;

3) залучення коштів вітчизняних чи іноземних інвесторів та коштів держав, сприятиме збільшенню обсягу власного капіталу;

4) підвищувати рівень капіталізації банків було б доцільно за рахунок коштів існуючих та залученням нових інвесторів у сфері банківської діяльності, віддаючи перевагу тим напрямам збільшення власного капіталу, що забезпечують збереження контролю за діяльністю банку.

Ефективний процес формування та управління капіталом банку є одним з першочергових завдань банків, вирішення якого дозволить забезпечити стабільність функціонування усього банківського сектору. Сьогодні процес управління капітальною базою банків з метою її нарощення супроводжується значною кількістю проблем, які потребують ефективного вирішення.

Список використаної літератури:

1. Герасименко В. Управління власним капіталом банку в Україні в умовах фінансової кризи / В.Герасименко // Вісник НБУ. – 2010. – №10 – с. 12-17.
2. Земан О.Є., Шевцова О.Й. Управління капіталом банку з метою підвищення рівня капіталізації / О.Є. Земан, О.Й. Шевцова // Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. – №5(2) – с. 156-162.
3. Кирилейза І.С. Стратегічне управління власним капіталом банку / І.С. Кирилейза // Вісник НБУ. – 2011. - №6 – с. 76-81
4. Коваль С. Теоретичні основи механізму формування власного капіталу банку / С. Коваль // Вісник ТНЕУ. – 2009. – №1 – с. 106-116.
5. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2012 року // Вісник Національного банку України. – 2012. - №2. – 39с.
6. Чернишова Л.І. Концепція комплексного підходу до стратегічного управління банківським капіталом. / Л.І. Чернишова // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – №2 (36). – С. 290 – 296.

ІННОВАЦІЙНИЙ ПАКЕТ ПОСЛУГ У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Хронологія розвитку банківських послуг повертає фокус головного призначення банківської установи до двох базових функцій, а саме – акумуляції та перерозподілу грошових ресурсів. Проте із розвитком суспільства інфраструктура послуг змінюється.

Дослідженням аспектів впровадження інновацій в діяльність банківських установ з метою посилення їх ролі на ринку фінансових послуг присвячені роботи таких науковців, як Н. Тимошенко, С. Леонова, О. Котенко, А. Смірнова, І. Бланка та ряду інших.

Метою даної статті є обґрунтування переліку перспективних банківських послуг у контексті розвитку банківської системи.

Спектр банківських послуг, які сьогодні пропонуються клієнтам комерційними банками є досить широким. При цьому можна виділити 2 основні підвиди, зокрема:

- класичні банківські послуги;
- інноваційні банківські послуги, - Інтернет-еквайринг, Private banking,
- мультивалютні та гібридні вклади, емісія “привілейованих” пластикових карток, нові депозитні рішення [1].

Розглянемо Private banking детальніше.

Термін Private Banking використовується для позначення системи відносин між клієнтом і фінансовою установою (банком), яку характеризує персональний підхід до клієнта, комплексність послуг і висококласне обслуговування.

Водночас Private Banking – набагато більше, ніж традиційні банківські послуги, він передбачає повний спектр структурованих продуктів та послуг, включаючи інвестиційні, банківські, фінансові та нефінансові інструменти в поєднанні з індивідуальними рішеннями з управління багатством (Wealth Management) [3].

В основу ідеології Private Banking закладено ряд принципів [5]:

- 1) максимально дозволена з точки зору законодавства конфіденційність (Confidentiality);
- 2) можливість доступу до вищого керівництва банку (Openness);
- 3) індивідуальний підхід до клієнта (Exclusivity);
- 4) найвищий рівень обслуговування (Perfection);
- 5) системний підхід до управління капіталом клієнта, взаємодовіра між банком та клієнтом (Mutual confidence).

В рамках даних принципів зарубіжні банки пропонують цілий комплекс послуг, зокрема [1]:

— класичні банківські послуги – відкриття та обслуговування депозитних та поточних рахунків фізичних осіб, операції з дорожніми чеками, валютно-обмінні та кредитні операції, а також операції із платіжними картками та дорогоцінними металами;

— формування індивідуального інвестиційного портфеля та інвестиційної стратегії, а також довірче управління фінансовими ресурсами клієнтів шляхом їх розміщення в боргових і пайових цінних паперах та у цінних паперах інститутів спільного інвестування;

— послуги фінансового планування й управління капіталом клієнта – базується на високому рівні довіри клієнта до банку. На підставі отриманих даних про фінансовий стан певного клієнта фахівці банку здійснюють комплексну роботу за розроблення пропозицій клієнту щодо збереження його фінансових ресурсів і їх оптимального використання;

— консалтингові послуги – комплекс послуг та розробка рекомендацій з юридичного і податкового супроводу, розроблення рекомендацій, спрямованих на мінімізацію податків і податкове планування;

— додаткові послуги нефінансового характеру (включають дисконтні програми, приватні ділові клуби).

Інтернет-еквайринг – прийом до оплати платіжних карток через мережу Інтернет із використанням спеціально розробленого та надійно захищеного WEB-інтерфейсу, що дозволяє здійснити розрахунки в будь-який час у будь-якому місці за наявності комп'ютера, підключеного до мережі Інтернет.

Перевагами Інтернет-еквайрингу є:

Для клієнта:

- не потрібно виходити з дому/офісу для придбання певного товару чи
- послуги;
- клієнт використовує простий та надійний засіб платежу.

Для організації:

- замовлення товару чи послуги є гарантією його сплати;
- відсутність ризиків, що існують при розрахунках готівкою;
- непотрібно здійснювати інкасацію та зберігати грошові кошти;
- немає втрат на обладнання для проведення розрахунків [2].

Суть мультивалютного вкладу в тому, що під один депозитний договір вкладнику оформляються два, три і більше рахунків у різних валютах. Клієнт сам вирішує, яку валюту вибрати для заощаджень і скільки грошей у ній тримати. Він може в будь-який момент змінити структуру портфеля, щоб захистити внесок від знецінення і заробити на зростанні курсу валюти.

На скільки ж можна помножити свої капітали, відкривши мультивалютний депозит? Все залежить від того, як зміниться курс валют і які відсотки пропонує банк. За підрахунками, у випадку різких змін курсу можна заробити до 40% річних (разом з відсотками по вкладу). Але тільки за умови своєчасного перекладання грошей “по валютах”. Вкладник повинен стежити за курсами і самостійно приймати рішення про переведення заощаджень в ту або іншу грошову одиницю. Проте навіть при стабільності курсу прибутковість мультивалютних депозитів цілком пристойна. Адже ставки за банківськими конвертаційним вкладами не поступаються прибутковості простих термінових депозитів - 14,5-17% річних у гривні, 7,75-9,5% у доларах і 6,75-8,5% у євро. При цьому банкіри відмовилися від комісії за конвертацію валют і зняли обмеження на кількість трансакцій [6].

Основною цільовою аудиторією мультивалютних вкладів є або ті вкладники, які здійснюють у своїй діяльності і роботі операції з іноземною валютою, або ті, у яких вже є фінансові ресурси як у національній, так і в іноземній валюті, і вони не хочуть їх конвертувати в гривню, а бажають накопичувати такі ресурси з отриманням доходу від депозитних операцій.

В даному випадку мультивалютний депозит буде якраз дуже вигідною пропозицією для вкладника, і дає наступні переваги:

1) незалежно від коливання валюти, на депозиті накопичується сума у валюті бажаної покупки, що вже дозволяє застрахувати себе від валютних коливань;

2) отримання доходу від депозиту. Хоча процентна ставка трохи нижче звичайного строкового депозиту, на 0,5-1,5 процентних пункти, в залежності від умов банку, дохід все одно буде;

З можливість конвертації валюти без комісій - у випадку падіння або підвищення курсу валюти, можливість швидко відреагувати на цю зміну і продати або купити потрібну валюту;

4) при конвертації не втрачаються накопичені відсотки і комісії не стягуються за конвертацію. Тобто клієнт втрачає тільки на курсовій різниці.

Звичайно, перед конвертацією валют необхідно здійснити аналіз втрати ресурсів і розрахувати можливий збиток або дохід. Але в даному випадку є і свій плюс - відсотки, накопичені до конвертації валют, частково компенсують втрати на курсовій різниці.

Гібридний депозит - це комбінований фінансовий продукт, що як правило, включає в себе інвестицію з невеликим, але гарантованим доходом і низькими ризиками (депозит банку), а також високоприбуткову, але ризикову складову - найчастіше, акції або сертифікати інвестиційних фондів. Даний депозит може бути зручний для тих, хто звик до банківських депозитів, але хоче розширити інструментарій свого інвестування [4].

Гібридні продукти популярні в країнах Євросоюзу. І це не дивно, адже ставки за звичайним депозитом у більшості цих країн мінімальні, а за комбінованими продуктами можна запропонувати більш високу прибутковість. Але тут поширений і інший вид "гібриду". Це депозит банку, комбінований з полісом накопичувального страхування: страхування життя, додаткової пенсії або до повноліття. У такому випадку вкладник, крім відсотків за вкладом, отримує ряд інших переваг.

Звичайно, крім переваг, гібридний депозит має і деякі недоліки для вкладника. Наприклад, ризик втрати прибутку у випадку, якщо справи в інвестиційного фонду підуть не кращим чином.

Отже на сучасному етапі розвитку суспільства та банківських послуг виникає необхідність до пошуку та використання нових ідей та рішень, що дали б змогу максимально ефективно використовувати наявні ресурси та можливості банків задля досягнення поставлених цілей та завдань. Тому у контексті розвитку банківської системи доцільно впровадити та використовувати інноваційний пакет послуг, зокрема Private banking, Інтернет-еквайринг, мультивалютні та гібридні вклади.

Список використаної літератури:

1. Леонов С. В. Інноваційний пакет послуг як інструмент антикризового управління банківськими установами України / С. В. Леонов, О. О. Котенко // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2011. - №1. – С. 176-177.

2. Офіційний сайт Райффайзен Банк Аваль [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.aval.ua/corporate/money_oper/cards/acquiring/

3. Офіційний сайт VAB банку: Private banking VAB [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://pb.vab.ua/private_banking

4. Резніченко Є. Гібридні депозити з підвищеною дохідністю: що це таке, і кому вони потрібні / О. Резніченко // Простобанк: путівник у світі особистих фінансів [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://ua.prostobank.ua/depoziti/statti/chi_vigidno_zaraz_vidkrivati_multivalyutni_vkladi

5. Тимошенко Н. Private Banking в умовах українських реалій / Н. Тимошенко // Простоблог: блоги експертів о фінансах [Електронний ресурс].- Режим доступу:

http://www.prostoblog.com.ua/lichnye/banki/private_banking_v_usloviyah_ukrainskih_realiy

6. Які перспективи мультивалютних депозитів на українському ринку? / Думки експертів // Простобанк: путівник у світі особистих фінансів [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

http://ua.prostobank.ua/depoziti/dumki_ekspertiv/yaki_perspektivi_multivalyutnih_depozitiv_na_ukrayinskomu_rinku

ГОРДІЙ НЕЛЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС -41*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Балянт Г.Р.

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ЦЕНТРАЛЬНИХ БАНКІВ ПРОВІДНИЙ КРАЇН СВІТУ В УМОВАХ ЕКОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Фінансова криза 2008 – 2010 рр., першопричиною якої стала криза на американському ринку іпотеки, переросла в кризу практично всіх секторів економіки світу. Колапс фінансових ринків, загроза банкрутства найбільших фінансових установ світу, рекордний обвал фондових ринків — ось короткий опис того, що відбулося в наступні кілька тижнів після краху Lehman Brothers. Головною рисою кризи стало те, що вона охопила більшість банків, вплинула на фінансовий стан небанківських фінансових установ та інші сектори економіки, призвела до декапіталізації банківської системи внаслідок втрати значної частини банківського капіталу, а також до значних фінансових втрат населення, зниження довіри до банківської системи та національної валюти.

Основні причин поточної фінансової кризи:

— стрімке зростання сектору фінансових послуг та збільшення їх маси порівняно з реальним сектором економіки;

- посилення тенденції до віртуалізації банківського капіталу;
- підвищена міжнародна мобільність банківського капіталу;
- посилення глобальної інфляції;
- розширене впровадження різноманітних цінних паперів;
- значна доларизація світової економіки;
- глобалізація банківського капіталу.

Те центральне місце в економіці, яке належить банківській системі, визначає її тісні взаємозв'язки та взаємодію з усіма без винятку секторами — фінансовим, корпоративним, домашніх господарств, зумовлюючи певні труднощі, а почасти і дестабілізацію всього процесу формування й використання їхніх фінансових ресурсів. А тому криза є саме фінансовою і на прями її подолання нарівні з усіма важливими структурними заходами держави мають базуватися передусім на ефективних інструментах монетарної політики.

Основними інструментами, які застосовувались центральними банками в кризових умовах були такі як: зміна процентної ставки, операції на відкритому ринку, рефінансування тощо.

Процентні ставки центральних банків в період кризи коливались в межах 0,0 – 13%, зокрема у США 0,0 – 0,25%, у Англії 0,5%, у Росії 8%. Операції на відкритому ринку були проведені ФРС на суму 1,7 трлн. доларів США, а Банком Англії на 200 млрд. фунтів стерлінгів.

Щодо України, то середньозважена процентна ставка рефінансування сягнула 16,7% у 2009, 11,6% у 2010 році та 9,7% у серпні 2011. Загалом операції з рефінансування на загальну суму 146 млн. грн. суттєво поліпшили ліквідність банківської системи України у кризовий період.

За допомогою такого інструменту, як обов'язкові резервні вимоги НБУ за період із вересня 2008 р. до березня 2009 р. провів стерилізаційних операцій на загальну суму 29,68 млрд. грн.

НБУ використовував операції на відкритому ринку. Зокрема, операції РЕПО, обсяг яких із вересня 2008 року по березень 2009 року становив 24 559 млн. грн.

Таким чином, досвід світової фінансової кризи 2008—2010 рр. свідчить, що в умовах нестабільності світових фінансових ринків і національних фінансових систем істотно зростає роль центральних банків і монетарної політики, яку вони розробляють і реалізують. Як показала практика, традиційні підходи вже не відповідають потребам посткризового розвитку світової економіки та потребують модернізації на основі переходу до но-

вого монетарного режиму, який передбачає високий рівень оперативності й узгодженості дій усіх суб'єктів фінансового ринку.

На сьогодні загальним підходом до розробки та реалізації грошово-кредитної політики центральних банків є їх орієнтація на досягнення стабільності національних грошових одиниць і реалізацію монетарних режимів, що базуються на забезпеченні цінової стабільності.

Головним в обґрунтуванні оптимальної монетарної політики є визначення її цілей, що виражається в оцінці тієї ролі, яку має відігравати центральний банк в економіці. Такими стратегічними цілями, як відомо, є: стабільне зростання економіки, низький рівень інфляції, високий рівень зайнятості та рівновага платіжного балансу.

У більшості країн світу домінує тенденція до зосередженості центрального банку на ключових видах діяльності, які забезпечують цінову та фінансову стабільність. І якщо цінова стабільність — загальновизнаний основний пріоритет діяльності більшості центральних банків, то усвідомлення пріоритетності другої складової — фінансової стабільності — чітко проявилось лише тепер — під час нинішньої світової кризи. Його необхідно закріпити законодавчо, як це вже задекларували та роблять у багатьох країнах світу.

На сьогодні найбільш ефективним монетарним режимом, що сприяє забезпеченню цінової стабільності, вважають таргетування інфляції, яке стало основою реалізації монетарної політики багатьох центральних банків, хоча в класичному вигляді застосовується тільки в 26 країнах. За даними МВФ, в рамках даного режиму в розвинених країнах інфляція підтримується на цільовому рівні або в межах встановленого діапазону в рамках 1—3 %, а в країнах, що розвиваються, — на рівні 3—6 %.

Запровадження таргетування інфляції як ефективного методу забезпечення стабільності цін має важливе значення для країн з ринками, що розвиваються.

Монетарний режим, заснований на таргетуванні інфляції, розглядається як завдання або функція центрального банку, як складова частина його монетарної політики.

Останніми роками в рамках режиму таргетування інфляції, враховуючи зниження темпів економічного зростання в розвинених країнах, центральні банки з метою стимулювання економіки протягом кількох років проводили м'яку грошово-кредитну політику, результатом якої було поступове зниження базових процентних ставок і невинуватене зростання

обсягів кредитування. У свою чергу фінансово-кредитні установи послабили вимоги до якості наданих кредитів, що й призвело до кризи.

У результаті недостатньої ефективності режиму таргетування інфляції адекватно реагувати на прояви фінансової кризи, враховувати різкі коливання обмінного курсу та цін фінансових активів, обумовлені немонетарними чинниками, центральні банки окремих країн стали переглядати своє відношення до цього режиму. Це пов'язано з тим, що багато розвинених країн не змогли забезпечити надійну основу фінансової стабільності та знизити напругу на фінансових ринках. Практика в черговий раз поставила під сумнів тезу про можливість одночасного досягнення високого економічного зростання та стабільності фінансової та економічної систем.

Тому в багатьох країнах спостерігається перехід до гнучкого режиму таргетування, в рамках якого центральні банки основні зусилля зосереджують на досягненні цільового показника інфляції в середньостроковій перспективі — 2—3 роки. Це дозволяє поєднувати досягнення головної мети з вирішенням інших задач, зокрема із забезпеченням макроекономічної стабільності. Така практика є актуальною і для України. При цьому основним інструментом монетарної політики в рамках режиму таргетування інфляції залишається процентна ставка та, відповідно, процентна політика центрального банку.

Вважаємо, що процес розвитку інфляційного таргетування відбуватиметься за такими напрямками:

- набуття режимом таргетування інфляції більшої гнучкості з метою узгодженості між досягненням визначеної інфляційної цілі у довгостроковому періоді та забезпеченням стабілізації коливань розриву ВВП у короткостроковому періоді;

- удосконалення методів прогнозування розвитку інфляції та всіх змінних реального сектору економіки та методів вимірювання їхніх обсягів;

- посилення заходів із забезпечення фінансової стабільності задля подальшого розвитку інфляційного таргетування;

- поліпшення транспарентності і підвищення якості комунікацій центрального банку з бізнесом та громадськістю;

- підвищення відповідальності за результати монетарної політики.

Враховання наслідків і уроків кризи дозволяє виділити кілька напрямків подальшого вдосконалення функціонування фінансових систем і діяльності центральних банків. На думку фахівців МВФ, пріоритетами політики центральних банків у посткризових умовах повинно стати:

— використання в процесі вироблення та реалізації монетарної політики результатів макропруденційного аналізу та розширення повноважень центральних банків як головних регуляторів фінансового ринку;

— пріоритетність забезпечення цінової стабільності як головної мети монетарної політики;

— вдосконалення управління ліквідністю банківської системи, а також посилення контролю за діяльністю фінансових установ і ринків, що є потенційними одержувачами підтримки ліквідності.

Таким чином, не дивлячись на високий рівень теоретичної розробленості монетарної теорії та величезний практичний досвід реалізації монетарної політики, не існує єдиного рецепту, придатного для всіх країн, і здатного передбачити системні фінансові кризи. Незважаючи на спільність проблем, шляхи виходу з кризи і посткризового розвитку національних фінансових систем в окремих країнах можуть бути різними.

Як показала практика, у розпорядженні центральних банків відсутні спеціальні інструменти забезпечення фінансової стабільності, для якої джерелом дисбалансів часто є чинники немонетарного характеру. Вирішення цієї проблеми можливе в рамках реалізації загальної стратегії фінансової політики держави, основу якої повинен складати новий монетарний режим. В якості додаткових заходів монетарної політики для протидії кризі центральні банки повинні більше уваги приділяти проблемам макрофінансової стабільності, запроваджувати системи антикризового менеджменту та аналіз ризиків повинен бути інтегрований із завданнями забезпечення цінової стабільності.

Проведене дослідження дозволяє зробити висновок, що в посткризовий період в більшості країн відбуваються процеси формування нових монетарних режимів, реалізація яких направлена на забезпечення стабільності національних валют, цінової, фінансової та макроекономічної сталості, удосконалюються механізми координації грошово-кредитної, бюджетно-податкової та загальної фінансової політики держави, а також посилюється роль центральних банків у процесах регулювання та нагляду за діяльністю установ фінансового сектору.

Список використаної літератури:

1. Дзюблук О. Грошово-кредитна політика в період кризових явищ на світових фінансових ринках / О. Дзюблук // Вісник НБУ. – 2009. – № 5. – С. 20-30.

2. Зарицька І. Передумови та особливості прояву сучасної світової банківської кризи / І. Зарицька // Вісник НБУ. – 2009. – № 6. – С. 20-28.

3. Науменкова С. Нові тенденції в монетарній політиці та діяльності центральних банків у посткризовий період / С. Науменкова, С. Міщенко // Банківська справа. – 2011. – № 5. – С. 12-29.

4. Петрик О. Криза довіри / О. Петрик // Вісник НБУ. – 2010. – № 5. – С. 6-11.

ДЗЮБИНА МАРІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

Науковий керівник:
к.е.н., доцент Балянт Г.Р.

ВАЛЮТНА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Після здобуття Україною незалежності надзвичайно зросла актуальність вивчення проблем, пов'язаних з становленням та розвитком національної валютної системи. Цими питаннями займалися багато українських вчених, таких як: Боринець С., Філіпенко А., Козик В., Мальчинський А. Однак, окремі аспекти організації валютних відносин і до тепер залишаються нез'ясованими. Тому, метою даного дослідження виступає аналіз сучасного стану валютної системи України з усіма проблемними аспектами функціонування, а також визначення її ролі у міжнародних валютних відносинах та розробка конкретних пропозицій щодо її удосконалення.

До основних елементів національної валютної системи відносять:

1) назва, купюрність та характер емісії національної валюти. В Україні національна валюта називається гривнею;

2) ступінь конвертованості національної валюти. Українська національна валюта гривня є частково вільно конвертованою;

3) режим курсу національної валюти. Законодавче визначення режиму валютного курсу Верховна Рада України поклала на Кабінет Міністрів та НБУ;

4) режим використання іноземної валюти на національній території в загальному економічному обороті. Звичайно цей режим зводиться до повної заборони, або до заборони з деякими винятками для окремих видів платежів;

5) режим формування і використання державних золотовалютних резервів. Він установлюється для забезпечення стабільності національних грошей і може проявлятися двояко:

— у формі жорсткої прив'язки національної валюти до певної іноземної (національної чи колективної) з установленням фіксованого курсу її до цієї валюти;

— у формі використання валютних запасів для підтримання рівноваги на національному валютному ринку з метою стабілізації зовнішньої і внутрішньої вартості грошей при збереженні незалежності центрального банку в проведенні національної монетарної політики та виконанні ним усіх традиційних функцій. Україна ввела якраз цей режим використання золотовалютних резервів;

б) режим валютних обмежень, які вводяться чи скасовуються законодавчим органом залежно від економічної ситуації в країні. Якщо економіка розбалансована, національні гроші не стабільні, в країні вводяться певні заборони, обмеження, лімітування на операції з іноземною валютою;

7) регламентація внутрішнього валютного ринку і ринку дорогоцінних металів. Нормативними актами визначається в Україні порядок функціонування біржового ринку, міжбанківського валютного ринку; центральний банк здійснює ліцензування діяльності комерційних банків з валютних операцій, видає дозволи юридичним особам-резидентам на відкриття рахунків в іноземних банках, контролює надходження виручки експортерів у країну. Регламентується режим поточних і строкових вкладів в іноземній валюті. До 1998 р. в Україні не дозволялось здійснювати на ринку операції з дорогоцінними металами;

8) регламентація міжнародних розрахунків та міжнародних кредитних відносин. Нормативними актами України чітко регламентується: порядок відкриття в наших банках кореспондентських рахунків іноземних банків і, навпаки, порядок здійснення платежів за окремими видами комерційних операцій та форм розрахунків; порядок переказування іноземної валюти за кордон фізичними особами тощо.

Важливим призначенням національної валютної системи є розроблення і реалізація державної валютної політики як сукупності організаційно-правових та економічних заходів у сфері міжнародних валютних відносин, спрямованих на досягнення визначених державою цілей.

Формування валютної системи України розпочалося одночасно з формуванням національної грошової системи, складовою якої вона є. Уже, Законом України «Про банки і банківську діяльність», ухваленому 1991 р., були сформовані деякі правові норми щодо організації валютного регулювання і контролю в Україні: установлено ліцензування НБУ комерційних банків на здійснення операцій в іноземній валюті; дозволено НБУ купува-

ти і продавати іноземну валюту, представляти інтереси України у відносинах з центральними банками інших країн та у міжнародних валютно-фінансових органах; зобов'язано НБУ організувати накопичення та зберігання золотовалютних резервів. Це були перші кроки до перетворення НБУ в центральний орган валютного регулювання країни, що започаткували перший етап розбудови валютної системи.

Одним із важливих етапів розбудови на шляху до глобалізацій цих процесів, стало те, що Україна як незалежна держава ще в серпні 1992 року ратифікувала Угоду про міжнародний валютний фонд, узявши на себе, таким чином, певні зобов'язання щодо організації власної національної валютної системи.

Стан розвитку валютної системи в Україні, забезпечення внутрішньої конвертованості та досягнення стабільності національної валюти створили всі передумови для того, щоб рада директорів Міжнародного валютного фонду 8 травня 1997 року оголосила про те, що наша країна взяла на себе зобов'язання, згідно з статтею XIII Статуту МВФ, про забезпечення конвертованості національної валюти з поточною конвертованістю, тобто на певні валютні операції чи на окремі категорії власників коштів режим конвертованості не поширюється, запроваджуються певні обмеження. Поточна конвертованість передбачає лібералізацію зовнішньої торгівлі.

Протягом останніх років, процеси становлення і розвитку валютної системи в Україні супроводжувалися глибокою економічною кризою. У зв'язку з цим різко загострилося питання ресурсного забезпечення економічного розвитку, особливо його фінансової складової.

Зрозуміло, значне скорочення обсягів виробництва, інфляційні очікування, низька якість продукції, безробіття, необхідність структурної перебудови виробництва - всі ці проблеми потребують великих грошових ресурсів. З одного боку дефіцит державного бюджету як наслідок економічної кризи призвів до відсутності державних коштів, з іншого - зубожіння основної маси населення не дає змоги в достатній мірі залучити кошти громадян. Однак однією з найгостріших проблем, яку сьогодні необхідно розв'язати Україні - знаходження коштів для свого подальшого успішного розвитку.

На даний момент в Україні завершився процес трансформації грошової одиниці - гривні в режимі часткової конвертованості, що сприяє припливу іноземного капіталу, розбудови економіки України, її поступовій інтеграції у світову економіку.

Для подальшого вдосконалення валютної системи України потрібно вирішити наступні проблемні завдання:

— прискорення ринкової трансформації, забезпечення фінансової стабільності та інтегрування України до Євросоюзу;

— відповідність умов кредитування України міжнародними фінансовими інститутами пріоритетами її економічного та соціального розвитку;

— спрямування цих ресурсів на забезпечення економічного розвитку;

— зростання структурних перетворень, формування розвиненого внутрішнього ринку та припинення практики їх використання для фінансування поточних витрат;

— мобілізація та ефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів;

— дотримання економічного обґрунтування і загально визначених меж і порогів рівня зовнішньої заборгованості відповідно до міжнародних критеріїв платоспроможності держави;

— залучення альтернативних зовнішніх джерел фінансування міжнародних фінансових відносин України.

Отже, на сьогодні в Україні існує ряд проблемних завдань пов'язаних з функціонуванням валютної системи, які потребують швидкого та ефективного вирішення, щодо перспектив її розвитку у майбутньому. Правильне впорядкування валютної системи має вирішальне значення для нормального функціонування валютного ринку, як і всередині держави так і на міжнародному рівні.

КИРИЛІВ СОФІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-41*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Іващук О.О

ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ НА МІЖБАНКІВСЬКОМУ ВАЛЮТНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЇХ ПЕРСПЕКТИВИ

Правила здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку визначають структуру міжбанківського валютного ринку, а також порядок і умови торгівлі іноземною валютою на цьому ринку. Суб'єкти міжбанківського валютного ринку України мають право здійснювати на ринку спот-

операції з купівлі-продажу іноземних валют за вільним договірним курсом без обмеження розміру маржі між курсами купівлі та продажу у випадку, коли НБУ не встановлені граничні розміри маржі.

Необхідність оптимізації функціонування міжбанківського валютного ринку викликана потребою організації валютних відносин. За умов ринкової трансформації економіки потрібно перманентно удосконалювати зовнішньоекономічну стратегію країни, яка повинна передбачати розвиток внутрішнього валютного ринку на основі поступової лібералізації валютних відносин при одночасній активізації ринкових важелів державного регулювання цього ринку. Це викликано тим, що валютний ринок повинен стати одним із основних каналів регулятивного впливу держави на такий важливий та невід'ємний атрибут відкритої економіки, як сфера зовнішньоекономічних відносин.

Проблеми міжбанківського валютного ринку є вельми дискусійними і досліджуються сучасними вченими з різних точок зору. Так, О.Дубинського турбує питання про те, хто заплатить за валютні кредити, які є поза законом, Ю.Сколотяний досліджує особливості реформування кредитних правовідносин, а А.Савченко удосконалює курсоутворення.

Однак, проблема оптимізації валютного міжбанківського ринку України і досі є актуальною і такою, що потребує додаткового дослідження. Необхідним є визначення і розробка шляхів оптимізації валютних операцій на міжбанківському ринку України для удосконалення його функціонування. Метою даної статті є вирішення наступних задач:

— визначення обсягів сучасного міжбанківського ринку України та особливостей його функціонування;

— розробка певних рекомендацій, щодо оптимізації валютних операцій на міжбанку України.

Валютні операції становлять об'єктивну можливість існування міжбанківських валютних ринків, впливають на їх розміри та структуру, а також зазнають зворотного впливу з боку кон'юнктури та динаміки цих ринків. Щодо основних суб'єктів валютного ринку, то такими виступають комерційні банки, які відіграють роль інститутів цього ринку. На основі аналізу ролі і місця комерційних банків на валютному ринку та особливе місце комерційних банків у системі валютних відносин, необхідно сформулювати функції комерційного банку як головного інституту валютного ринку. На сьогодні у вітчизняній банківській діяльності валютні операції відіграють важливу роль, а тому банки виступають активними учасниками валютного ринку.

Досить актуальним є питання розвитку валютних операцій, оскільки ці операції можуть бути не лише джерелом додаткового прибутку для банків, але й інструментом хеджування (страхування) валютного ризику, механізмом надання додаткових послуг клієнтам банку а також значною мірою сприяти підтримці курсу національної валюти, виходу українських банків на міжнародний рівень, збільшенню надходжень до бюджету країни.

Специфікою валютного регулювання є те, що основним його органом виступає центральний банк, а також і те, що регулятивний вплив здебільшого спрямований на операції комерційних банків, динаміка та обсяги яких в кінцевому підсумку позначаються на певних аспектах валютних відносин.

Основними функціями міжбанківського валютного ринку є:

- забезпечення можливості своєчасного здійснення міжнародних розрахунків; надання можливості страхування валютного ризику;
- забезпечення умов та механізмів для реалізації валютної політики держави;
- забезпечення змоги диверсифікувати валютні резерви банків, підприємств, держави;
- визначення і формування попиту і пропозиції на іноземні валюти; регулювання валютних курсів.

Ключова роль центрального банку у системі валютного регулювання обумовлюється як активною участю у здійсненні адміністративного регулювання через нормативно-правову регламентацію окремих сегментів валютних відносин та банківських операцій, так і виключними можливостями щодо застосування економічних важелів впливу на діяльність найактивніших суб'єктів валютних відносин комерційних банків. Поєднання названих заходів дає можливість центральному банку регулювати різні види валютних операцій банківських установ з метою забезпечення сприятливих умов для зовнішньоекономічної діяльності та підтримання стабільності валютного ринку в країні.

На протязі останніх років обсяги торгів на міжбанківському валютному ринку під пильним контролем центрального банку зростали зі значною прогресією, зокрема, наприклад, 2004 рік відзначився збільшенням цього показника майже у 1,5 рази. У 2011 р. обсяги міжбанківського валютного ринку в багато разів перевищують операції на готівковому ринку (у січні 2011 співвідношення становило \$ 13,4 млрд. проти \$ 3,4 млрд.), тому динаміка курсу на міжбанківському ринку, як правило, є визначаль-

ною і для готівкового ринку (за винятком періодів ажіотажного попиту населення на іноземну валюту, чого в Україні не спостерігається вже більше року).

Залишаючись в рамках визначених критеріїв меморандуму з МВФ, монетарна політика продовжує носити стриманий характер в контексті впливу на інфляційні процеси. Саме у лютому 2011р., враховуючи близький до рівноваги стан міжбанківського валютного ринку (обсяг інтервенцій НБУ у лютому склав у доларовому еквіваленті лише 7,4 млн.дол. США), політика Національного банку спрямовувалася на обмеження гривневої ліквідності через зменшення залишків за операціями з рефінансування (на 2 млрд.грн.).

В результаті обсяг коррахунків банків знизився до 15,8 млрд.грн. з 20,2 млрд.грн. у січні, монетарна база скоротилася у лютому на 2.0%, з початку року - на 3.7%. З цього випливає, що завдяки збільшенню обсягів торгів на міжбанківському валютному ринку та їх контролю в Україні відбувається зростання і розвиток, який може бути визнаним перспективним для країни.

Фінансові дисбаланси визначаються зростанням зовнішніх зобов'язань, експансією міжнародної ліквідності на тлі хронічного підвищення зовнішнього дефіциту США і профіциту платіжних балансів Росії, Китаю та деяких інших азійських країн. Що стосується України, то тут домінують заспокійливі погляди на стан державного боргу при цілковитому ігноруванні характеру валових боргових зобов'язань, які погіршують і без того викривлену структуру економіки.

Свідченням негативного впливу дисбалансів на між валютному банківському ринку на українську економіку було підвищення цін на сировину та матеріали. Відповідно до цих обставин стратегічним завданням України є глибоке реформування міжвалютного банківського ринку за рахунок посилення контролю з боку Національного банку України. Здійснення валютних операцій і валютний курс є основоположним чинником при побудові капіталу. Попри ринкові перетворення досі доринковою залишається побудова капіталу - найважливішої ланки фінансової системи сектора нефінансових корпорацій.

Структурна політика у валютному регулюванні в державі повинна виконувати активну функцію щодо перебудови відтворювальних пропорцій в національній економіці, оптимізації співвідношення різних її секторів - споживчого, інноваційного, енергосировинного та інфраструктурного. У світовому господарстві сталими тенденціями є збільшення часток

споживчого сектора, інвестиційно-інноваційного, а також відносно скорочення енергосировинного та інфраструктурного секторів.

На сьогоднішній день Національний банк України володіє доволі широким спектром інструментів регулювання валютних операцій комерційних банків. При цьому Національний банк безпосередньо та активно впливає на вітчизняний валютний ринок, визначаючи його структуру та організовуючи торгівлю валютними цінностями на ньому відповідно до законодавства України про валютне регулювання.

Одним із найактуальніших завдань є адаптація національної системи валютного регулювання і контролю до умов інтернаціоналізації економічних зв'язків та глобалізації міжнародних фінансових відносин. Через це залишається суперечність між тенденцією до поширення заходів жорсткого валютного контролю з боку держави і необхідністю його лібералізації для пожвавлення ділової активності та глибшої інтеграції до світових фінансових і товарних ринків.

Аналіз валютних операцій комерційних банків в умовах інтеграції внутрішнього валютного ринку у світовий засвідчує, що на сучасному етапі розвитку особливої актуальності в банківському менеджменті набувають проблеми комплексного управління ризиками й організації внутрішнього контролю за ними.

Кожен комерційний банк, який бачить себе активним учасником валютного ринку, при побудові власної системи ризик-менеджменту повинен окремо зупинитись на перспективах застосування методології розрахунку співвідношення вартості до ризику для визначення впливу щоденної мінливості валютних курсів на рівень ризиковості операцій. Разом з тим, необхідно зауважити, що запропонована оцінка є прийнятною лише для порівняно невеликих часових інтервалів, крім того, її точність знижується із збільшенням часового горизонту, у зв'язку з чим сфера її застосування не може поширюватись на довгострокове прогнозування валютних курсів.

Необхідна підтримка строкового сегменту валютного ринку з боку органів влади, які сприятимуть зміцненню довіри до строкових валютних інструментів. Значного імпульсу розвитку строкового ринку надали б скоординовані дії Національного банку України, Державного комітету фінансового моніторингу, податкових органів, науковців, фахівців бірж і комерційних банків. Необхідно також створити інфраструктуру строкового ринку за цивілізованими стандартами, підкріплену адекватною законодавчою базою. Крім цього, держава в особі Національного банку може

стати активним учасником такого ринку, підвищуючи, з одного боку, довіру до нього, а з іншого - укладаючи ті чи інші угоди, опосередковано демонструючи свої довгострокові наміри та бачення подальшого розвитку національного валютного ринку.

Міжбанківський валютний ринок в широкому розумінні (за своїм економічним змістом) можна розуміти як сукупність економічних відносин, що виникають при здійсненні операцій з відчуження іноземної валюти, а також операцій, пов'язаних з переміщенням валютних капіталів. У вузькому розумінні (з організаційної точки зору) валютні ринки можна розглядати як сукупність певних інститутів та механізмів, які у своїй взаємодії забезпечують можливість здійснювати валютні операції із врахуванням поточної ринкової ситуації; основними суб'єктами міжбанківського валютного ринку виступають комерційні банки, які відіграють роль інститутів цього ринку. Виходячи з існуючих різновидів операцій з іноземною валютою та враховуючи особливе місце комерційних банків у системі валютних відносин у країні, до ключових функцій банків на валютному ринку слід віднести:

- 1) посередництво у валютних конверсіях;
- 2) посередництво у русі валютних капіталів;
- 3) посередництво у міжнародних розрахунках.

Центральний банк є найдієвішим органом регулювання валютних відносин в країні, що лише підкреслює його значення у сучасній системі регулювання економіки відкритого типу. При цьому однією з головних переваг такої моделі регулювання є те, що центральний має найкращі можливості здійснювати його комплексно, системно, що обумовлено наявністю в його розпорядженні інструментів різного характеру й типу. В цілому ж можна стверджувати, що НБУ сформував досить жорстку й ефективну систему валютного регулювання, яка поєднує в собі як економічні, так і адміністративні важелі. До того ж, у моменти кризових явищ центральний банк використовує здебільшого адміністративні заходи.

Таким чином, на сучасному стані розвитку вітчизняної економіки регулятивний вплив та контроль за валютними операціями повинні не скасовуватись, а вдосконалюватись, при цьому застосовуючи дієві методи валютного регулювання в країні.

Список використаної літератури:

1. Дубинський О. Валютні кредити поза законом: хто заплатить за наслідки? / О.Дубинський // Дзеркало тижня. Україна. -№4.- 04 Лютий 2011.

2. Петрик О. Перехід до більшої гнучкості обмінного курсу - виклик часу/ О.Петрик// Вісник НБУ. - 2005. - №6. - С.4-11.

3. Сколотяний Ю. Кредитні правовідносини: зачистка чи реформатування / Ю.Сколотяний, О. Дубинський// Дзеркало тижня. Україна. - №5. - 11 Лютий 2011

4. Щербакова О. Валютна політика Національного банку України / О.Щербакова // Вісник НБУ. - 2007. - №6. - С.6-9.

КОЛЕСНИК ІРИНА

*факультет банківського бізнесу
група БС-23*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Адамик Б.П.

КУРСОВА ПОЛІТИКА НБУ: ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

За сучасних умов розвитку вітчизняної економіки та інтеграції України до світового економічного простору об'єктивно необхідними є забезпечення стабільності функціонування національної валютної системи, визначення оптимального рівня валютного курсу, досягнення збалансованості платіжного балансу України. Тому дедалі більше набуває актуальності визначення оптимальної системи регулювання валютного курсу, яка буде збалансовувати взаємодію господарської системи держави зі світовою економікою.

Вплив та аналіз валютно-курсової політики на економічний розвиток держави у своїх працях відображали такі українські вчені-економісти як Береславська О., Міщенко В., Мороз А., Дзюблюк О., Юрчишин В., Боринець С., Мазуренко В., Руденко Л. та багато інших. Метою ж нашого дослідження є аналіз ефективності поточної валютно-курсової політики НБУ, простеження основних тенденцій валютного ринку України.

Як відомо, то проведення зваженої та обґрунтованої курсової політики є головною метою валютного регулювання Національного банку України. Валютний курс — це ключова ланка, яка зв'язує економіку України зі світовою економікою. Поява обмінних валютних курсів національних валют пов'язана з розвитком міжнародної торгівлі, яка давно вже стала невід'ємною частиною економічної діяльності країн світового співтовариства. Обмінні курси впливають не тільки на стан міжнародної торгівлі, а значною мірою і на національну економіку країни. Водночас зміни в різних секторах економіки, особливо в кризових ситуаціях, відображаються в коливаннях обмінних курсів національних валют. Тому, можна сказати,

що саме за допомогою валютно-курсової політики створюється міцна основа для розвитку міжнародних економічних відносин. Задля цього, реалізуючи основну мету своєї діяльності, Національний банк України повинен шукати все більш ефективні механізми підтримки курсу національної грошової одиниці - гривні. Пошук таких механізмів безперечно здійснюється у площині інструментарію валютно-курсової політики НБУ: ступінь конвертованості валют; режим курсоутворення; девальвація та ревальвація валюти; валютні інтервенції.

У компетенції НБУ - виконання таких функцій:

- нагромадження та управління валютними резервами країни, здійснення операцій з їх розміщення;
- визначення сфери й порядку обігу на території країни іноземної валюти;
- визначення і регулювання курсу національної грошової одиниці відносно валют інших країн;
- встановлення правил і видача ліцензій комерційним банкам на здійснення ними банківських операцій з валютними цінностями та ін.

Коливання валютного курсу, що особливо характерні в умовах глобалізації, значно впливають на економіку країни, зокрема на конкурентоспроможність її товарів на міжнародних ринках, інвестиційні рішення суб'єктів господарювання та соціальну сферу [2]. Незважаючи на те, що в Україні вже склалась система валютних відносин, перед нею стоїть вибір адекватного новим економічним умовам режиму валютного курсу. Пройшовши шлях від жорсткої фіксації до регульованого плавання, Національний банк України декларував необхідність подальшої лібералізації валютних відносин, зокрема збільшення гнучкості режиму валютного курсу.

Грошова одиниця України – гривня є частково конвертованою валютою, ступінь якої залежить від обмежень уряду на певні види валютних операцій на валютному ринку. Для запобігання різких коливань обмінного курсу гривні Національний банк традиційно використовував валютні інтервенції, джерелом яких є міжнародні резерви. Адже в арсеналі заходів валютного регулювання провідна роль все ще належить міжнародним валютним резервам центрального банку. В Україні, як і в більшості країн світу, вони є найбільшим фінансовим активом і одним із головних інструментів реалізації валютної та грошово-кредитної політики [5]. Через те, що у країні інфляційні очікування та макроекономічна ситуація переважно залежить від динаміки валютного курсу гривні, розмір міжнародних резервів НБУ та управління ними стають критично важливими. За 11 місяців

2010 року обсяг міжнародних резервів НБУ суттєво зріс – до 34 576 млрд. доларів США, або на 130.4% порівняно з 2009 роком [3], проте відбулося скорочення їх у 2012 до 31,049 млрд. доларів на 1 березня 2012 року з 31,364 млрд. доларів на 1 лютого. Резерви знижуються шостий місяць поспіль через інтервенції центрального банку на міжбанківському ринку і виплати за зовнішніми державними боргами. Але не зважаючи на це Україна, як і інші країни світу після фінансової кризи, продовжила нарощувати обсяги своїх міжнародних резервів.

Оскільки Україна прямує до режиму гнучкого курсоутворення, який є однією з вимог Міжнародного валютного фонду, це передбачає обмеження валютних інтервенцій НБУ і здійснення їх лише у разі суттєвих коливань валютного курсу. Однак НБУ продовжує здійснювати інтервенції з метою уникнення небажаних коливань обмінного курсу. З приводу цього постає питання чи доцільно Україні зараз переходити до режиму гнучкого курсу. Адже її нинішня валютна політика є фактично режимом регульованого курсоутворення. Щодо цього питання виникають дискусії серед науковців. Україна ж в рамках спільної з МВФ програми “Стенд-бай” взяла на себе зобов’язання щодо поступового підвищення гнучкості курсу гривні [5]. Тому нині динаміка офіційного валютного курсу гривні щодо долара США відображає зміни її середньозважених котирувань на міжбанківському валютному ринку з можливим відхиленням $\pm 2\%$. При цьому Національним банком України враховується необхідність запобігання різким курсовим коливанням гривні для збереження її прогнозованої динаміки та загальної стійкості. У сучасних умовах вважається закономірним поступове підвищення обмінного курсу національної валюти – гривні – щодо долара США, проте у 2011 році обмінний курс гривні відносно долара США на міжбанківському валютному ринку знизився на 0,84 % – до 8,0284 грн./дол. США [4]. Динаміка ж курсу гривні щодо долара США в 2012 році визначатиметься цілою низкою структурних факторів. Серед основних із них – зміни в платіжному балансі, стан державних фінансів, обсяги іноземних інвестицій, зовнішніх запозичень, а також платежів за зовнішніми борговими зобов’язаннями. Стосовно можливих змін валютного регулювання, то на загальній їх спрямованості, безумовно, позначатимуться ефекти посткризового відновлення національної економіки. З урахуванням цього валютна політика поступово пом’якшуватиметься, скасовуватимуться окремі обмеження, застосування яких було зумовлене нагальною потребою стабілізації валютного ринку під час поглиблення світової рецесії. Водночас загальна етапність і швидкість валютної лібералізації має уз-

годжуватися з рівнем розвитку фінансової системи та її здатністю самостійно нівелювати негативні шоки без загрози дестабілізації валютного ринку. Тому скасування регуляторних обмежень повинно відбуватися поступово, в міру підвищення стійкості державного бюджету та загальної системи національних фінансів, а також – з усвідомленням населенням та бізнесом необхідності адекватної оцінки валютних ризиків [6].

Після дослідження валютних коливань протягом останніх років, визначено, що курсова рівновага національної валюти трохи похитнулася в напрямку девальвації. Однак можна передбачити, що в наступному році курс гривні може цілком знизитися, якщо в країні знову буде спостерігатися значний бюджетний дефіцит. Позитивним є те, що як і світова так і українська економіка продовжують свій повільний вихід з кризи, проте існує загроза суттєвого підвищення цін на енергоносії. На сьогоднішній ж день підстав для суттєвої девальвації гривні немає, оскільки саме американський долар скуповують переважно експортери для виплати закордонних валютних кредитів.

Відомо, що забезпечення стійкого економічного зростання, підвищення рівня життя населення потребує постійного вдосконалення валютної системи країни. Зміцненню курсу гривні сприятиме: скорочення зовнішнього боргу, збільшення резервних активів НБУ, профіцит консолідованого бюджету України. Тому у сфері валютного регулювання необхідно:

- приділити більшу увагу процесу курсоутворення,
- захистити ступінь конвертованості національної грошової одиниці,
- підвищити регулювання платіжної функції іноземної валюти,
- покращити організацію внутрішнього валютного ринку, збільшити нагляд за банківською діяльністю з валютними цінностями,
- посилити регулювання процесів утворення та руху валютного капіталу,
- встановити певний режим та обмежити вивіз та ввезення через кордон валютних цінностей.

Вирішальну роль у стабілізації валютного курсу відіграє державне регулювання, яке спрямоване на подолання негативних наслідків ринкового регулювання валютних відносин і на досягнення сталого економічного зростання, рівноваги платіжного балансу, зниження росту безробіття та інфляції в країні. Валютно-курсова політика має передбачати поетапне пом'якшення регуляторних обмежень, сталий розвиток валютного ринку та стійке зростання попиту на національну валюту, запобігання різким ко-

ливанням обмінного курсу гривні завдяки стабілізаційним можливостям офіційних валютних резервів.

Список використаної літератури:

1. Береславська О. І. Курсова політика в Україні: тенденції та перспективи // Вісник Національного банку України. – 2011. - № 2 (180) – с. 10 – 15.
2. Кульчицький М.І., Жмурко Н.В. Інструменти реалізації валютно-курсової політики держави в умовах макроекономічного середовища // Вісник Хмельницького національного університету, 2010. - №2. - С. 203.
3. Монетарний огляд за III квартал 2011 рік – Режим доступу :<http://www.bank.gov.ua>
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua>.
5. Стельмах В. С. Грошово-кредитна політика в Україні / В.С. Стельмах, А.О. Єпіфанов, Н.І. Гребеник, В.І. Міщенко. - 2.вид., перероб. і доп. - К. : Знання, 2003. - 421с.
6. Шпенюк О. Валютні інтервенції як інструмент валютно-курсової політики // Економіст. – 2011. - № 1. – с. 66 – 69.

МЕДЗЯК ТЕТЯНА

*факультет банківського бізнесу
група БС-41*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Іващук О. О.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖБАНКІВСЬКОГО РИНКУ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Кредитна діяльність комерційних банків невіддільна від операцій на ринку міжбанківських кредитів. Одержання кредитів в інших банках дає можливість поповнювати банківські кредитні ресурси. При надлишку ресурсів банк розміщує їх на міжбанківському ринку, при нестачі ресурсів банк купує їх на ринку. Ринок міжбанківських кредитів є важливою складовою ринку кредитних ресурсів.

Надання й отримання кредитів комерційними банками на міжбанківському ринку регламентується Законом України "Про банки і банківську діяльність", Цивільним кодексом України, нормативними актами НБУ, статутами комерційних банків і кредитними договорами. Кредитні відносини між комерційними банками визначаються на договірних засадах шляхом укладання кредитних договорів, які мають передбачати права та

зобов'язання сторін, з належним оформленням справ за міжбанківськими кредитами. Надання міжбанківських кредитів має супроводжуватися відкриттям рахунків відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України.

Міжбанківський ринок відіграє важливу роль у забезпеченні нормальних умов функціонування грошового ринку. Він є об'єктом державного регулювання, служить механізмом впливу державних органів на діяльність комерційних банків, стан грошово-кредитної і валютної системи і безпосередньо на економіку в цілому.

Міжбанківський ринок кредитних ресурсів – це система, що забезпечує купівлю-продаж вільних кредитних ресурсів між комерційними банками і Національним Банком України.

Міжбанківські кредити – одне з основних джерел формування банківських кредитів. Одержання кредитів в інших банках дає можливість банківським установам поповнювати власні кредитні ресурси.

Розвиток міжбанківського кредитування в Україні можливий за умови створення розгалуженої інфраструктури ринку міжбанківських кредитів, запровадження механізмів для зниження ризиків на даному ринку та збільшення довіри між банками, розширення спектру механізмів рефінансування, ефективної кадрової політики, щодо працівників, які працюють на ринку МБК. Зважаючи на це, необхідно виокремити наступні напрями удосконалення відповідних елементів міжбанківських кредитних відносин, а саме:

1. Удосконалення організації ринку міжбанківських кредитів в Україні шляхом:

а) створення Міжбанківського кредитного об'єднання, як єдиного інформаційно-торгового середовища, яке надавало б послуги по купівлі-продажу міжбанківських кредитних ресурсів;

б) відкриття міжбанківського електронного магазину для забезпечення оперативності узгодження попиту та пропозиції на міжбанківські кредити та ознайомлення з інформацією, як по ринку міжбанківських кредитів, так і загальноекономічною;

в) створення централізованої аналітичної служби, яка б займалася професійним аналізом комерційних банків України, навчального та центру розрахунку індикаторів міжбанківського кредитного ринку.

2. Введення укладання форвардних та ф'ючерсних контрактів на відсоткову ставку за міжбанківськими кредитами дозволить знизити ризики значних коливань відсоткових ставок на ринку міжбанківських кредитів.

3. Запровадження нового механізму забезпечення повернення міжбанківських кредитів, такого як безперечне списання з кореспондентського рахунку банку-позичальника коштів у разі не виконання ним своїх зобов'язань.

4. Удосконалення нормативної бази щодо міжбанківського кредитування, шляхом розробки та впровадження комерційними банками “Положення про порядок проведення міжбанківських кредитних операцій”.

5. Введення у використання Національним банком України внутрішньоденних кредитів для забезпечення безперебійності функціонування платіжної системи та підтримання короткострокової ліквідності в середині операційного дня.

6. Вдосконалення структури банківської установи шляхом створення структурного підрозділу - сектору міжбанківського кредитування, для роботи на ринку міжбанківських кредитів. Доцільним є створення у складі даного сектору трьох відділів: кредитного, інформаційного та аналітичного.

7. Розробки комплексного та неперервного процесу підвищення кваліфікації для оновлення теоретичних, практичних знань та умінь працівників, які працюють на ринку міжбанківських кредитів. Для цього необхідно розробити класифікатор видів навчання для підвищення кваліфікації та сформулювати посадові вимоги до даних працівників банку в розрізі їх функціональної спеціалізації.

8. Вдосконалення технології атестації як постійно діючого елементу роботи, направленою на формування високопрофесійного кадрового складу керівників та спеціалістів для роботи на ринку МБК.

9. Удосконалення формування індикаторів міжбанківського кредитного ринку, шляхом приведення терміну розрахунку вітчизняних індикаторів до світових параметрів, вдосконалення вибірки комерційних банків та розрахунок індикаторів по банкам «першої групи» та «другої групи», тобто більш та менш надійними позичальникам.

Таким чином, запропоновані напрями розвитку міжбанківського кредитування в Україні, сприятимуть становленню якісно нових взаємин між комерційними банками на ринку міжбанківських кредитів, підтриманню стабільності банківського сектору та економіки в цілому.

Проаналізувавши сучасний стан проведення операцій РЕПО в Україні, та основні проблеми, які з цим пов'язані можна розробити ряд перспективних напрямів роботи в даній сфері з метою вирішення актуальних проблем.

Насамперед дане питання вимагає чіткого державного регулювання та законодавчої регламентації. В цьому напрямку вже зроблено перший крок. А саме – розпочато розробку Генеральної угоди щодо РЕПО. Її мета – правове регулювання здійснення операцій РЕПО. Для досягнення ефективності даний документ повинен відповідати кращим світовим практикам проведення операцій, забезпечувати дієвий механізм управління ризиками, містити порядок дій у разі виникнення форс-мажорних обставин.

Наступним пріоритетним напрямком повинно стати удосконалення діючої системи ризик-менеджменту та процесу обліку операцій РЕПО. Так як дані операції є складним фінансовим інструментом, то підхід до моніторингу та управління ризиками за таких умов повинен бути відповідним.

Важливо приділити увагу також розподілу ліквідності в процесі рефінансування. Це дасть можливість встановити найбільш оптимальне співвідношення між операціями прямого та зворотного РЕПО.

З розвитком ринкових відносин та удосконаленням механізмів ринкового саморегулювання, поглибленням ліквідності банківської системи посилюється необхідність у широкому використанні міжбанківського кредитування для забезпечення розвитку банківської системи та економіки в цілому. У зв'язку з цим відсутність розгалуженої інфраструктури ринку міжбанківських кредитів стримує розвиток міжбанківського кредитування в Україні.

Особливу роль займає розробка дієвих заходів щодо переходу від простої форми ринку міжбанківських кредитів до розгорнутої, тобто необхідним є організаційне забезпечення ринку міжбанківських кредитів. З огляду на це, доцільним стане створення міжбанківського кредитного об'єднання, стратегічною ціллю якого була б розробка в Україні єдиного інформаційно-торгового середовища організації купівлі-продажу міжбанківських кредитів, тобто відкритого для всіх потенційних учасників міжбанківського кредитного ринку. Так, Міжбанківське кредитне об'єднання на основі єдиної інформаційної системи зможе охопити всю країну, підвищити надійність міжбанківських кредитних операцій, здійснити широкий перелив вільних кредитних ресурсів між регіонами та секторами економіки, збільшити масу працюючих кредитних ресурсів.

Розвиток міжбанківського кредитування можливий за умови зниження банківських ризиків при здійсненні міжбанківських кредитних операцій. У зв'язку з цим виникає необхідність застосування механізму безперечного списання коштів з коррахунку банку-позичальника у разі не ви-

конання зобов'язань по погашенню міжбанківських кредитів, введення укладання форвардних та ф'ючерсних контрактів на відсоткову ставку, що дозволить знизити ризики значних коливань відсоткових ставок на ринку міжбанківських кредитів.

Серед інструментів на ринку міжбанківських кредитів основне місце відводиться інструментам Національного банку. Ступінь участі Національного банку України в попередженні криз банківської системи багато в чому залежить від існуючої системи рефінансування комерційних банків, а саме від вирішення такого технічного питання, як надання надкоротких кредитів, які є необхідними для завершення міжбанківських розрахунків і платежів. У зв'язку з цим, доцільним стало би введення у використання Національним банком внутрішньоденних кредитів. Оскільки, застосування даних кредитів дасть змогу забезпечити безперебійність функціонування платіжної системи та підтримання ліквідності комерційних банків.

Іншим важливим напрямком у забезпеченні дієвості механізму рефінансування в Україні є оптимізація відсоткових ставок за інструментами Національного банку. Так, для ефективного управління ціною ресурсів Національного банку процентний коридор за інструментами рефінансування на сьогоднішньому етапі повинен бути значно вужчим – з одного боку, та дещо вищі процентні ставки за депозитами Національного банку – з іншого. Такий підхід сприятиме зменшенню надлишкових резервів та одночасно збільшуватиме попит на інструменти рефінансування, тим самим підвищуючи їх значення [3].

Перспективними напрямками оптимізації роботи банків на міжбанківському кредитному ринку є вдосконалення організаційної структури підрозділів банку шляхом створення такого структурного підрозділу, як сектор міжбанківського кредитування, який повинен складатися з кредитного, інформаційного та аналітичного відділів. Запропонована організаційна структура міжбанківського кредитного процесу, заснована на розмежуванні функцій між відділами сектору міжбанківського кредитування є дієвим засобом підвищення ефективності міжбанківських кредитних операцій. З її впровадженням очікується збільшення обсягу міжбанківських кредитних операцій, вдосконалиться система внутрішнього контролю за всіма властивими міжбанківським кредитним операціям ризиками, що, в свою чергу, дасть змогу знизити їх рівень, а отже сприяти розвитку міжбанківського кредитування.

Не менш важливим кроком стане вдосконалення формування цінових індикаторів на міжбанківському кредитному ринку. Адже виконання між-

банківськими відсотковими ставками своєї індикативної функції визначається не лише функціональною роллю ринку міжбанківських кредитів, але і масштабами його розвитку. Значного імпульсу розвитку міжбанківського кредитування надали б: приведення терміну розрахунку вітчизняних індикаторів до світових параметрів, вдосконалення вибірки комерційних банків та розрахунок індикаторів по банкам «першої групи» та «другої групи», тобто більш та менш надійними позичальникам. Безумовно це повинно проходити паралельно з застосуванням методологічних новацій, пов'язаних з формуванням індикаторів міжбанківського ринку. Таким чином вдосконалення існуючої системи обрахунків індикаторів міжбанківського ринку повинно бути виходячи із наступних принципів: об'єктивне відображення ринкової ситуації, що склалася, можливість порівняння індикаторів українського ринку з загальноприйнятими міжнародними нормами, практична цінність індикаторів для аналізу та регулювання ринку [3].

Таким чином, виокремлені напрями розвитку міжбанківського кредитування в Україні, сприятимуть становленню якісно нових взаємин між комерційними банками на ринку міжбанківських кредитів, підтримання стабільності банківського сектору та економіки в цілому.

Дослідження основних тенденцій, що спостерігаються на міжбанківському ринку України, виявило, що міжбанківське кредитування переважно є одним з джерел поповнення банками своєї ресурсної бази, хоча для деяких банків воно є досить вагомим способом збільшення доходів. На відміну від кредитів, що надаються центральним банком України, вартість міжбанківських кредитів не залежить від облікової ставки НБУ і тому є набагато нижчою, а самі кредити є популярнішими, ніж кредити рефінансування.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121-Ш // Урядовий кур'єр. – 2001. - № 8. – 17 січня.

2. Положення про надання банками України інформації за угодами з купівлі та продажу кредитних ресурсів у національній валюті на міжбанківському кредитному ринку, затверджене Постановою Правління НБУ №20 від 21 січня 2004 р.

3. Кириленко, В. Б. Міжбанківське кредитування як недепозитне джерело залучених ресурсів [Електронний ресурс] // Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

4. Національний банк України [Електрон. ресурс] / Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

НОВАЦЬКА КАТЕРИНА

*факультет банківського бізнесу
група БС-22*

*Науковий керівник
к.е.н., доцент Малахова О.Л.*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

Кредитні операції це досить вагома частка активів банку, які належать до найприбутковіших видів банківської діяльності. У структурі активів банків України кредити становлять близько 50-70% їхнього загального обсягу та забезпечують 2/3 усіх доходів банківської діяльності. Проте кредитні операції пов'язані з високим рівнем ризику. Нестабільність економічної ситуації в країні, недосконалість законодавчої бази в цій сфері зумовлюють необхідність детального дослідження проблем мінімізації ризиків кредитування. Слід зазначити, що сьогодні досить актуальним питанням залишається і вибір ефективних методів управління ризиками кредитування в банку.

Дослідженню питань сутності кредитного ризику, основних причин виникнення і методів управління ним в Україні присвячені праці О.П. Ковальова, А. Арістової, С.М. Павлюка, І.В. Чехової та ін. Значна кількість робіт вітчизняних економістів спрямована на аналіз загальних методів управління кредитним ризиком, не враховуючи сучасного стану національної банківської системи та економічного розвитку держави. На сьогоднішній день проблема управління кредитними ризиками банківської діяльності потребує поглибленого наукового вивчення.

Метою статті є теоретичне дослідження ризиків кредитування банків, визначення сутності управління кредитним ризиком та пошук сучасних науково обґрунтованих шляхів управління кредитними ризиками з метою їх мінімізації.

В економічній літературі відсутній єдиний підхід до економічного поняття "кредитний ризик". Більшість авторів пов'язують кредитний ризик з можливими збитками за кредитною операцією:

1. кредитний ризик - ризик невиконання зобов'язань однією стороною за договором і виникнення, у зв'язку з цим, в іншої сторони фінансових збитків;

2. кредитний ризик є ризиком втрат, пов'язаних з погіршенням стану дебітора, контрагента за угодою, емітента цінних паперів;

3. кредитний ризик або ризик непогашення - це ймовірність неповернення взятої позичальником позички [2].

Відповідно до методичних рекомендацій НБУ кредитний ризик – це наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання, виконати умови будь-якої фінансової угоди з банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання [3].

З іншої сторони, кредитний ризик характеризує економічно-правові відносини, що виникають між кредитором та позичальником з приводу розподілу фінансових активів [1].

З наведених вище висловлювань можемо сказати, що кредитний ризик - це імовірність банком часткової або повної втрати суми кредиту та процентів за користування кредитом або отримання доходу на вкладений капітал внаслідок впливу чинників зовнішнього та внутрішнього походження.

У банківській справі ризик цілком нормальне явище. Щоб отримати суттєвий прибуток, необхідно йти на обґрунтований (допустимий) ризик. Кредитний ризик є історично першим серед фінансових і за своїм обсягом дуже масштабний. Так, за результатами експертних оцінок (проаналізовано 100 банків, на частку яких припадає 90 % загальних активів банківської системи України), структура потенційних втрат має такий вигляд: 50% - кредитні ризики; 25% - ризики ліквідності; 5% - валютні ризики; 20% - інші ризики [4].

Кредитний ризик супроводжує не тільки операції прямого кредитування, а майже всі активні операції банку, тому саме цей ризик вважається найбільш загрозливим у банківській діяльності. Кредитні ризики можуть бути класифіковані наступним чином:

— ризик дефолту - настає тоді, коли банк обґрунтовано вважає, що позичальник не зможе повністю виконати свої зобов'язання за кредитом, або з моменту останнього платежу пройшло більше 90 днів. Ризик дефолту позичальника зачіпає всі кредитні операції, а також операції з цінними паперами;

— ризик концентрації - пов'язаний з видачею великих кредитів одному або декільком позичальникам, дефолт яких може привести до досить великих збитків, що може поставити під загрозу здійснення операційної діяльності банком. Ризик може виникнути при роботі з одним або декіль-

кома великими позичальниками, або у випадку концентрації на якійсь галузі;

— ризик країни - виникає в разі наявності ймовірності того, що суверенна держава заморозить платежі в іноземній валюті, або допустить дефолт по своїх зобов'язаннях.

Причинами виникнення кредитного ризику в банківській діяльності можуть також бути: недостатність знань законів банківської діяльності; невизначеність цілей та критеріїв, недостатній рівень інформації у банківських працівників, що виконують оформлення кредитної угоди; приховування інформації позичальником; недосконалість норм державних регуляторів. Причини, фактори виникнення кредитного ризику, його обсяги та можливі методи подолання необхідно знати персоналу банку, що була можливість оцінити загрози виникнення ризику та вчасно вжити заходи його уникнення.

В сучасному світі більшість великих кредиторів при оцінці кредитного ризику використовує свої власні моделі, а потім виробляють і впроваджують відповідні стратегії. Чим вище ризик, пов'язаний з видачею кредиту певного клієнта, тим вище будуть процентні ставки, і навпаки. З автоматично поновлюваними продуктами, такими як кредитні карти і овердрафти, управління ризиком здійснюється за допомогою встановлення кредитних лімітів. Деякі інші продукти вимагають додаткового забезпечення (застави), зазвичай у формі майна.

Управління кредитними ризиками банків – це послідовний процес прийняття ефективних рішень щодо впливу на ризикоутворюючі чинники, який здійснюється на рівні центрального банку і на рівні комерційних банків з метою утримання прийняттого рівня кредитних ризиків для досягнення стратегічних завдань банківської діяльності.

Для глибшого розуміння процесу стратегічного управління кредитними ризиками доцільно розглянути методи його реалізації. Основними методами управління кредитними ризиками є:

- 1) лімітування;
- 2) резервування;
- 3) диверсифікація;
- 4) достовірна оцінка кредитоспроможності позичальника;
- 5) депозитне страхування.

Лімітування являє собою метод, який передбачає розробку детальної стратегічної документації, що встановлює гранично допустимий рівень ризику за кожним направленням діяльності банку, а також чіткий розподіл

функцій та відповідальності банківського персоналу. Лімітування повинно враховувати обмеження за строками, забезпеченням та валютою.

Наступним методом управлінського впливу на кредитний ризик є резервування. Оскільки процес резервування безпосередньо пов'язаний із формуванням банківських витрат, а отже, з питаннями оподаткування прибутку, тому він суворо регламентований із боку державних органів, насамперед Національного банку України. Резервуванню передують класифікація активів, що є базою для визначення адекватного рівня резервів під можливі кредитні втрати. Для визначення адекватного розміру резервів потрібно враховувати кредитну історію, заставу та всі інші значущі фактори, що впливають на ймовірність погашення кредитів кредитного портфеля.

Наступний метод управлінського впливу – диверсифікація. Це метод скорочення сумарного інвестиційного ризику шляхом укладення коштів у різного роду активи. Диверсифікацією кредитів називають розподіл грошових капіталів, укладених в економіку або кредитованих між різними об'єктами з метою зниження ризику втрат та в надії отримати більший дохід. Диверсифікація – найобґрунтованіший та відносно найменш витратомісткий спосіб зниження ступеня банківського ризику.

Оцінка кредитоспроможності позичальника – це здатність позичальника повністю та у визначений термін розрахуватись за своїми борговими зобов'язаннями. Аналіз кредитоспроможності проводиться з метою отримання інформації для прийняття рішення про можливість й умови надання позики. В умовах ринкової економіки кредитоспроможність клієнта-позичальника є базовою характеристикою, яка визначає можливість встановлення кредитних відносин між банком та контрагентом. Сучасні шляхи вдосконалення методики оцінки кредитоспроможності підприємства повинні проводитись у двох напрямках: базуватися на комплексному застосуванні кількісних і якісних показників. До кількісних показників належить: платоспроможність, фінансова стійкість, рентабельність; до якісних показників – кваліфікація керівництва, кредитна історія, наявність заборгованості, період функціонування [5].

Багато країн застосовують обов'язкове депозитне страхування, яке створене для гарантування банківських вкладів на випадок банкрутства банку. Надання такого захисту є стимулом для населення, щоб воно зберігало кошти в банках. А це, в свою чергу, забезпечує розвиток і стабільність роботи фінансової системи держави.

На нашу думку, для отримання прибутку кожен банк повинен приділяти значну увагу кількісній оцінці величини допустимого кредитного ризику. Далі необхідно забезпечити раціональний процес управління ризиками з метою їхньої мінімізації із застосуванням доступних методів. В процесі дослідження було з'ясовано, що сучасні питання управління кредитними ризиками мають розглядатися в просторі стратегічного управління, при якому ризикові кредитні стратегії повинні бути домінуючими. Для ефективного функціонування банку необхідно застосовувати відповідну стратегію, враховуючи індивідуальні особливості банку і швидку змінність факторів навколишнього середовища.

Отже, банки вимушені постійно балансувати між прибутковістю і ризиком, для управління якими вони можуть вибрати одну з двох альтернативних стратегій управління: максимізації прибутків, мінімізації ризиків. Для успішного управління банківськими ризиками необхідно забезпечити:

- постійний моніторинг кредитного портфеля, який охоплює всі етапи – від підготовки й видачі кредитів до повного його погашення;
- запобігання прийняттю неконтрольованих рішень;
- удосконалення методики розрахунку резервів.

Ми вважаємо, що регулювання кредитних ризиків є об'єктивною необхідністю, засадою підвищення конкурентоздатності банків та забезпечення стабільності банківської системи загалом.

Список використаної літератури:

1. Антонюк Г. Управління кредитним ризиком в банківській діяльності / Г. Антонюк // Наукові записки. – 2006. - № 15.
2. Ковальов Л.О. Класифікація банківських ризиків. Фактори, що впливають на кредитні ризики, і підходи до їх класифікації / Л.О. Ковальов // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006 - №2 - С.63
3. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» : затверджено постановою НБУ від 15.03.2004 № 104.
4. Слобода Л. Роль та функції кредитних ризиків у банківській діяльності. /Л. Слобода // Регіональна економіка. - 2010 - №1 - С.128
5. Чайковський Я. Удосконалення методики комплексної оцінки кредитоспроможності позичальників / Я. Чайковський // Вісник НБУ. - 2003. - №11.-С. 32-37.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОЇ БАЗИ

Формування адекватної ресурсної бази комерційних банків є одним із пріоритетних завдань банківської системи, оскільки саме ресурси є базовою основою для забезпечення економічного зростання. Банківська система має володіти сукупністю ресурсів достатніх як для кредитування поточних потреб суб'єктів господарської діяльності, так і для розвитку інвестиційної діяльності, формування відповідних резервів і підтримки власної ліквідності окрім того обсяг фінансових ресурсів визначає попит на фінансовому ринку й безпосередньо впливає на розмір процентних ставок як за пасивними, так і за активними операціями.

Метою роботи є формування ресурсної бази банківських установ України та визначення можливих шляхів її покращення.

В Україні дослідження проблем банківської системи здійснювали такі провідні вчені як О. Д. Василик, О. В. Васюренко А. Вожжов., О. В. Дзюблюк, Ж. Довгань, О. Д. Заруба, М. М. Коваль, О. І. Лаврушин, А. М. Мороз, М. І. Савлук, О. Б. Ширінська, та інші. В роботах цих науковців глибоко аналізуються проблеми ресурсної бази та управління ресурсами комерційних банків.

Банківська система України знаходиться на етапі якісного зростання, що визначається загостренням конкуренції і посиленням вимог до діяльності банківських інститутів. Відкриття депозитних вкладів на сьогодні є першим етапом співпраці банку і клієнта, оскільки встановлення взаємовідносин через відкриття депозитного рахунку дозволяє зацікавити клієнта в отриманні подальших послуг комерційного банку і сформуванню механізму різнопланової співпраці “клієнт-банк”, який характеризується високим ступенем довіри, мінімізацією ризику та зацікавленістю сторін в ефективній діяльності кожного із суб'єктів.

Банки формують свою ресурсну базу на трьох засадах:

1) накопичення власних коштів як бази для забезпечення економічної самостійності і фінансової відповідальності банку за його зобов'язаннями;

2) приймання грошових коштів від юридичних і фізичних осіб на зберігання згідно з посередницьким призначенням і особливим статусом банків. В літературі і на практиці цю засаду називають залученням коштів банками, хоча така назва не зовсім точно виражає сутність цієї засади, оскільки ініціаторами розміщення цих коштів є їх власники, а не банки;

3) позичення коштів в інших банків та економічних суб'єктів [5].

З іншого боку, банківські установи також повинні враховувати чинники, які здійснюють вплив на створення ресурсної бази, як правило їх розмежовують на три основні групи.

Перша група чинників - неконтрольовані. Їх вплив банк не може попередити чи змінити і враховує як задані величини. Серед таких позасистемних чинників доцільно виділити макроекономічні, стан фінансового ринку, нормативи регулюючих органів.

До другої групи чинників - частково контрольованих, вплив яких на мобілізацію ресурсів банк може частково змінити, належать поведінка клієнтів.

Третя група чинників - це внутрішньосистемні. До них належать ендогенні величини впливу, які є контрольовані, тобто їх вплив банк може змінити так, щоб узгодити обсяг мобілізованих ресурсів з поставленими цілями [1].

Окрім того, виникнення проблем у діяльності комерційних банків щодо залучення ресурсів пов'язано як із зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Серед зовнішніх факторів впливу можна виділити: незадовільний стан економіки, недосконалість грошово-кредитної політики НБУ щодо комерційних банків та недостатню ефективність банківського нагляду, недосконалість і брак законодавчої бази, її невідповідність сучасним умовам і потребам комерційних банків, високий рівень конкуренції на ринку банківських послуг. Серед внутрішніх факторів доцільним є виділення двох основних груп: економічні фактори та організаційні фактори. Серед економічної групи факторів заслуговують на увагу такі, як: наявна структура активів банку, наявна структура зобов'язань банку, адекватність та варіантність розроблених в банку стратегій управління ліквідністю. До організаційної групи факторів належать: організаційна побудова та розподіл повноважень структурних підрозділів банку, що приймають участь у процесі залучення коштів, рівень менеджменту банку [2].

Операції за допомогою яких банківські установи формують свої ресурси, називаються пасивними. Динаміка пасивів банківської системи України у 2006 – 2011 роках зображено на рисунку 1.

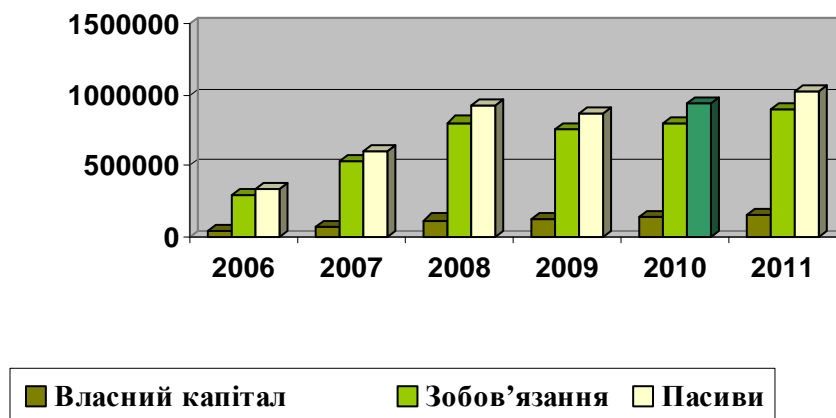

Рис.1. Динаміка пасивів банківської системи України у 2006–2011 роках (млн. грн) [4]

Наведені дані свідчать про абсолютне зростання обсягів ресурсів банківської системи України: від 340 млрд.грн у 2006 році до 1024 млрд.грн у 2011 році. Як бачимо, головним джерелом ресурсів комерційних банків є залучені та запозичені кошти, які становлять близько 85% загального обсягу ресурсів, що в цілому відповідає світовій банківській практиці.

Незважаючи на це, важливу роль в ефективній діяльності комерційного банку відіграють власні ресурси. Найважливіше значення належить власному капіталу, який використовується для захисту вкладників і кредиторів і для покриття збитків від банківських операцій .

За шість останніх років власний капітал банків зріс на 113021 млн. грн, майже в 3,66 раза, зобов'язання банку зросли на 601145 млн. грн, тобто в 3,02 разів, а пасиви банку –також майже в 3,01 раза, що становить 684090 млн. грн. Значний приріст власного капіталу українськими банками в останні часи вказує на позитивну динаміку, але все одно капітал наших банків набагато менший за капітал зарубіжних. Тому його нарощування має бути одним із пріоритетних завдань кожного комерційного банку.

Велика частина ресурсів банку утворюється за рахунок депозитних ресурсів – коштів, розміщених в банку для збереження та використання з наступною виплатою відсотків вкладникам. Розглянемо динаміку основних видів ресурсів комерційних банків України за останні шість років (рис.2).

Рис.2. Динаміка основних видів ресурсів комерційних банків України у 2006 – 2011 роках (млн. грн) [4]

За аналізований період спостерігається загальна тенденція до зменшення коштів банків у сукупних зобов'язаннях, хоча за шестирічний період відбулося їх збільшення в 3 рази. Найбільшу питому вагу всіх зобов'язань банку займають кошти юридичних і фізичних осіб, тому їх зростання в пасивах банку надає більші можливості банку для своїх активних операцій. Динаміка свідчить про збільшення цих статей в обсязі зобов'язань банку. Винятком став 2009 рік, але протягом 2010 року банки надолужили попередні втрати.

Частка коштів фізичних осіб в кожному році значно зростає, випереджаючи кошти юридичних осіб, винятком став 2008 рік, через всесвітню кризу. Проте кошти фізичних осіб набувають значної ваги у структурі зобов'язань і залишаються надійним джерелом ресурсної бази банку: на кінець 2011 року їхня частка у загальних пасивах становить майже 30%. Показники коштів юридичних осіб зазнають коливань і не мають швидкої тенденції до збільшення.

З метою активізації залучення коштів суб'єктів, комерційним банкам слід звернути увагу на використання цінкових та нецінових інструментів.

Найбільш використовуваним цінковим інструментом для досягнення конкурентної позиції банку з приводу залучення ресурсів є процентна ставка, оскільки величина доходу на вкладені ресурси слугує стимулом для розміщення клієнтами своєї тимчасово вільних коштів у депозити. Рівень процентних ставок по депозитам встановлюється кожним банком само-

стійно з орієнтацією на ставку рефінансування і стан грошового ринку, а також виходячи із типу власної депозитної політики [1].

При ціноутворенні депозитів використовують метод ринкового ціноутворення, метод умовного ціноутворення, метод багатofакторного ціноутворення, метод ціноутворення, спрямований на залучення елітних клієнтів та метод ціноутворення, спрямований на проникнення на нові ринки.

Крім вищезазначеного рівень процентних ставок по вкладним операціям залежить від типу депозиту. Як правило, по депозитам до запитання, що вирізняються нестабільністю залишку, великою мобільністю, встановлюються мінімальні процентні ставки.

При встановленні розміру процентної ставки по строковим депозитам визначним фактором є строк, на який розміщуються ресурси. Не менш важливим фактором є сума вкладу, відповідно чим вище сума вкладу і довший термін зберігання, тим вища процентна ставка по ньому.

Наприклад, станом на 01.02.2012 року вартість строкових депозитів в національній валюті становить 11,4% в тому числі короткострокові 10,7% і довгострокові 16,8%. В іноземній валюті всього 6,5% в тому числі короткострокові 6,3% і довгострокові 6,9% [3].

До нецінових інструментів слід відносити проведення та розробку рекламної кампанії, використання маркетингових досліджень ринку депозитних послуг, розширення філіальної мережі, розробку корпоративного іміджу банку та інше. Зростання популярності використання нецінових методів пов'язане, перш за все, із посиленням конкуренції серед банків у сфері реалізації депозитних програм. У той же час покращення рівня життя населення супроводжується тим, що окрім матеріальних факторів клієнти все частіше при виборі банку звертають увагу на його загальну репутацію. Саме тому для збереження старих або завоювання нових позицій на ринку депозитних послуг банківським установам необхідно відповідати потребам своїх клієнтів, використовуючи інструменти нецінової реалізації депозитної політики [5].

На нашу думку ключовим елементом ефективної діяльності банку є комплекс заходів, спрямованих на оптимальне управління активами та пасивами, що пов'язано із необхідністю реалізації двох важливих завдань: по-перше, забезпечення ліквідності банку і, відповідно, підтримання належного рівня його фінансової стійкості на ринку; по-друге, забезпечення максимальної дохідності банківських операцій, що є необхідною умовою прибуткового господарювання комерційного банку як підприємства.

З метою збільшення власного капіталу банку можна застосувати такі заходи:

- обмеження можливостей зростання ризикових активів;
- впровадження дивідендної політики;
- залучення нових акціонерів;
- залучення коштів на умовах субординованого боргу.

Список використаної літератури:

1. Галіцейська Ю. Ресурсна база комерційних банків: сучасний стан та можливі напрями оптимізації / Ю.Галіцейська // Вісник Тернопільського національного економічного університету.- 2006. - №3. – С. 124-130.
2. Дзюблюк О. Оптимізація формування ресурсної бази комерційних банків / О. Дзюблюк// Банківська справа.- 2008.- №5.- С. 38-46.
3. Інформаційний портал “Банки України” [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://bank-ua.com>.
4. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Шевцова М.Ю., Бурчак Г.Е. Оптимізація формування ресурсної бази банку/М.Ю. Шевцова, Г.Е. Бурчак// Вісник Дніпропетровського університету. – 2011. - №5. – С. 161-170.

ПАЛЕНИЧКА ЮЛІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

***Науковий керівник**
к.е.н., доцент Іващук О.О.*

АРТ-БАНКІНГ – ПРЕРОГАТИВА УСПІШНОГО БІЗНЕСУ

Політична і фінансова криза породжують невпевненість у завтрашньому дні й примушують багатьох українців гарячково шукати шляхи порятунку своїх заощаджень. У цій ситуації на часі згадати про «вічні цінності» — про інвестиції у твори мистецтва. Для західних інвесторів така стратегія інвестицій уже давно стала нормою, а предмети мистецтва розглядаються як один із найнадійніших об’єктів капіталовкладення.

Як ми знаємо, із давніх-давен колекціонування предметів мистецтва вважалось прерогативою еліти. На зламі століть до традиційних збирачів раритетів приєдналися чимало політиків, великі промисловці та підприємці. А останнім часом — і частина професійних інвесторів, які

розглядають ринок мистецтв як сферу вкладення капіталів. Передусім це пов'язано з потребою диверсифікувати ризики у традиційних для них ринках: цінних паперів, нерухомості тощо. Прибутковість інвестицій у предмети мистецтва значно перевищує більшість традиційних фінансових інструментів. Заробити тут можна від 15 до 1000% на рік. Звісно, і ризики тут великі, проте фахівці стверджують, що інвестори в мистецтво ніколи не піддаються власним емоціям.

На світовому арт-ринку твори мистецтва — дуже серйозний об'єкт інвестицій. Сам ринок надзвичайно ємний (його обороти становлять десятки мільярдів доларів), а також доволі специфічний: є своя інфраструктура, оператори, джерела інформації та свої правила гри. Тут нікого не здивуєш прибутковістю у сто, тисячу і більше відсотків річних.

Публіка всього світу не соромиться демонструвати свій інтерес до «вічних цінностей» як до об'єкта альтернативних інвестицій. Прибутки від ринку цінних паперів часто меркнуть, порівняно з прибутками від вкладень у предмети мистецтва. Якщо вірити даним компанії Art Market Research, прибуток від інвестицій у раритетну зброю, західноєвропейський живопис, роботи культових фотографів або скульптуру гарантовано перебувають у діапазоні 10—25% річних. При цьому ціни на твори мистецтва мало схильні до коливань на коротких часових відтинках. На вартості робіт авторів, котрі добре продаються, не позначилися ні теракти 11 вересня 2001 року, ні війна в Іраку, ні інші потрясіння, що викликали паніку на фондових ринках.

Безумовно, високий попит на твори мистецтва як предмет інвестицій не міг не привернути до себе уваги банкірів. Нині практично всі великі західні кредитні організації виділили всередині своїх підрозділів, орієнтованих на роботу з VIP-клієнтами з портфелями від 500 тис. євро, відділи art advisory. Піонерами арт-банкінгу, тобто фінансово-консультаційного супроводу інвестицій у твори мистецтва, з того боку кордону наприкінці

80-х років XX століття стали швейцарський UBS, німецький Deutsche Bank і американський Citibank.

Попри високі ризики, інвестиції в предмети мистецтва або старовини претендують на роль найбільш дохідних упродовж наступних десятиліть. В Україні такі вкладення розцінюються поки що виключно як хобі і є прерогативою наших багатих співвітчизників. Річний обсяг світового ринку мистецтва досягає 27 млрд. дол. Український обсяг ринку становить менше 200 тис. дол. Проте й ці обсяги потребують фахового фінансового супроводу.

Арт-банкінг включає повний пакет послуг із формування портфелів (колекцій) із предметів мистецтва інвестиційної якості відповідно до індивідуальних стратегій інвестування, розроблених на основі побажань та уподобань клієнта до цього різновиду інвестицій, з урахуванням його готовності до ризику, а також дохідності й ліквідності.

Український ринок предметів мистецтва почав активно розвиватися в останні п'ять років. Крім колекціонерів, які постійно цікавляться новинками, на цей ринок вийшла нова хвиля збирачів. На сучасному українському ринку є практично все, проте, за оцінками фахівців, найширше представлені живопис, посуд, книжки та меблі. Причому більшість предметів належать до ХІХ—ХХ століть, речі ХVІІІ століття з'являються дуже рідко. За даними аналітиків, забезпечені інвестори купують переважно живопис, на світових аукціонах понад 75% лотів, що купуються, належать пензлю художників. Менш привабливі, але досить популярні — акварель, скульптура, друковані видання, фотографії, предмети церковної культури, ювелірні вироби. На українському ринку з живопису особливо багато картин ХІХ—ХХ століть. Завжди популярні полотна й малюнки Айвазовського, Шишкіна, Тропініна та інших класиків. Найактивніше, за прогнозами фахівців, дорожчатимуть полотна російських майстрів кінця ХІХ — початку ХХ століття Бориса Кустодієва, Василя Полєнова. Потенційно цікава і графіка кінця ХІХ — початку ХХ століття. Гарантією світового інтересу до творів того чи іншого автора слугуватиме їх експонування в музеях і визнання критиками.

У середньому предмети колекціонування на українському ринку, порівняно з Росією та Заходом, недооцінені на 100—200%, констатують експерти. Є й локальні відмінності. Приміром, у сегменті живопису різниця у вартості картин в Україні і Росії відомих російських та українських художників ХІХ—ХХ століть може становити до 150% на користь Росії. Послуга арт-банкінгу розрахована на інвесторів приватних і корпоративних. Серед клієнтів є як колекціонери, яким важливо зараз оцінити свою колекцію й забезпечити ліквідність її частини чи доформувати за заданим принципом, так і ті, для якого предмети мистецтва — один із напрямів інвестицій.

Спектр пропонованих послуг різноманітний і охоплює наступні послуги:

- 1) консультування з формування колекцій інвестиційної якості;
- 2) аналіз колекцій або окремих предметів мистецтва;

- 3) консультації з питань підбору колекцій, управління і довгострокової підтримки їхньої цінності;
- 4) експертиза справжності твори мистецтва;
- 5) реставрація та зберігання.

Ми можемо казати, що менеджер арт-банкінгу повинен розумітися і на мистецтвознавстві, і на фінансах. Саме він має порекомендувати клієнтам, які предмети мистецтва їм вигідніше купити саме тепер — щоб добре заробити на їх продажі в майбутньому. У нашій країні такі консультації дають галеристи й арт-дилери досить високого рівня, які вже давно працюють на ринку і мають досвід, щоб ризикувати не тільки своїми грошми, а й капіталами заможного клієнта. Арт-банківський менеджер повинен забезпечити клієнтові і правильну оцінку купованих творів, — занижена ціна піде йому тільки в плюс, а ось завищена може істотно знизити ліквідність «товару». Він же повинен забезпечити якісну експертизу творів на справжність, перевірку юридичної чистоти, допомогу в реставрації та зберіганні творів, страхуванні і, за потреби, транспортуванні.

На сьогодні в Україні пропонуються консультаційні послуги з формування колекцій або портфелів із предметів мистецтва й оптимального варіанта придбання. Сама купівля або продаж предметів мистецтва проводиться у власників колекцій, дилерів або на аукціонах. При цьому експерти відзначають, що ціни на роботи деяких українських митців необґрунтовано завищені через окремі угоди, роботи ж інших поки що недооцінені ринком.

Усяке мистецтво вкладати гроші — питання, мабуть, найскладніше, а для арт-банкінгу — ключове. Головне, про що не слід забувати: будь-яка робота з твором мистецтва — робота на тривалу перспективу. Навряд чи 15—20% на рік збагатять вас, але за 10 - 15 років ціна зросте істотно. Слід також пам'ятати, що колекцію неможливо продати миттєво, — навіть якщо за кілька років ціна твору значно зросла, на пошук покупця через галерею або приватного дилера піде час (який — прогнозувати неможливо), процес виставляння на аукціон також забирає не день і навіть не місяць.

На думку міжнародних арт-консультантів, оптимальний термін вкладень має становити п'ять - десять років. Розпочинати інвестиції слід, маючи хоча б десяток тисяч доларів. Якісний портфель має бути представлений не менш ніж десятьма роботами, отож оптимальний вихід на ринок — із сумою не менше 100 тис. дол.

Отже, можна вважати що ринок мистецтва рухається вперед і активно надолужує те, що було зруйновано в радянський час. І на шляху

до цивілізованого й професійного арт-ринку арт-банкінг є важливою сходинкою. Ринок зростає і зростатиме сказаними темпами. Особливо на тлі світових криз та галопування інфляції.

ПЕЛЕХАТ ДАНА

*факультет банківського бізнесу
група БС-23*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Галицька Ю.М.

СВІТОВІ БАНКІВСЬКІ КРИЗИ

Світова фінансова криза, що не оминула й Україну, виникла не вперше в економічній історії. Проте і цього разу світова економіка не в змозі протистояти їй і тому перед нами постали складні та багатогранні питання: як керувати економічним циклом, як вберегти економіку від спаду, а якщо він все-таки настав, то як вийти з нього з мінімальними втратами.

Системні фінансові кризи стають звичайним явищем на сучасному етапі розвитку світової економіки, а умови глобалізації сприяють швидкому поширенню кризових явищ на усю економіку світу. Нинішня світова фінансова криза є не черговою кон'юнктурною кризою, а проявом набагато складнішого системного процесу, який незабаром спричинить нові явища в економіці. Варто з'ясувати причини виникнення системних банківських криз з метою розробки заходів їх подолання та запобігання їх розповсюдженню, насамперед на українську банківську систему [1].

Саме тому, світові банківські кризи є питанням, яке варто винести на перший план, адже ця проблема хвилює сьогодні як світ, так і Україну. Для її вирішення повинна бути розроблена методологічна база, яка б дала змогу прогнозувати, попереджати та запобігати виникненню даного явища у фінансово-кредитних системах.

Банківські кризи, як і будь-які кризові явища, варто розглядати як закономірні явища в динаміці розвитку економічної системи.

Лише за період 1970-2007 роки спеціалістами МВФ було ідентифіковано 124 банківські кризи. Серед них 24 доповнювалися валютною чи борговою кризами та фіксувалися як подвійні кризи, а 10 випадків аналітики МВФ визнали як постійні системні банківські кризи.

З кінця 2008 року на розвиток світового господарства вплинула глобальна фінансова криза. Багато науковців та економістів вважають, що вона за своїми масштабами не може зрівнятися з жодною з часів Великої депресії 1929-1933 років.

Сьогоднішня криза характеризується системним характером, що проявляється у поєднанні циклічної, структурної, кредитної, фондової, банківської та соціальної криз, а також вражає своїми масштабами та темпами поширення.

Банківські кризи можна розглядати як серйозні проблеми в банківській системі, що пов'язані з: скороченням депозитної бази; збільшенням частки “поганих кредитів”; впровадження надзвичайних адміністративних заходів, таких як, наприклад, націоналізація банківської системи; зниження банківської ліквідності та прибутковості; банкрутство фінансово-кредитних організацій [2].

Отже, банківська криза – це глибоке розбалансування банківської системи, що проявляється через неспроможність суб'єктів системи ефективно виконувати свої функції та супроводжується виходом фінансових параметрів економічних процесів (витрати, прибутки, доходи) за нормальні межі.

Індикатором фінансової нестабільності в країнах ЄС став ринок міжбанківських кредитів. Через сумніви в надійності одне одного банки перестають позичати гроші на міжбанку, особливо на тривалі терміни. Навіть у провідних країнах ЄС ситуація поступово нагадує кризові 2007-2008 рр., коли банки практично перестали рефінансувати один одного. За межами проблемних країн євросони банки досить адекватно кредитували один одного приблизно до червня 2011 р. Проте вже більше трьох місяців ринок міжбанківських кредитів фактично загальмований в європейських країнах, серед яких Франція, Німеччина. Банки надають перевагу надлишкову ліквідність відносити в Європейський Центробанк (ЄЦБ), а не давати ресурси іншим банкам. У результаті різко виріс обсяг коштів на депозитах в ЄЦБ. Таким чином, криза суверенного боргу швидко почала перекидатися на банківську систему європейських країн. Проте ефективних рецептів по боротьбі з банківською кризою ЄС ще немає. В першу чергу, немає коштів на націоналізацію проблемних банків навіть у провідних країн Євросоюзу (у тій же Франції). І на перспективу їх не передбачається, а обійтися звичайним накачуванням ліквідності навряд чи вдасться. Такий інструмент, як зниження процентних ставок, також не може бути використаним, адже ставка ЄЦБ і без того перебуває на вкрай низькому рівні в

1,5%. Можливо, у міру розвитку кризи на якомусь етапі доведеться вводити гарантії банкам за операціями на міжбанку і іншим зобов'язанням, схожим на гарантії для вкладників.

Банківська система Данії не відчувала проблем з рефінансуванням, а сама країна не входить до зони євро. У ході "першої хвилі" європейського кризи в Данії у 2008-2010 рр. ліквідації було піддано дев'ять банків, однак кредитори не постраждали, оскільки витрати взяла на себе держава. Тим не менш, щоб перекласти ризики кризи в банківській системі з держави на недержавні структури, в жовтні 2010 р. в Данії був прийнятий закон, за яким кредитори навіть першої черги зобов'язані брати участь у реструктуризації в разі санацій банку регуляторами. Закон був застосований після краху одного з середніх банків у лютому 2011 р., і всі, у тому числі найбільші банки Данії опинилися відрізані від світових ринків. В результаті ситуація в банківському секторі країни стала швидко погіршуватися і в червні 2011 р. впав четвертий за величиною банк країни [4].

Криза вразила найбільші універсальні банки світу. 26 вересня 2008 року відбувся крах кредитно-ощадного банку Washington Mutual, який втратив за 2008 рік 95% своєї вартості. Він був взятий під контроль Федеральною корпорацією страхування депозитів США. Це банкрутство стало одним з найбільших в історії американського банківського сектору. На межу виживання була поставлена одна з найкрупніших фінансових компаній Європи – Fortis, а точніше її банківський підрозділ, у зв'язку із крупними списаннями по знеціненим кредитним деривативам і масовим відпливом клієнтських грошей. В складне становище потрапили також такі банки, як: англійський банк HBOS Plc, Banco Portugues de Negocios в Португалії, Parex Banka у Латвії.

Спочатку епіцентром кризи були США та промислово розвинута країна Європи та Азії, проте згодом вона перейшла і до країн, що розвиваються, викликавши в них стрімке падіння котирувань акцій та дестабілізацію валютних курсів та банківських систем. За вісім місяців 2008 року зведений індекс ринків країн., що розвиваються, втратив майже 60%, тобто знизився до чотирьохрічного мінімуму [2].

В листопаді 2008 року проблеми з ліквідністю відчули американські гіганти Citigroup і Goldman Sachs.

Після банківського сектору, який найбільше постраждав від шоку іпотечної кризи, в другій половині 2008 року ризики почали розповсюджуватися і на страховий сектор і на бізнес хеджфондів.

В Україні однією з основних причин банківської кризи була ситуація, яка склалася у 2008 році на міжбанківському ринку. З приходом іноземного капіталу обсяги міжбанківського ринку значно зросли, адже іноземні банки мають можливості залучати дешеві ресурси у своїх країнах та розміщувати їх під значно вищі процентні ставки на українському ринку. Так, якщо протягом 2001-2007 рр. частка міжбанківських кредитів у ресурсній базі наших банків була стабільною і становила близько 14%, то на початок 2008 року цей показник збільшився удвічі - до 28%.

Світова фінансова криза поставила українські банки в скрутне становище. Необхідність повертати залучені за кордоном кошти, які вже роздані як довгострокові кредити, через відсутність інших джерел фінансування примушує банки й саму державу вживати заходів для забезпечення фінансової спроможності української фінансової системи. Вчасно не скоригувавши свою політику й не вживши ефективних заходів для мінімізації впливу кризи, банки розраховують на компенсацію втрат за рахунок держави й власних клієнтів [4].

Банки переживають кризу ліквідності; їм потрібні гроші, які вони намагаються залучити всіма можливими методами. Вони підвищують відсоткові ставки за наданими кредитами, не повертають депозити як достроково, так і після закінчення строку, затримують проведення платежів, вимагають додаткових платежів та ін.

Отже, криза в Україні виникла через залучення банками зовнішніх запозичень з метою кредитування. Причому важливим є те, що переважно здійснювалося споживче кредитування населення, тобто гроші направлялися не на реальний розвиток економіки, а на споживання побутової техніки, автомобілів і квартир. Головною проблемою стало те, що гроші надавалися споживачам на тривалий строк - 5-7 років для авто й 20-30 років для нерухомості, а закордонні кредити вітчизняні фінустанови залучали на незначний строк - 3-5 років. При цьому наші банки розраховували пере-кредитовуватися за кордоном на таких же вигідних умовах і надалі. Але через світову фінансову кризу іноземні банки спочатку зробили жорсткішими умови залучення кредитів в Україну, а незабаром взагалі перестали надавати кредити українським банкам. Внаслідок паніки серед вкладників, спровокованої рейдерською атакою на Промінвестбанк, стався масовий і неконтрольований відплив коштів населення з депозитних рахунків [5].

Упродовж жовтня - грудня 2008 року загальний обсяг депозитів у національній валюті зменшився на 13,7%, або на 31,8 млрд. грн. За цей же

період загальний обсяг депозитів в іноземній валюті зменшився на 8,0%, або на 1,8 млрд. доларів США [3].

Одним із найтяжчих наслідків банківської кризи була втрата довіри населення до банків, а якщо сказати точніше, то втрата інтересу до української економіки в цілому з боку вітчизняних та іноземних інвесторів [6].

У першій половині 2010 р. економіка України продовжила тенденції поступового виходу з кризового стану. ВВП у I кварталі зріс на 4,9%. Приріст промисловості перевищив 10%. Проте слід відзначити, що такі значні цифри відмічаються на фоні глибокого минулорічного падіння. Тому стверджувати про остаточне подолання симптомів рецесії зарано [5].

Позитивними аспектами виходу із кризи можна також вважати те, що банки України протягом 2011 року залучили значний обсяг ресурсів на внутрішньому ринку, що дозволило відновити фінансування економіки, зберігши прийнятні показники ліквідності і капіталізації.

За даними НБУ, загальні активи українських банків з 1 квітня 2010 по 1 квітня 2011 р. виросли на 13,7% і склали понад 995 млрд. грн. При цьому перші сім банків лідерів за активами за цей період не змінилися: це "Приватбанк", "Укресімбанк", "Ощадбанк", "Райффайзен Банк Аваль", "Укрсіббанк" і "Укрсоцбанк".

За даними Нацбанку, в січні-березні 2011 р. сукупний чистий збиток українських банків склав 210,8 млн. грн. При цьому доходи банків у порівнянні з першим кварталом 2010 р. виросли на 5,5% і склали 34,4 млрд. грн., а витрати скоротилися на 6,6% і склали 34,6 млрд. грн. З урахуванням того, що за підсумками перших двох місяців банківська система України показала прибуток в 205,8 млн. грн., а за підсумками кварталу був зафіксований збиток у 210,8 млн. грн., виходить, що за березень банки мали 416,6 млн. грн. збитків. Таке зростання збитковості українських банків пов'язане насамперед з тим, що багато раніше реструктуризовані кредити довелося переводити в категорію проблемних і формувати під них резерви.

На сьогодні лідером за обсягами прибутку серед банків України як раніше залишається Приватбанк. Що ж стосується самих збиткових банків, то тут, як і роком раніше, це "Родовід Банк" і банк "Форум".

До п'ятірки лідерів за надійністю депозитів на початок 2012 року увійшли Укресімбанк, Ощадбанк, "Сбербанк Росії", Unicredit bank і Промінвестбанк.

Отже, підсумовуючи можна сказати, що сучасна банківська криза в Україні, є складовою загальної фінансово-економічної кризи та зумовлена негативним впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів.

Для подолання кризових явищ у банківській системі нашої держави необхідне: проведення обґрунтованої внутрішньої макроекономічної та зовнішньоекономічної політики; якнайшвидше розв'язання проблем реструктуризації та рекапіталізації банків; гарантування міжбанківських кредитів, кредитів для малого та середнього бізнесу та надання підтримки компаніям які не можуть залучити необхідне фінансування через проблему у банківському секторі; розробка й реалізація ефективної антиінфляційної та антидевальваційної політики; збільшення розміру державних гарантій на банківські вклади.

Список використаної літератури:

1. Вісник Дніпропетровського університету [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.vestnikdnu.com.ua>

2. Інформаційний портал [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://ua.industryall.biz/news/finance>

3. Конопатська Л., Раєвський К. Деякі питання регулювання банківської діяльності в період світової економічної кризи // Вісник Національного банку України. - 2010.- № 2 - С. 22-26.

4. Міщенко В. Шляхи подолання фінансово-економічної кризи в Україні .// Вісник Національного Банку України. – 2009. - №2. – С.3-8.

5. Світова фінансова криза та її наслідки для банківської системи України // Вісник Національного банку України. - 2009.- № 1 - С. 28-33.

6. Чуб О. Банківські кризи: теоретичні та прикладні аспекти // Вісник Національного банку України. - 2010.- № 3 - С. 22-26.

РИНДЮК ЛЮДМИЛА

*факультет банківського бізнесу
група БС-23*

Науковий керівник :

к.е.н., доцент Малахова О.Л.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ “БРІДЖ-БАНКІВ” ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЇХ СТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

В умовах негативних тенденцій у банківській системі України гостро постає питання врегулювання та оптимізації механізмів роботи із збанкрутілими банками. Кількість проблемних банків в Україні спонукає до пошуку нових методів, які б дозволили відокремити якісні та «токсичні» ак-

тиви. Одним із таких методів є створення «бідж-банку», ефективність якого уже роками підтверджує досвід США.

Метою даної статті є обґрунтування функціонування операцій «бідж-банку» на основі міжнародного досвіду та окреслення перспектив створення даного банку в Україні.

“Бідж-банк” – це банк, який здійснює тимчасове утримання застрахованих депозитів і працюючих (непроблемних, нетоксичних) активів (до моменту їх продажу інвесторам), що переведені до нього з проблемного банку, який підлягає ліквідації. Кінцева мета створення “бідж-банку” – найбільш повне задоволення вимог вкладників.

На даний час ведеться робота щодо розроблення відповідної законодавчої бази, перші кроки у цьому напрямі вже здійснено. Так, Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей проведення заходів з фінансового оздоровлення банків” від 24.07.2009 № 1617 було регламентоване застосування операції “санаційний банк”.

Країною походження операцій “бідж-банк” слід вважати США, де відповідно до Акта про конкурентну рівність у банківському бізнесі (Competitive Equality Banking Act) вперше у світовій практиці в жовтні 1987р. було засновано такий банк та проведено операцію передавання на його користь працюючих активів та застрахованих зобов’язань проблемного банку. У США повноваженнями щодо створення та функціонування “бідж-банків” наділено Федеральну комісію зі страхування депозитів (далі – ФКСД). У Тайвані нагляд за діяльністю “бідж-банку” здійснюють Комісія з фінансового нагляду (Financial Supervisory Commission, далі – FSC) та Центральна корпорація страхування депозитів (Central Deposit Insurance Corporation, далі – CDIC). В Японії створення “бідж-банків” перебуває у компетенції Корпорації страхування депозитів (Deposit Insurance Corporation of Japan, далі – DICJ). “Бідж-банк” створюється у вигляді дочірньої компанії DICJ. Тривалість функціонування “бідж-банку” становить два роки. Персонал “бідж-банку” становлять переважно співробітники збанкрутілого банку. Уперше в Японії “бідж-банк” був створений у березні 2002 року, до якого було переведено активи та зобов’язання таких банків, як Ishikawa Bank та Chubu Bank.

У квітні 2008 року на Форумі фінансової стабільності був представлений пакет заходів, спрямованих на підвищення стійкості фінансових ринків. Визнаючи важливість систем захисту вкладників у підтриманні стабільності національних фінансових систем, зазначений пакет заходів

включав розділ, присвячений системам страхування вкладів, що був підготовлений за сприяння Міжнародної асоціації страховиків депозитів (Insurance Association of Deposit Insurers – IADI). При цьому наголошувалося на збільшенні ролі систем страхування депозитів щодо підтримання стабільності національних банківських систем, зокрема, на “важливості ефективних механізмів компенсацій вкладникам для підтримання спокою населення, оскільки вони знижують вірогідність панівного “набігу” на банки та сприяють підтриманню довіри до фінансової системи в цілому”.

Актуальним є питання стосовно того, що саме повинно продаватися (передаватися) на користь “бідж-банку”. Вважаємо, що до “бідж-банку” повинні продаватися (передаватися):

- 1) застраховані депозити;
- 2) працюючі активи;
- 3) основні фонди (філії, інформаційні технології, обладнання).

При цьому важливо законодавчо закріпити можливість переходу співробітників збанкрутілого банку до “бідж-банку”. Як свідчить світовий досвід, така практика властива операціям “бідж-банк”. Операція “бідж-банк” є різновидом методу прямого державного втручання, як і націоналізація проблемних банків. Відповідно до ринкових принципів урегулювання кризи в банківському секторі державне втручання дозволяється лише в тих випадках, коли криза може мати системні наслідки, і лише на обмежений строк.

При застосуванні методів прямого державного втручання завжди постає питання щодо шляхів повернення державних коштів. Якщо націоналізація, як свідчить світова практика, здійснюється на тимчасовій основі, з обов’язковим виходом держави з капіталу банків у майбутньому (строки є різними, залежно від ситуації), то операція “бідж-банк” з самого початку має чітко визначений граничний термін – три роки з можливою пролонгацією ще на один рік. Проте навіть за наявності граничного строку існує ризик зменшення вартості активів “бідж-банку” та переходу клієнтів до інших банків, що негативно позначиться на діяльності “бідж-банку”. Потребує особливої уваги й питання визначення статусу “бідж-банку”.

У Законі України “Про банки і банківську діяльність” визначено, що Кабінет Міністрів України за поданням Національного банку України, узгодженим з Комітетом Верховної Ради України з питань фінансів і банківської діяльності, має право створювати санаційний банк, тобто “бідж-банк”. З огляду на те, що згідно з зазначеним законом Кабінет Міністрів України уповноважений засновувати державні банки в Україні, цілком ло-

гічно можна припустити, що “брідж-банк” повинен бути державним. З огляду на світовий досвід “брідж-банк” – це банк з особливим статусом, яким володіє держава. При цьому питання щодо створення та здійснення операції “брідж-банк” перебуває у компетенції національної системи гарантування вкладів. Враховуючи це, вважаємо за доцільне регламентувати повноваження щодо створення та здійснення операції “брідж-банк” ФГВФО та законодавчо закріпити норму щодо обов’язкової державної форми власності такого банку.

Заслуговує на увагу питання щодо строку функціонування “брідж-банків” в Україні. Важливо, щоб рішення про продаж “брідж-банку” було схвалене в якомога коротші терміни, оскільки існує ризик того, що з часом вартість активів “брідж-банку” може зменшитись, а клієнти можуть перейти до інших банків, що негативно позначиться на діяльності “брідж-банку”. Виходячи з цього та з огляду на потребу у часі щодо пошуку потенційних покупців (інвесторів), вважаємо за доцільне запровадження дворічного строку функціонування “брідж-банків” в Україні, оскільки такий строк відповідає світовій практиці та є цілком прийнятним для пошуку покупців “брідж-банку”, разом з тим запобігає можливості затягування цього процесу.

За результатами опитування ССД, членів Міжнародної Корпорації Страховиків Депозитів (МАСД), підставами для використання «брідж-банку» в країнах учасницях були такі:

1) банк із привабливим бізнесом може збанкрутувати перш ніж буде знайдено для нього покупця;

2) для підтримки операцій банку-банкрута;

3) у випадку, якщо банк-банкрут занадто великий: немає достатніх для здійснення виплат коштів або ж недостатньо часу, щоб організувати продаж активів банку потенційним покупцям;

4) у разі, коли кількість збанкрутілих фінансових інститутів занадто велика й усі банкрутства відбулися протягом короткого проміжку часу.

При цьому, за результатами досліджень МАСД, в різних країнах створення «бридж-банків» має різні законодавчі підстави для їх функціонування, зокрема: деякі країни мають стандартні операційні процедури (СОП) для застосування методу бриджу-банку; у деяких країнах існують певні вимоги до капіталу бридж-банків, як наприклад, у Колумбії або Японії, тоді як у США й Кореї їх немає; у деяких країнах «бридж-банк» є членом системи страхування депозитів.

Загалом алгоритм створення «бридж-банку» виглядає наступним чином:

1. Оцінка активів збанкрутілої установи;
2. Закриття збанкрутілого банку та введення відповідальної особи, яка керує майном збанкрутілої установи;
3. Аналіз витрат, який має показати, що оцінені витрати на функціонування перехідного банку є меншими, ніж у випадку прямого відшкодування депозитів;
4. Створення наглядовим органом (страховиком депозитів) «бридж-банку» для отримання часу, необхідного для налагодження операцій;
5. Оцінка потенційними покупцями стану банку-банкрута для підтвердження їх цінових пропозицій.

Таким чином, на нашу думку, запропонований механізм управління проблемними активами комерційних банків об'єднає переваги бридж-банку та сприятиме виведенню з кризи банківських установ, а також стабілізації банківської системи загалом

Список використаної літератури:

1. Бортніков, Г. Л. Модель перехідного банку (bridge-bank) [Текст] / Г. Л. Бортніков. – С. 10.
2. Міщенко, В. І. Удосконалення управління проблемними активами банків [Текст] / В. І. Міщенко // Фінанси України. – 2009. – № 10. – С. 43–54.
3. Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]: www.rada.gov.ua.

САЯНЧУК ТАРАС

*факультет банківського бізнесу
група БС-23*

*Науковий керівник:
к.е.н. доцент Балянт Г.Р.*

БАНКІВСЬКІ ІННОВАЦІЇ: РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

В сучасних умовах ринкової економіки, значну роль приділяють інноваційному потенціалу, зокрема в банківській системі, яка є основним елементом підтримання конкурентоспроможності всіх галузей матеріального виробництва, адже, сьогодні в епоху комп'ютеризації і нових розро-

бок у сфері інформаційних технологій, її значення ще більше зростає. Сьогодні в Україні поступово збільшується кількість банків, які приділяють значну увагу впровадженню нових продуктів і технологій обслуговування клієнтів, що особливо актуально в умовах підвищення частки іноземного капіталу в банківській системі країни, адже активне впровадження інноваційних продуктів в діяльність вітчизняних банківських установ забезпечує збільшення їх клієнтської бази та, відповідно, підвищує рівень їх конкурентоспроможності на ринку банківських послуг.

До таких банків належать: ПАТ «ОТП Банк», ПАТ «Укрсоцбанк», ПАТ «Райффайзен банк Аваль», але лідером протягом останніх років був і залишається ПАТ «Приватбанк».

В наш час банки шукають нові підходи до організації власної діяльності, зокрема шляхом впровадження інформаційних та інноваційних банківських послуг. Для того, щоб активізувати процес залучення коштів населення та іноземних інвесторів, необхідно забезпечити дивіденди за звичайними акціями на рівні вищому, ніж проценти за депозитами. Також важливим чинником є те, що діяльність українських банків повинна бути більш відкрита та прозора, треба, щоб була створена чітка та стабільна законодавча база для того, щоб зацікавити іноземних інвесторів в залучені капіталу та впровадженні інноваційних процесів в банківській системі України. Поряд з цим, впровадження інноваційних послуг носить стихійний, а не системний характер; переважна більшість вітчизняних банків віддають перевагу запозиченню інновацій, а не розробці власних, обмежуючись лише витратами на проведення досліджень щодо адаптації новинки до умов внутрішнього ринку банківських послуг.

Інновації – нові процеси, методи, моделі за допомогою яких виникає відносно новий рівень внутрішнього функціонування банку, а також підвищення його роботи та посилення конкурентоспроможності. Інноваційна діяльність направлена на нові розробки та їх впровадження, або вдосконалення вже існуючих.

Банківська інновація – це реалізований у формі нового банківського продукту або операції кінцевий результат інноваційної діяльності банку [2, с. 1].

Під продуктом, що реалізовує банк розуміється матеріально оформлена частина банківської послуги (картка, ощадна книжка, дорожній чек, електронний гаманець тощо).

Попит на даний вид продукції встановлюється покупцем на ту чи іншу операцію відповідно до її новизни. Рівень попиту характеризується корисністю, значимістю і суттю даного продукту, що пропонує банк.

Однією із перших спроб впровадження інновацій українських банків стало впровадження технологій дистанційного обслуговування клієнтів – системи «Клієнт-Банк», яка надає широкий спектр можливостей і стала проривом в банківській системі України. Цією системою передбачається наявність автоматизованого робочого місця як банку з одного боку, так і клієнта (юридичної особи) з другого.

На сьогоднішній день однією з популярних форм віддаленого банкінгу залишається телефонний банкінг. Для впровадження телебанкінгу створюється інформаційно-довідкову систему, яка складається з комп'ютера, підключеного до АТС банку. Лідером в Україні такої системи виступає Укрінбанк (використовується система Телебанк-24). Також новим відкриттям банківського сектору став «мобільний банкінг» – це поєднання послуг телефонного зв'язку та Інтернету. Послуга інтернет-банкінг як альтернативний канал продажу банківських продуктів є одним з найперспективніших каналів, який дозволяє фінансовим установам значно знизити операційні витрати та покращити якість обслуговування клієнтів.

Однією з найбільш вигідних інновацій має стати продукт компанії Apple, яка презентувала на своєму офіційному сайті програму IChat, за допомогою якої користувач через інтернет може зустрітися з працівником банку по відеовиклику. Ця інноваційна послуга буде називатись відеобанкінгом. Вона буде доступна цілодобово. За її допомогою клієнт може отримати консультацію банківського працівника з будь-якого питання, яке його цікавить [5, с. 3].

З вище зазначеного, можна стверджувати, що інноваційний розвиток ІТ- технологій не стоїть на місці, і щороку ми бачимо все нові продукти, які пропонують банківські установи. Та все одно однією із суттєвіших проблем вітчизняної банківської системи є низький рівень використання інформаційних технологій в банках. Проведемо аналіз впровадження нових технологій в банківському секторі за 2009-2011 роки (табл.1).

На сьогодні лідером з впровадження інновацій в Україні є Приват-Банк. Інноваційна політика ПриватБанку орієнтована на впровадження на українському ринку принципово нових, провідних банківських послуг, які надають клієнтам нові можливості управління своїми фінансами. Приват-банк першим в Україні запропонував своїм клієнтам послуги Інтернет-банкінгу "Приват24" та GSM-банкінгу, а також послуги з продажу через

мережу своїх банкоматів та POS-терміналів електронних ваучерів провідних операторів мобільного зв'язку та IP-телефонії [4]. Крім того, остання інновація ПриватБанку, яка має назву «без монет» і являє собою систему електронної здачі, визнана міжнародним рейтингом Innovation in Banking Technology Awards 2010 кращою банківською інновацією 2010 року, а також нещодавня новинка банку «Online Інкасація» – ця технологія дозволяє найпростішими методами вирішити одну з фундаментальних проблем операцій з готівкою – обліку виручки до її ставки та перерахунку в банку. Проста технологія та можливість її широкого використання була визнана найкращою технологією 2011 року, а ПриватБанк знову потрапив до рейтингу найбільш інноваційних банків світу [6].

Таблиця 1

**Впроваджені інноваційні та інформаційні технології
в банківській системі України за 2009-2011 роки**

№	Найменування банку	Назва проекту
1	ПАТ КБ «Приват-банк»	Впровадження сервісу онлайн-платежів LigPay на базі технології VISA Money Transfer (2009); система «Privat-24» (2010); технологія «Online Інкасація» (2011)
2	ПАТ «Укрексім-банк»	Сертифікація на відповідність вимогам міжнародного стандарту безпеки платіжних карт (2009)
3	АТ «ОТП Банк»	Побудова катастрофостійких центрів обробки з використанням технологій віртуалізації серверів (2009)
4	ПАТ «Райффайзен банк Аваль»	Модернізація контактного центру (2010)
5	ПАТ «Укрсиббанк»	Автоматизація процесів роботи підрозділів банку(2010)

У вище наведеній таблиці представлені комерційні банки, які при впровадженні нових технологій отримали економічний результат.

Безперечно запровадження в дію таких інноваційних продуктів є новим кроком до збільшення спектру користувачів, як фізичних та юридичних. Дані види послуг значно спрощують доступ до банківської системи, зокрема, для осіб, які не мають змоги і часу зробити певні операції, пов'язані із розрахунком за комунальні послуги; переказом коштів з одно-

го рахунку на інший; отримання пенсій; заробітної плати; поповнення мобільного рахунку та багато чого іншого.

Нові інформаційні та комунікаційні технології перетворюють банківську діяльність таким чином, що докорінно зміняться вигляд сучасного банку, його інструменти, способи спілкування з клієнтами. Банківський сектор України, щоб витримати конкуренцію і ввійти в міжнародне фінансове середовище, повинен активно й швидко впроваджувати банківські інновації. У цьому разі пріоритетним завданням українських банків нині продовжує залишатися забезпечення стабільних умов функціонування і розвитку, підвищення конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому фінансових ринках, посилення взаємодії банку з реальним сектором економіки.

Необхідно зазначити, що особливістю управління інноваційними стратегіями комерційних банків є врахування соціальних аспектів нововведень та зміни їх соціальної значущості з плином часу. Цей аспект може служити для подальших напрямів дослідження. Велика роль у цьому належить державі, яка за допомогою регулювання податкових ставок і надання пільг може стимулювати або стримувати фінансування, а також і просування інновацій [3, с. 5].

Таким чином, впровадження передових методів банківської діяльності для сьогодення України є позитивним явищем, але все актуальнішим стає проблема надходження інвестицій (іноземного капіталу), які зрушують стійкість банківських установ України та зменшують конкурентоспроможність вітчизняних банків відносно іноземних. Тому одним із способів для вирішення таких проблем є моделювання інвестиційно-інноваційної діяльності банків, метою якого є забезпечення потреб економіки у нововведеннях, необхідних для розвитку банківського сектору в цілому. З огляду на швидкість розвитку банківських інновацій у провідних країнах світу, перспективи інноваційного буму в Україні досить високі, звідси, виникає необхідність до пошуку та використання нових ідей та рішень, що дали б змогу максимально ефективно використовувати наявні ресурси та можливості банків задля досягнення поставлених цілей та завдань.

Отже, процес розвитку інноваційного елемента банківської системи повинен набути законодавчого гарантування, що призведе до забезпечення розвитку підприємництва та побудови відкритої банківської системи. Сьогодні ринкова економіка ставить перед банківськими установами завдання здійснення якісних внутрішньо системних змін. Такі проблеми по-

трібно вирішувати так, щоб банки були готові до максимальної підтримки власного інноваційного потенціалу шляхом залучення інвестицій. Адже без надійної та стабільної банківської системи не може бути ефективною політика будь-якого уряду.

Список використаної літератури:

1. Кузьменко С.М Маркетинг банківських інновацій / С.М. Кузьменко, Т.А. Василюва, С.В. Леонов // Маркетинг і менеджмент інновацій. - 2011. - № 1. – С. 1-28.
2. Леонов С.В. Інноваційний пакет послуг як інструмент антикризового управління банківськими установами України / С.В. Леонов // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2011. – №1. – С.1-2.
3. Ніколаєва К.О Інноваційні стратегії банку / К.О Ніколаєва // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. - № 1. - С. 1-5.
4. Офіційний сайт Публічного акціонерного товариства Комерційний банк «ПриватБанк» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.privatbank.ua/>.
5. Полищук А.И. Коммерческие банки: новые услуги и инновационные технологии коммуникации / А.И. Полищук // Бизнес и банки: Банковская газета. - 10.06.2010. - № 21. – С. 1-5.
6. Система электронной сдачи Приватбанка "Без монет" признана журналом The Banker лучшей банковской инновацией 2010 года [Електронний ресурс] / Офіційний сайт банку України. – Режим доступу : <http://bank-ua.com/news/32096/>.
7. Фінансові показники діяльності банків України. Офіційний сайт Асоціації українських банків // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aub.com.ua/>.

СИТНИКОВА АНАСТАСІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-41*

***Науковий керівник:**
викладач Прийдун Л.М.*

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ ТА ВИБІР ОПТИМАЛЬНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

Валютний ринок є одним з найважливіших секторів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, формування та інтенсивний розвиток якого в Україні став невід'ємною частиною процесу перебудови економічних відносин. В той же час, нестійкий характер економічних процесів в країні, недосконалість системи управління фінансовим ринком, його законодавчої і нормативно-правової бази, залежність від коливань світової

кон'юнктури і ряд інших чинників зумовлюють існування високих ризиків, що притаманні валютному ринку.

Тому, в умовах значного рівня доларизації економіки України та підвищеної турбулентності валютного ринку, посилюється негативний вплив валютних ризиків на прибуток і капітал вітчизняних банків. Гострота проблеми посилюється тим, що на практиці управління даним ризиком часто базується на застарілій парадигмі ризик-менеджменту, адже не враховує взаємодію валютного ризику з іншими банківськими ризиками.

У зв'язку з цим, розроблення дієвого та ефективного механізму управління ризиком валютних операцій, що базується на постулатах сучасної концепції комплексного ризик-менеджменту, набуває особливої актуальності для забезпечення фінансової стійкості банку і його стабільного розвитку.

Дослідженню проблем діяльності банків на валютному ринку присвячені роботи таких вітчизняних і зарубіжних економістів, як К. В. Уварова, В. І. Міщенко, П. Роуз, Дж.К. Ван Хорна, І. Бланка, Д. ДеЛоуча (мол.), М. Папайоану, Х. Ван Грюнінга. Аналізу валютних ризиків присвячено роботи науковців, серед яких публікації В. В. Вітлінського, В. С. Стельмаха, О. І. Лаврушина, Л. О. Примостки, та інших. Незважаючи на глибину наукових досліджень, у наявних розробках і рекомендаціях управління валютним ризиком розглядається відокремлено від інших ризиків банку, що стає на заваді формуванню ефективного механізму управління ризиком валютних операцій.

Мета дослідження полягає у визначенні сутності валютного ризику банку, виявленні причин його виникнення, та виокремленні оптимальних методів управління даним видом ризику.

Банківська діяльність за своєю природою пов'язана з ризиками, що виникають внаслідок різних обставин. Саме тому, розуміння їх суті, правильне оцінювання й управління ними дає змогу уникнути або значно зменшити неминучі втрати, що виникають у діяльності банків.

Таким чином, під ризиком у банківській сфері розуміють ймовірність будь-якого відхилення від очікуваних результатів, зокрема такого, що прямо чи опосередковано може спричинити матеріальні втрати банку [1].

Серед множини банківських ризиків, валютний виступає одним з найбільш значних у діяльності комерційних банків. Так, більшість науковців визначають валютний ризик як наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, що виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют та цін на банківські метали.

Слід відмітити, що для валютних операцій банку характерні специфічні фактори, які визначають ступінь ризику. Їх доцільно поділили на дві групи: чинники щодо ефективності і зваженості управлінського процесу, що спричиняють 71,44 % втрат, а також чинники щодо управління та регулювання активів і пасивів банку в іноземній валюті, що спричиняють 28,56 % збитків при здійсненні валютних операцій [11, с. 86].

Зокрема, до ризикоутворюючих факторів першої групи належать: кваліфікація керівництва і персоналу банку (35,7 %); ефективна нормативна база щодо управління ризиком (21,4 %); дієві механізми контролю (14,28 %); точна та своєчасна інформація (0,04 %). Так, серед факторів другої групи виділяють: об'єм і структура статей переоцінки (14,28 %); чіткі системи лімітів (14,28 %) [7, с. 157].

Варто зауважити, що за характером і місцем виникнення валютний ризик можна поділити на такі складові: ризик трансакції; трансляційний (ризик перерахунку з однієї валюти в іншу); економічний валютний ризик [9, с. 87].

Відтак, ризик трансакції полягає в тому, що несприятливі коливання курсів іноземних валют впливають на реальну вартість відкритих валютних позицій. Проте, оскільки він, як правило, впливає з операцій маркет-мейкерства, дилінгу і прийняття позицій в іноземних валютах, цей ризик розглядається у рекомендаціях щодо ринкового ризику. Ризик перерахунку з однієї валюти в іншу (трансляційний) полягає в тому, що величина еквівалента валютної позиції у звітності змінюється в результаті коливань обмінних курсів, які використовуються для перерахунку залишків в іноземних валютах в базову (національну) валюту. Економічний валютний ризик полягає в змінах конкурентоспроможності банку або його структур, що входять в консолідовану групу, на зовнішньому ринку через суттєві коливання обмінних курсів [5, с. 29].

У залежності від форм і причин зміни, валютні ризики можуть бути класифіковані як:

— поточні валютні ризики, що являють собою ризик випадкових вільних змін валют з плаваючими курсами;

— ризик девальвації валюти, під яким розуміють ймовірність різкого стресового зниження курсу валюти відносно інших валют;

— ризик зміни системи валютного регулювання, являє собою ризик втрат, спричинених змінами валютного законодавства. Прикладами такого ризику можуть бути перехід від фіксованого валютного курсу та навпаки, фіксація курсу певної валюти відносно інших валют або валютного коши-

ка, перехід або відмова від використання ринкових методів регулювання валютного курсу [8].

Однак, за строком дії валютний ризик можна поділити на:

— стратегічний (строковий) ризик, що виникає внаслідок політики, яку щоденно проводить комерційний банк на ринку банківських послуг, що може бути спрямована на збільшення обсягів операцій з іноземними валютами, проведення більш активних операцій на ринку валютних інструментів, залучення та подальше розміщення на внутрішньому ринку ресурсів іноземних банків та міжнародних фінансових організацій тощо;

— денний ризик, пов'язаний з поточним рухом валютних курсів і цін на банківські метали на ринках фінансових засобів та визначається як обсяг втрат, які понесе банк внаслідок реалізації ризиків від його діяльності чи бездіяльності протягом одного дня;

— поточний (короткостроковий) ризик, що виникає в період між початком та закінченням (розрахунком) по кожній окремій банківській операції з валютними цінностями [6, с. 261].

З огляду на це, для адекватного оцінювання та ефективного впливу на чинники, що спричиняють виникнення валютного ризику банківських установ у процесі їх діяльності, у валютній політиці баку повинна передбачатись ефективна система управління даним ризиком. У зв'язку з цим, сучасна банківська практика сформувала систему запобіжних заходів щодо зменшення впливу валютного ризику, що включає:

— створення спеціалізованої структури з управління ризиками;
— розробку стратегії управління ризиками;
— визначення індикаторів прийнятого рівня ризику;
— впровадження стандартних методів для адекватної оцінки ризиків;
— створення системи інформаційного забезпечення процесу управління ризиками.

Однак, кожен банк розробляє власну програму управління ризиками, що відповідає специфіці його діяльності. Дана програма повинна ґрунтуватись на наступних етапах:

— ідентифікація ризиків (пов'язана з визначенням та розумінням існуючих або ризиків, що можуть виникнути в процесі діяльності банку, повинна бути постійним процесом, що має відбуватись як на рівні окремих операцій так і на рівні портфеля);

— аналіз та оцінка ризиків (така оцінка проводиться кожним управлінським або функціональним підрозділом, її об'єктами виступають всі продукти та послуги банку);

— контроль та мінімізація ризиків (здійснюється шляхом побудови системи контролю, основними елементами якої є інструменти та інформаційні системи, що використовуються керівництвом банку для вимірювання результатів діяльності прийняття рішень і оцінки ефективності існуючих процесів, ці засоби мають бути своєчасними, точними та інформативними);

— моніторинг ризику (здійснюється завдяки інформаційним звітам структурних підрозділів та окремих посадовців, внутрішньому та зовнішньому аудиту й аналітичній діяльності спеціалізованих служб банку) [4, с. 13].

На основі вищевикладеного, методи управління валютним ризиком можна поділити на внутрішні та зовнішні. Так, до внутрішніх методів відносять: лімітування та диверсифікованість валютного ризику. Зокрема, диверсифікованість ризику визначається як розподіл активів за різними валютами. Лімітування (управління відкритою валютною позицією) полягає у тому, що банк може допускати певні межі валютного ризику. Оцінивши зміни курсу, та визначивши межу збитків він встановлює ліміти щодо термінів та операцій. Кожна банківська установа у своїй діяльності повинна мати письмово викладену політику щодо діяльності з іноземною валютою. Ліміт відкритої валютної позиції встановлюється Національним банком України за допомогою кількісного обмеження у процентах щоденної величини відкритих банком валютних позицій. Цей ліміт визначає верхню межу допустимого валютного ризику. Комерційні банки здійснюють розрахунок дотримання лімітів на підставі щоденного балансу банку і зобов'язані їх щоденно дотримуватися.

Щодо зовнішніх методів управління валютним ризиком, то найпоширенішим є хеджування. Суть цього методу полягає в тому, що необхідно провести валютообмінні операції до того, як відбудеться зміна курсу або компенсувати збитки від такої зміни за рахунок угод з валютою, курс якої змінюється в протилежному напрямку. Даний метод передбачає створення захисту від валютних ризиків шляхом укладення додаткових строкових угод за іноземною валютою, які дозволяють компенсувати можливі фінансові втрати за балансовими статтями внаслідок зміни валютного курсу. Хеджування здійснюють за допомогою операцій з форвардними валютними контрактами, валютними ф'ючерсами і опціонами та валютними своп-контрактами [10].

Також, доцільно виділити і метод самострахування, що передбачає віднесення до ціни банківського продукту величину можливого збитку від

зміни валютного курсу та використовується для формування страхового фонду комерційного банку.

Існує ще один метод, який можна використовувати і в короткостроковому й у довгостроковому періодах, – це структурне балансування. Його сутність полягає у підтриманні певної структури активів і пасивів, що дозволяє покрити збитки, отримані у зв'язку з несприятливими коливаннями валютного курсу, прибутками, отриманими від цієї ж зміни курсу за іншими позиціями балансу. У цілому, структурне балансування зводиться до управління грошовими потоками в іноземній валюті [8].

Таким чином, як шляхи мінімізації ризику валютних операцій, доцільно запропонувати комерційним банкам встановлювати ліміти позицій за валютами, дотримуватися нормативів, що встановлюються Національним банком України та використовувати різноманітні методи хеджування. У практичній діяльності банків вказані методи дуже часто переплітаються між собою, тому використовується не один з них, а кілька методів одночасно, що дає змогу уникнути можливих втрат від здійснення валютних операцій і сформувати власну дієву систему ризик менеджменту банку. Крім того, зауважимо, що валютний ризик має оцінюватися банківською установою не відокремлено а комплексно у тісному зв'язку з іншими видами ризиків.

Список використаної літератури:

1. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України, затверджені Постановою Правління Національного банку України від 02.08.2004 р. № 36 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. DeLoach J.W. Enterprise-Wide Risk Management – Strategies for Linking Risk and Opportunity / J.W. DeLoach, Jr. // Financial Times.– 2000.–№5.– P. 12–15.
3. Papaioannou M. G. Exchange Rate Risk Measurement and Management: Issues and Approaches for Firms / M. G. Papaioannou // IMF Working Paper. – 2006. – Vol. 255. – 22 p.
4. Бахчеева М. М. Принципы управления валютными рисками / М. М. Бахчеева // Консультант. – 2008. - № 11. – С. 12-13.
5. Бобиль В. Сучасний ризик-менеджмент у банківській діяльності: теоретичний аспект / В. Бобиль // Вісник Національного банку України. – 2008. - № 11. – С. 28-32.
6. Вітлінський В. В. Економічний ризик та методи його вимірювання. Підручник / В. В. Вітлінський, С. І. Наконечний, О. Д. Шарапов. – К.: КНЕУ, 2000. – 354 с.
7. Дядя С. І., Зоря О. П., Пухальська А. П. Фактори ризику валютних операцій комерційного банку / С. І. Дядя, О. П. Зоря, А. П. Пухальська // Економічний простір. – 2011. - № 45. – С. 155-160.
8. Маслак О. О. Методи управління валютним демпінгом комерційних банків / О. О. Маслак [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

9. Примостка Л. О. Управління банківськими ризиками. Навчальний посібник / Л.О. Примостка – К.:КНЕУ, 2007. – 616 с.

10. Пузаненко В. В. Хеджування валютних ризиків / В. В. Пузаненко [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://intkonf.org/>

11. Ребрик М. А. Фактори валютного ризику банку / М. А. Ребрик // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 2 (27). – С. 84–88.

СМОЛІЙ НАТАЛІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Стубайло Т.С.

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Інфляція являє собою складне багатоаспектне явище соціально- економічного характеру, властиве в тому або іншому ступені всім країнам: розвиненим, тим, що розвиваються й, звичайно, країнам з перехідною економікою. Актуальність цієї теми полягає в тому, що інфляція залишається серйозною проблемою для України. Без зниження рівня інфляції неможливо досягти економічного процвітання країни, оскільки інфляція стримує розвиток і банківської системи, і фінансових ринків.

У сучасних українських джерелах різні аспекти дослідження процесів інфляції і гіперінфляції в Україні одержали відбиття в наукових працях Амосова А., Давидова А.Ю., Овода А., Римара Г., Савчука В.П., Томашика А.С., Сколотяного Ю., Петрика О. та ряду інших.

Для того, щоб зрозуміти причини інфляційних процесів, необхідно повернутися до історії.

Економіка України була глибоко інфляційною і у складі колишнього СРСР. Специфіка цього періоду зумовлювалась, з одного боку, повним домінуванням державного монополізму та відсутністю конкуренції, з іншого - великими диспропорціями в економіці. Йдеться про спотворену структуру виробництва, надмірно високу питому вагу важкої промисловості, надзвичайно високу частку військово-промислового комплексу, надмірну зношеність основних виробничих фондів, неефективне використання капітальних витрат, порушення господарських зв'язків [4, с. 9-12].

Товарно-грошова розбалансованість економіки призвела до відриву платоспроможного попиту від вартості товарної маси. Саме це стало при-

чиною гострого товарного дефіциту, що за контрольованих та майже незмінних цін вказувало на існування прихованої інфляції. Проявом стали стрімкий товарний голод, надмірні цінові дотації на основні групи товарів, зниження економічних стимулів виробництва та низька якість продукції, розширення спекуляцій у сфері торгівлі та зростання цін на "чорному" ринку, зниження ринкового курсу національної валюти [2].

Спостерігалось уповільнення темпів зростання експорту та одночасне різке зростання імпорту, що пояснювалося як зниженням конкурентоспроможності українських товарів, так і бумом споживчого кредитування, а також кардинальним зниженням імпортних тарифів. Все це в сумі призвело до значного погіршення торговельного балансу. Національна валюта була жорстко прив'язана до долара, вивезення капіталу з України.

У минулому десятилітті для української економіки були характерні не тільки високі темпи інфляції, а й високий ступінь мінливості цінової динаміки.

Причини виникнення інтенсивних інфляційних процесів в Україні варіюються з року в рік під впливом тих чи інших змін в економічному становищі країни. Можна сказати, що початок розвитку таких процесів було покладено ще за часів існування адміністративно-командної системи, коли первинна емісія створила диспропорційність в економіці, а неринкова структура виробництва характеризувалася орієнтацією на виробництво проміжної і військової продукції, наявністю нерентабельних підприємств і їх підтримкою різними видами дотацій [4, с. 10].

На сьогоднішній день виділяють такі причини, які відносно постійно викликають інфляцію в Україні:

- несприятлива дія факторів зовнішнього походження, власне, загальносвітові тенденції зростання цін на енергію та продовольчі товари;

- вплив макроекономічних диспропорцій, які обумовлюються мало-ефективним управлінням економікою протягом останніх років;

- виникнення дисбалансу між попитом і пропозицією на споживчому ринку: велика частина додаткових бюджетних виплат перераховується громадянами з низьким рівнем доходів і спрямовується ними, в першу чергу, на покупку продовольчих товарів, одягу і т. п., які мають чималу питому вагу в структурі споживчої сфери громадян, що також впливає на рівень інфляції;

- відставання заробітної плати від споживчих цін;

- високий рівень кредитних ставок, адже підприємства, автоматично закладають вартість обслуговування кредитів у вартість продукції [1].

Прогнозування рівня інфляції відбувається за рахунок аналізу минулого інфляційного матеріалу, вивчення теперішнього стану перебігу інфляційних процесів та враховуючи світові тенденції їхнього майбутнього розвитку. Для цього використовують індекси інфляції, або індекси споживчих цін, шляхом порівняння котрих вдається виявити динаміку інфляційних процесів в країні. Індекс інфляції або індекс споживчих цін – показник, який характеризує зміни загального рівня цін на товари і послуги, придбані населенням для невиробничого споживання. Індекс споживчих цін відображає зміну вартості фіксованого споживчого набору товарів і послуг у поточному періоді щодо попереднього.

Середньорічний темп інфляції в Україні у 2000 – 2011 роках становив майже 12%, цей показник є одним з найвищих серед країн Східної Європи. Динаміку індексів споживчих цін з 2000 по 2011 роки представлено в табл.1.

Таблиця 1

Зведена таблиця індексів інфляції з 2000 по 2011 роки

Роки	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Індекс інфляції	125,8	106,1	99,4	108,2	112,3	110,3	111,6	116,6	122,3	112,3	109,1	104,6

За підсумками 2011 року інфляція в Україні становила 4,6%, в 2010 році ця цифра була вдвічі більша, що є позитивною тенденцією до зниження [3]. Щодо причин такого рівня, то ними стали висока врожайність та зниження вартості споживчих товарів, зокрема овочів, які за даними Державної служби статистики коштували на 44% менше від цін минулого року. У квітні 2012 року порівняно з березнем 2012 року, ціни не змінилися, інфляція склала 0%, проти квітня 2011 року інфляція склала 0,6%. Інфляція в січні-квітні 2012 року проти відповідного періоду 2011 року склала 2,3%, з початку 2012 року – 0,7%. Інфляція в Україні в березні 2012 року, порівняно з лютим 2012 року, склала 0,3%, в січні-березні 2012 року (проти грудня 2011 року) – 0,7%. У квітні Міжнародний валютний фонд поліпшив прогноз інфляції в Україні на 2012 рік з 8,5% до 7,9%. МВФ прогнозує інфляцію в 2013 році на рівні 5,9% [5].

З розвитком інфляційних процесів відбуваються глибокі негативні зміни в економіці в цілому, а саме:

1. ціни на вироблені товари швидко зростають. Це спричиняє порушення сформованих в економіці пропорцій, адже підвищення цін відбувається нерівномірно. В наслідок цього виникає величезна кількість посередницьких фірм, що займаються перепродажем вироблених товарів, тобто розвивається спекуляція;

2. зменшуються капіталовкладення в економіку, а нерівномірне зростання цін і зміна структури попиту призводить до дезорганізації внутрішнього ринку;

3. нестійкість грошової одиниці значно збільшує підприємницький ризик і знижує ділову активність. Причиною її зниження стає скорочення всіх видів кредиту, насамперед, комерційного;

4. розлад усієї системи грошового обігу. Це проявляється через витіснення національної грошової одиниці іноземною валютою;

5. зниження реальної заробітної плати робить ручну працю дешевою, а це гальмує науково - технічний прогрес і впровадження нової техніки.

Якщо інфляція триває досить довго, то сукупність усіх її негативних наслідків призводить до різкого розладу фінансової системи держави і до важкого стану всієї економіки [4, с. 11].

Для того, щоб запобігти негативного впливу інфляції на економіку, потрібно вжити ряд заходів:

— ефективна монетарна політика – невід'ємний компонент антиінфляційної стратегії. Її головна особливість – введення жорстких лімітів на щорічні прирости грошової маси, яких необхідно дотримуватися протягом тривалого часу і, найважливіше, незалежно від стану бюджету, рівня безробіття, інтенсивності інвестиційного процесу, тощо. Межу грошової експансії треба перетворити у стелю, що обмежує будь-яку діяльність держави, пов'язану зі змінами грошової маси;

— скорочення бюджетного дефіциту – ще один важливий захід антиінфляційної політики. Досягти цього можна двома шляхами: через збільшення доходів і зменшення видатків держави. Перевагу все-таки слід надати другому шляху. Тобто правильна політика уряду, який хоче покінчити з бюджетним дефіцитом, полягає не в тому, щоб якнайбільше в економіки забрати, а в тому, щоб менше їй давати із державної скарбниці;

— гасіння інфляційних очікувань – одне із найважливіших завдань антиінфляційної стратегії. Для подолання страху суб'єктів економіки перед знеціненням заощаджень, відвернення нагнітання поточного попиту, який зумовлений безперервним подорожчанням товарів і послуг, необхід-

но зупинити інфляцію. Проте проблему очікувань бажано розв'язувати якнайшвидше – ще до того, як інфляція поставлена під контроль;

— раціоналізація зовнішньоекономічної політики – необхідно звести до мінімуму вплив на національну економіку зовнішніх інфляційних імпульсів, особливо тих, що пов'язані з переміщенням через кордони спекулятивних капіталів [1].

Отже, з вищесказаного можна зробити висновок, що інфляція є однією з основних проблем в багатьох сучасних країнах. Інфляційні процеси призводять до розладу фінансової системи держави, відбуваються негативні зміни в економіці в цілому. Тому необхідно, зважаючи на причини виникнення інфляції, вжити відповідних заходів для її подолання.

Список використаної літератури:

1. Бабалюк Н.С. Статистичний аналіз інфляційних процесів в Україні.— Буковинська державна фінансова академія, 2011.
2. Інтернет-видання «Економічна правда» від 14 жовтня 2011 року. : [електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// www.epravda.com.ua/news/](http://www.epravda.com.ua/news/)
3. Інфляція у 2011 році//Урядовий портал 2012 р. : [електронний ресурс].- Режим доступу: [http:// www.me.gov.ua/control/uk/publish/](http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/)
4. Кравченко С., Теленик С. Інфляція в ринковій економіці: сутність, причини і взаємозв'язок з макроекономічними показниками // Економіка, фінанси, право. – 2002. – №7. – С.9-12.
5. Статистичні дані Держкомстату України: [електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/control/uk/>

СОРОКА УЛЯНА

*факультет банківського бізнесу
група БС-41*

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Сороківська З.К.

БАНКРУТСТВО КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ

Створення конкурентоздатного середовища неможливе без дослідження інституту банкрутства, яке не обминає жодної галузі господарювання. Виходячи з того, що банківська система відіграє стратегічну роль у розвитку національної економіки, банкрутство будь-якого банку має негативні наслідки для широкого кола суб'єктів і може призвести до депресивних процесів у всій економіці.

Банкрутство банку – це результат негативних процесів (кризових явищ), які відбуваються в ньому протягом тривалого часу. Виявлення кризових явищ якомога раніше, з одного боку, може дозволити Національному банку України та керівництву банку виправити ситуацію шляхом ухвалення відповідних рішень, а з іншого – знизити ризики для інших суб'єктів господарювання та уникнути ланцюгової реакції.

До основних причин банкрутств комерційних банків спеціалісти у банківській сфері відносять такі:

- 1) неякісні активи;
- 2) недосконалість планування, політики та управління;
- 3) зловживання інсайдерів;
- 4) несприятливі економічні умови;
- 5) відсутність правильного аудиту та контролю;
- 6) шахрайство, недостовірність звітних даних;
- 7) незабезпечені витрати.

До основних причин виключення комерційних банків України із банківського реєстру відносять наступні:

- рішення комісії НБУ з питань нагляду;
- приєднання до інших банків у вигляді філій;
- ліквідація згідно постанови НБУ.

Зупинимося на основних причинах та симптомах кризи, які є типовим для вітчизняних фінансово – кредитних установ. Розкриємо специфічні причини збитковості, втрати ліквідності і, як результат, фінансової кризи банку:

- дефіцит прибуткових банківських операцій;
- нав'язування банкам фіскальних функцій, що відлякує наявних та потенційних клієнтів;
- збільшення обсягів обов'язкових резервів, а отже і частки неприбуткових активів;
- дефіцит прибуткових та без ризикових проектів, що пов'язано з нестачею надійних об'єктів кредитування;
- низький рівень менеджменту, високі витрати;
- ризикова валютно – кредитна політика;
- політична нестабільність.

Труднощі, з якими стикаються комерційні банки щодо здійснення профілактичних антикризових заходів, зумовлюються насамперед відсутністю в переважної їх більшості служб контролінгу. Через нестачу об'єктивної інформації про реальний фінансовий стан кожного банку не

можна оперативно нейтралізувати ризики та попередити фінансову кризу. У багатьох банках, всупереч відповідній Постанові Правління НБУ не створено внутрішнього аудиту, або лише формальне його існування.

Характерною рисою сучасної банківської кризи є істотне погіршення банківських балансів, зростання частки проблемних кредитів зокрема і проблемних активів в цілому. Така ситуація негативно позначається не фінансових результатах діяльності комерційних банків, створює певні труднощі як для самого кредитора, так і для позичальника, ускладнює реалізацію менеджментом своїх функцій, підриває довіру населення до банківської системи та стримує відновлення кредитування реального сектора економіки. Тому на сьогодні важливе практичне значення має розробка сучасних підходів до вдосконалення організації управління проблемними активами на основі системи організаційно – правових та адміністративних заходів, одним з яких може бути створення так званих госпітальних банків. Основна мета функціонування таких банків полягає у тому, що проблемні активи замість того, щоб ліквідуватися у авральному порядку за будь – якими цінами, можуть бути реструктуризовані у спеціальній установі, яка має достатні фінансові можливості, щоб дочекатися закінчення фінансової кризи, та повернути ці активи на ринок за прийнятною ринковою ціною.

Особливо яскраво банківська система України продемонструвала свою нестійкість під час світової фінансової кризи 2008 – 2009 років.

Першим симптомом кризових явищ був масовий відплив коштів із рахунків банків вкладників восени 2008 року, який значною мірою був спровокований рейдерською атакою на Промінвестбанк. Так, лише за жовтень 2008 року залишки коштів населення у банківських установах скоротилися на 8,9 млрд. грн., тобто тим самим було підірвано довіру населення до банківської системи України. Унаслідок масового відпливу депозитних коштів, а також накопичених швидкими темпами валютних та строкових дисбалансів між депозитною базою і кредитними вкладеннями з осені 2008 року перед значною кількістю банків постала проблема ліквідності. На мікрорівні дана ситуація була визвана проведеннями банками високо ризикової кредитної політики, за рахунок зовнішніх запозичень, так як вони були більш дешевшими.

Залучені кошти направлялися не на реальний розвиток економіки, а переважно на споживче кредитування населення. Головною проблемою стало те, що вони надавалися споживачам на тривалий строк – 5,7 років для придбання автомобілів і 20,30 років для купівлі нерухомості, а закор-

донні кредити вітчизняні фіну станови залучали на незначний строк – 3,5 років. При цьому наші банки розраховували перестраховуватися за кордоном на таких самих вигідних умовах і надалі. Але через світову фінансову кризу іноземні банки спочатку зробили жорсткішими умови залучення кредитів в Україну, а незабаром взагалі переставали надавати кредити.

Фінансову кризу в Україні також спричинив такий ряд чинників, як значна доларизація операцій: реальний розрив між валютами надання кредитів та доходів, які отримують українці, що негативно вплинуло на фінансову стійкість комерційних банків України, недостатньо ефективні стандарти надання кредитів, що і зумовили розгортання фінансової кризи в Україні до таких масштабів.

В кінці 2011 – на початку 2012 року в Україні спостерігалася тенденція до скорочення банківських підрозділів. Це пов'язано, зокрема, із накладними витратами і низькою прибутковістю банків (табл.1).

Таблиця 1.

Динаміка кількості банківських установ за 2007 – 2012 роки

№ з/п	Назва показника	01.01. .2007	01.01. 2008	01.01. 2009	01.01. 2010	01.01. 2011	01.01. 2012	01.04. 2012
1.	Кількість банків за Реєстром	193	198	198	197	194	198	177
2.	Виключено з Державного реєстру банків з початку року	6	1	7	6	6	0	23
3.	Кількість банків, що знаходиться у стадії ліквідації	19	19	13	14	18	21	23
4.	Кількість банків, що мають ліцензію НБУ на здійснення банківських операцій	170	175	184	182	176	76	176
4.1	з них: з іноземним капіталом	35	47	53	51	55	53	53
4.1.1	у т.ч. зі 100% іноземним капіталом	13	17	17	18	20	22	22
5.	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	27.6	35.0	36.7	35.8	40.6	41.9	41.8

Для ефективної роботи банківських установ необхідно постійне вивчення і прогнозування стану ринку банківських послуг, всебічне планування банківської діяльності й оперативне управління фінансовими ресур-

сами банку. Процес планування повинен передбачати розробку бізнес плану банку, який є основою управління як окремими видами діяльності і банківськими продуктами, так і банком в цілому.

Поліпшення стану банківських установ можливе за умови вирішення таких завдань:

1) поліпшення управлінського контролю за банківськими операціями та структурними підрозділами банку;

2) здійснення адаптації кредитної політики до ринкових умов і внутрішньобанківських потреб;

3) досягнення і збереження надійної структури кредитного портфеля;

4) розробка заходів для підвищення ефективності роботи відділень та інших банківських підрозділів;

5) створення умов для ефективного управління активами і пасивами;

6) надання клієнтам комплексу високоякісних банківських послуг;

7) розробка стандартів якості обслуговування клієнтів і забезпечення їх дотримання;

8) планування і реалізація ефективної маркетингової програми.

Тобто, потрібно приділяти більше уваги кредитній історії клієнта (як це заведено в США), якості забезпечення кредиту, диверсифікації клієнтської бази та обов'язкове дотримання нормативів НБУ.

Сьогодні в банківській системі України є безліч проблем, які вимагають практичного вирішення. Вони зачіпають передусім питання, які пов'язані із подальшим розвитком банківської системи України, яка має концентруватися на таких напрямках:

1) удосконалення безвійзного нагляду та інспектування банків (розмежування повноважень та підвищення відповідальності керівників банків за безпеку, результати діяльності банку, проведення адекватної політики управління ризиками, поліпшення якості внутрішнього контролю та аудиту; удосконалення методологічної бази оцінки ризиків, впровадження стратегії нагляду за кожним банком на основі оцінки ризиків його діяльності та якості управління ними);

2) удосконалення порядку створення та ліцензування банків та банківських об'єднань (розроблення та впровадження процедури акредитації філій іноземних банків і надання їх банківської ліцензії; посилення вимог ліцензування щодо здійснення банками окремих видів операцій);

3) удосконалення процедур встановлення тимчасової адміністрації, реорганізації і ліквідації банків (опрацювання питань щодо законодавчого врегулювання щодо реорганізації та продажу банку, удосконалення мето-

дики щодо визначення проблем в діяльності банків, удосконалення процедур щодо відновлення фінансового станку в банках що перебувають в стані фінансового оздоровлення);

4) зміцнення нагляду у сфері протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом (встановлення вимог до банків щодо впровадження ними внутрібанківських систем фінансового моніторингу, які ґрунтуються на виявленні, оцінці, управлінні та контролю за ризиками, що виникають під час взаємодії з клієнтами);

5) забезпечення прозорості банківської системи (роз'яснення через засоби масової інформації суті звітності про діяльність банку, яка публікується; запровадження та забезпечення функціонування Єдиного електронного реєстру банків та їх філій);

6) розвиток співробітництва з іншими державними наглядовими органами (укладання двосторонніх угод щодо співробітництва з органами банківського нагляду тих держав, які мають найбільший вплив на розвиток вітчизняного банківського сектора);

7) підвищення кваліфікації і стимулювання працівників банківського нагляду (підвищення вимог до якості роботи працівників банківського нагляду; запровадження періодичного професійного тестування фахівців банківського нагляду).

Отже, головним завданням банківського нагляду є безпека та фінансова стабільність банківської системи, захист інтересів вкладників та кредиторів. Досягнення цих цілей здійснюється шляхом установлення обов'язкових нормативів і лімітів для банків, а також перевірки з боку НБУ правильності розрахунку банками цих нормативів і лімітів. Показником якості нагляду повинна бути не кількість відкликаних ліцензій у банків, а рівень довіри до банківського сектору.

Основною причиною банкрутства банків в Україні є занадто ризикова діяльність банків, порушення встановлених НБУ нормативів з однієї сторони, і недостатньо розвинута система банківського нагляду – з іншої. Це все призвело до зниження довіри населення до банківської системи, а відтак і до відпливу капіталу з банківського сектора, що є негативним явищем як для фінансового сектора зокрема, так й для економіки в цілому.

СПІВПРАЦЯ МВФ ТА СВІТОВОГО БАНКУ

В умовах поглиблення міжнародної співпраці в економічній сфері та посилення регулятивної функції міжнародних фінансових інституцій роль кредитора останньої інстанції в сучасній міжнародній фінансовій системі відводиться Міжнародному Валютному Фонду (МВФ) й Світовому банку (СБ), що здійснюють моніторинг, надають позики й аналітично-консультаційні послуги. З огляду на світову фінансову кризу та неготовність більшості національних економік протидіяти їй самотужки, дії регуляторів - головних фінансових інституцій світу, що входять до системи МВФ - Світовий банк, набувають особливого значення.

Сьогодні МВФ об'єднує 187 країн, здійснює суворий нагляд за міжнародною валютною системою і за курсовою політикою країн-членів, сприяє глобальній валютно-фінансовій співпраці, забезпечує фінансову стабільність, полегшує міжнародну торгівлю, надає технічну допомогу, займається підготовкою кадрів, бореться з бідністю, підвищує рівень та стійкість економічного зростання в усьому світі.

Фінанси МВФ, як інші міжнародні інституції, в основному формує за рахунок внесків країн-учасниць. Останнім часом великого значення надає збільшенню питомої ваги власних доходів.

Максимальний внесок країни у фінансові ресурси МВФ визначається квотою, розмір якої залежить від позиції держави у глобальній економіці та переглядається кожні п'ять років. У формулі розрахунку квоти за основу взято показник ВВП, який ділиться на ВВП за ринковим курсом і за паритетом купівельної спроможності та інші показники, що відображають обсяги зовнішньої торгівлі. Найбільший внесок (квоту) в МВФ дає економіка США.

Квоти допомагають визначити країни, що фінансуватимуть відповідно до програм МВФ та їх частку в розподілі спеціальних прав запозичення (СДР).

СДР, які інколи називають СПЗ, - це не грошові кошти, а резервний актив та розрахункова одиниця МВФ, що у разі необхідності можна обміняти на вільноконвертовану валюту. Вартість СДР визначається щоденно на основі середньозваженої величини ринкових курсів таких валют - долара США, євро, англійського фунта стерлінгів, японської єни [3, с. 14]. Так, на 30.04.2010 р. обмін-

ний курс СДР до долара США становив 1 долар США за 0,661762 СДР, а курс долара США до СДР становив $1 \text{ СПЗ} = 1,51112 \text{ дол США}$ [4, с. 3].

СДР включають у офіційні резерви країн-членів МВФ, що гарантує їм право на отримання частини внесених коштів у разі виникнення фінансових ускладнень, але за умови наявності вільних грошових коштів та згоди фонду.

Основним джерелом власних надходжень МВФ зазвичай вважали доходи (відсотки і збори) від операцій з кредитування країн-позичальників, але у 2008 р. Рада керуючих МВФ схвалила нові заходи для недопущення надмірної залежності від таких доходів в умовах різкого погіршення стану кредитування. Серед них оновлена модель доходів, в яку входять, поряд з традиційними елементами, зовсім нові. Так, традиційні доходи МВФ - внески держав-членів в рахунок квот; отримані від країн-позичальників відсотки і збори; інвестиційний рахунок (акумулює повернені фінансові ресурси, надані на безпроцентній основі) та нові - фонд, оснований на доходах від продажу золота МВФ; ширших інвестиційних повноважень; відшкодування витрат на пільгове кредитування.

За необхідності МВФ може тимчасово доповнити фінансові ресурси за рахунок запозичень на тимчасовій основі. Деякі країни-члени МВФ та установи готові надати додаткові кошти на договірних умовах про позику для забезпечення стабільності міжнародної валютної системи.

Напрями витрачання фінансових ресурсів МВФ такі: процентні платежі за частиною внесків держав-членів у рахунок квот, адміністративні витрати, накопичувальний страховий резерв, дивіденди членам.

Надаючи кредити, МВФ часто орієнтуються на ставку LIBOR (Лондонської міжбанківської ставки пропозиції), додаючи до неї певний відсоток. LIBOR - це усереднена процентна ставка за міжбанківськими кредитами, яку фіксує щоденно Британська банківська асоціація. МВФ здійснює кредитування на звичайних та пільгових умовах, крім того, надає допомогу на безоплатній основі бідним країнам, щоб допомогти їм досягти сталої позиції щодо зовнішньої заборгованості, забезпечити макроекономічну стабілізацію та реформувати економіку. Одночасно з діями щодо забезпечення достатності своїх ресурсів МВФ також веде активну роботу з удосконалення своїх інструментів кредитування для задоволення потреб держав-членів в умовах кризи і в наступний період, з перегляду системи пільгового та непільгового кредитування, з розроблення концепції подальших змін. Очікується, що потенціал пільгового кредитування МВФ збільшиться до 17 млрд. дол. до 2014 р. [4, с.14].

Доступ до кредитних ресурсів Фонду може перевищувати 300 % від квоти [4, с. 23], але він обмежений певними умовами програмного цільового фінансування та справлянням додаткових зборів. Один з відділів МВФ відповідає за раціональне використання фінансових ресурсів.

Щодо діяльності Світового банку, слід зазначити що в даний час він зосередив свою діяльність на досягнення цілей розвитку тисячоліття, а саме:

- ліквідація бідності і голоду;
- забезпечення загальної початкової освіти;
- заохочення рівності чоловіків і жінок та розширення прав і можливостей жінок;
- скорочення дитячої смертності;
- поліпшення охорони материнства;
- боротьба з ВІЛ/СНІДом, малярією та іншими захворюваннями;
- забезпечення сталого розвитку навколишнього середовища;
- формування глобального партнерства в цілях розвитку.

Основними видами кредитів Світового банку є:

- інвестиційні позики для товарів, робіт, послуг, спрямовані на підтримку різнопланових проектів соціально-економічного розвитку, які розраховані на тривалий строк (5-10 років);
- позики стратегічного розвитку (системні позики) з метою підтримки політики та інституційних реформ, що надаються на коротші терміни (1-3 роки).

Світовий банк співпрацює з більшістю організацій, що фінансують проекти розвитку у всьому світі, і деякі свої проекти фінансує спільно з ними. Для захисту від інвестиційних ризиків, пов'язаних з фінансуванням країн, що розвиваються, Світовий банк пропонує декілька видів гарантійних інструментів.

Для підтримки інноваційного розвитку і партнерства Світовий банк надає нечисленні гранти. Грант - це цільова безоплатна та безповоротна фінансова допомога, тобто благодійний внесок на вирішення певної суспільно значущої проблеми. Гранти дають змогу уникнути негативного впливу на стан зовнішньої заборгованості країн з низьким доходом.

Надання аналітико-консультаційних послуг і технічної допомоги Світовим банком передбачає виконання соціально-економічних досліджень та збір даних з широкого кола питань для глибокого розуміння проблем розвитку країни. Для забезпечення сталих результатів регіонального розвитку Світовий банк також зміцнює внутрішню спроможність країн підтримувати подальшу життєздатність програм соціально-економічного розвитку, за допомогою підвищення

кваліфікації та навчання своїх клієнтів, працівників і партнерів. Програми навчання реалізуються у формі курсів, консультацій з певних питань, партнерства з навчальними та дослідницькими інститутами в усьому світі та у формі підтримки мереж навчальних закладів, пов'язаних з міжнародним розвитком. Світовий банк має одну з найбільших мереж дистанційного навчання.

Діяльність МБРР спрямована на зменшення бідності й забезпечення стійкого розвитку країн з середнім рівнем доходу і кредитоспроможних бідних країн.

МБРР, маючи високий кредитний рейтинг, залучає ресурси на міжнародному фінансовому ринку під низький відсоток та випускає облігації більш ніж в 40 різних валютах, а потім надає їх позичальникам на вигідних для них умовах. Прибуток від таких позик покриває операційні витрати Світового банку, потрапляє в резерви для зміцнення балансу, забезпечує щорічне передавання ресурсів до МАР і забезпечує фінансову стабільність МБРР вже впродовж багатьох років. МБРР засновано у 1944 р., щоб допомогти відновити Європу після Другої світової війни. Окрім зазначених, джерелами фінансування діяльності МБРР також є внески країн-членів, прибуток від інвестицій, і, звичайно, суми погашення відсотків за кредитами країнами-позичальниками.

МБРР надає доступ до великих обсягів капіталу на пільгових умовах через казначейство Світового банку. Крім того, терміни погашення є тривалішими (15-20 років), а умови - привабливішими та стійкішими, ніж ті, що зазвичай пропонуються на ринку. Зокрема, МБРР:

- надає річний пільговий період до початку погашення основної суми боргу;
- підтримує довгострокові проекти соціального розвитку, які відмовились фінансувати інші кредитори;
- надає фінансову підтримку бідним країнам у кризові періоди на необтяжливих для них умовах;
- створює сприятливий інвестиційний клімат, стимулюючи приплив іноземного капіталу;
- сприяє підвищенню добробуту бідних верств населення у всіх країнах субсидіюванням з чистого доходу;
- використовує різні фінансові важелі та інструменти для здійснення відповідних реформ задля боротьби з бідністю.

Міжнародна асоціація розвитку фінансує найбідніші країни світу на надзвичайно пільгових умовах: надаючи безвідсоткові кредити та безоплатну допомогу (гранти). Для визначення порівняно бідних країн, які можуть розраховувати на ресурси МАР, використовують два критерії:

1) розмір ВВП на душу населення, який не повинен перевищувати щорічно встановленого порогу, що в 2010 р. становив 1,135 дол. США;

2) відсутність кредитоспроможності країн, що унеможлиблює доступ до інших джерел фінансування та залучення коштів на ринкових умовах.

Зважаючи на вищевказане, фінансові ресурси та технічна допомога МАР вкрай необхідна найбіднішим країнам світу, щоб уможливити розроблення та реалізацію урядових стратегій боротьби з бідністю та корупцією, розвитку освіти, охорони здоров'я та довкілля тощо.

Співвідношення грантів МАР та пільгових кредитів МАР визначається за допомогою оцінювання ризику боргової кризи для кожної країни.

Фінансові ресурси МАР утворюються в основному за рахунок внесків найбагатших країн-учасниць. Додаткові ресурси надходять від МБРР та МФК, а також у вигляді повернених кредитів, наданих МАР.

Країни-донори зустрічаються раз на три роки задля поповнення цільових фондів і перегляду політики МАР відносно розподілу фінансових ресурсів серед країн, які розвиваються. Для гнучкого реагування на потреби країн і обставини представників країн-позичальників запрошують до участі у переговорах.

Виділяють і розподіляють ресурси МАР за принципом найефективнішої політики одержувачів та інституційного потенціалу, з тим щоб сконцентрувати їх там, де вони найбільше сприятимуть зменшенню масштабів бідності. Обсяги допомоги визначають на підставі показників і потреб країни.

Отже, в умовах підвищення мобільності міжнародних фінансів та зростання попиту на фінансові ресурси у світі завданнями МВФ та Світового банку є вдосконалення фінансових і розширення інформаційних послуг задля повного задоволення потреб відповідних країн та спрощення їх стосунків з міжнародними фінансово-кредитними інституціями. Для досягнення цієї мети в ході роботи Світовий банк застосовує сучасні фінансові продукти та засоби зв'язку, тісно співпрацює з іншими багатосторонніми банками розвитку, а також з фондами (пенсійними, страховими), партнерами із громадянського суспільства (приватними особами) та країнами-донорами. Світовий банк надає бідним країнам допомогу стратегічного характеру, а МВФ спрямовує свою діяльність на вирішення поточних економічних проблем: відновлення платіжних балансів країн та стабілізацію монетарної системи. Світовий банк і МВФ фактично здійснюють перерозподіл фінансових ресурсів між багатими країнами та бідними, забезпечуючи економічне зростання останніх.

Важливо підкреслити, що антикризове управління та реформування української економіки здійснюється за підтримки з боку міжнародних фінансових організацій, зокрема Міжнародного Валютного Фонду та Світового банку.

Список використаної літератури:

1. Бойцун Н.Є. Міжнародні фінанси: навч. посіб. / Н.Є. Бойцун, Н.В. Стукало. - 2-ге вид. - К. Професіонал, 2005. - 336 с.
2. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: підруч. - 2-ге вид., перероб., доп. - К.: Знання, 1999. - 305 с.
3. Вахненко Т.П. Міжнародний кредит у світовій валютно-фінансовій системі / Т.П. Вахненко // Фінанси України. - 2006. - № 11. - С. 143-155.
4. Годовой отчет МВФ - 2010 [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [ИПр://^м>м>.it/.og\\$/exгегпаI/gi88ian/puB8//t/a2/2010/ra^/a210_gi8.pdf](http://imf.org/external/pubs/ft/a2/2010/ra/a210_gi8.pdf)

ЯНЧ МАРІЯ

*факультет банківського бізнесу
група БС-21*

*Науковий керівник:
к.е.н., доцент Баянт Г.Р.*

АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ПЕРЕХІДНИХ ЕКОНОМІК

Проблема подолання інфляції існує в багатьох країнах, а особливо в державах з перехідною економікою. Хоча інфляційний процес має багато спільних ознак у країнах з перехідною економікою, але у кожній з них він протікав по-різному. Цей процес багато в чому залежав від ринкових реформ, які проводилися у певній державі.

Насамперед варто зазначити, що основою економічного зростання є не інфляція, а додаткова грошова емісія, як створює постійне перевищення попиту над пропозицією, а отже стимулює виробництво. Тобто інфляція не завжди є негативним явищем, оскільки стимулює економічне зростання. Нобелівські лауреати Г. Саймона та Д. Канемен вважають, що існування "природної" або структурної інфляції, не пов'язаної із грошовою масою, можливе. Б. Кваснюк вказував на те, що стале економічне зростання відбувається за річних темпів інфляції 40 % і місячних – 2,8 % [5, с. 96-103].

Макроекономічна політика держави значно залежить від стабільності банківської системи. Етапами становлення банківської системи України можна назвати:

— перший етап (1988-1992 рр.) неконтрольованого зростання кількості банківських установ;

— другий етап (1993-1994 рр.) масового погіршення фінансового стану комерційних банків, і втрата довіри до них з боку клієнтів;

— третій етап (1995-2001 рр.) упорядкування діяльності банківських установ, який тривав до моменту прийняття Закону України "Про банки і банківську діяльність". Також період характеризувався початком реєстрації банків з іноземними інвестиціями. НБУ почав приймати рішення, які базувалися на світовому досвіді;

— четвертий етап (2001-2008 рр.) характеризувався покращенням економічної ситуації в країні, зростанням довіри до банків;

— п'ятий етап (2008-2010 рр.) розпочався під впливом світової фінансової кризи, яка вразила і українські банки та похитнула довіру до них у суспільства, набуту у попередні роки (особливо починаючи з 2001 р.) [4, с. 13-14].

У сучасних умовах саме таргетування інфляції (ТІ) для України є найефективнішим режимом монетарної політики, оскільки:

— на відміну від монетарного таргетування, ТІ не потребує чіткого та стабільного зв'язку між грошами та інфляцією;

— на відміну від прив'язки обмінного курсу, ТІ потребує від центрального банку зосередитися на досягненні внутрішньої стабільності економіки та відведенні небезпек, які їй загрожують;

— однією з ключових переваг ТІ є його прозорість і можливість легкого розуміння громадськістю головної мети монетарної політики.

ТІ поєднує два аспекти, які є дуже важливими для здійснення успішної монетарної політики:

— ТІ стимулює позитивні зміни у здійсненні монетарної політики, які охоплюють зростання незалежності центральних банків, підвищення підзвітності та прогнозованості, розбудову системи аналізу і прогнозування для підтримки процесу прийняття рішень;

— надання надійного середньотермінового якоря для інфляційних очікувань і водночас достатня гнучкість політики для відповіді на короткотермінові шоки без ризику втрати довіри для монетарного режиму.

У НБУ вже розроблено систему економічного аналізу та прогнозування для підтримки переходу від режиму прив'язки обмінного курсу до ТІ. Завдання підтримки сталого довготермінового економічного зростання для НБУ полягає у створенні та підтримці стабільного макроекономічного середовища, що асоціюється із ціновою стабільністю. Для досягнення ста-

більшого зростання цінова стабільність є ключовою умовою внаслідок економічних і соціальних втрат від інфляції.

У країнах з ТІ макроекономічна ситуація характеризується нижчою та стабільнішою інфляцією, стабільним економічним зростанням і нижчою вразливістю до зовнішніх шоків. НБУ має зосередитися за допомогою ТІ не на стимулюванні поточного зростання, а на створенні макроекономічних засад для підвищення темпів зростання у довготерміновому періоді [2, с. 119-125]. У більшості випадків у розвинутих країнах, які використовують ТІ, відхилення від таргету становлять менше 1 %. У країнах з перехідною економікою у 41 % випадків відхилення від таргету становлять ± 1 %, а у 36 % випадків – понад 2 %. Найкращі ж результати демонструють США і Чилі. У країнах, де частіше надається громадськості інформація щодо макроекономічної політики, таргети досягаються рідше, тому надто висока відкритість також не бажана.

У країнах, які запровадили ТІ, зменшили рівень інфляції та інфляційні сподівання. Загалом, держави з ТІ є відкритими малими економіками, і є дуже чутливими до світових економічних зрушень. Країни, які не використовують ТІ, є здебільшого великими закритими економіками.

Головними ж передумовами запровадження ТІ є: інституційна (низький державний борг, незалежний центральний банк), фінансова (банківська), економічна (рівень доларизації), технічна (система передбачень) системи.

Сучасний стан світової економіки визначається наслідками економічної кризи. У період фінансової кризи істотно постраждала світова торгівля. Скоротився обсяг експорту та імпорту. Україна через швидко зростаючий зовнішній борг стала залежною від доступності зовнішніх джерел кредитування. Через глобальні дисбаланси знижується інвестиційна активність, скорочуються обсяги торгівлі.

Детально варіанти глобального економічного устрою розглянуто у звіті Світового економічного форуму "Майбутнє світової фінансової системи. Короткостроковий прогноз і довгострокові сценарії", документі МВФ "Звіт про глобальну фінансову стабільність. Управління майбутніми фінансовими викликами" та звіті МВФ "Перспективи світового економічного розвитку.

Підтримка відновлення". Враховуючи зміни у світовій економіці, розрізняють чотири сценарії розвитку світової економіки: "фінансовий регіоналізм", "відновлений західноцентризм", "фрагментований протекціонізм", "перебалансований мультилатералізм". Варто коротко розглянути їхній вплив на економіку України.

Суть першого сценарію – "фінансового регіоналізму" передбачає, що світова економіка складається з трьох блоків на чолі зі США, ЄС і Китаєм, які здійснюють торгівлю і фінансову політику. За розвитку такого сценарію Україна втрачає важелі впливу на міжнародну фінансову систему, істотно обмежуються можливості розвитку конкурентоспроможних виробництв, зокрема через низький зовнішній попит.

Другий сценарій – "відновлений західноцентризм" передбачає, що країни з розвинутою економікою запроваджують корпоративну реструктуризацію, відновлюють продуктивність і стимулюють міжнародну торгівлю. Розвиток такого сценарію негативно вплине на Україну, оскільки зацікавленість інвесторів зміниться у бік нових, східних ринкових економік.

Якщо діяти буде третій сценарій – "фрагментований протекціонізм", то у світі будуть панувати розмежованість, суворий контроль, а між країнами виникатимуть конфлікти, велику загрозу стабільності становитимуть внутрішні заворушення та природні катастрофи. Третій сценарій є найневигіднішим для України, оскільки Україна як відносно відкрита економіка, втратить значні можливості для розвитку експортно-орієнтованих виробництв, а через невивідні умови фінансування зросте зовнішня заборгованість.

За четвертого сценарію – "перебалансованого мультилатералізму" буде запроваджено ефективне управління ризиками до 2020 р. з метою забезпечення зростання; задля досягнення спільних цілей буде налагоджено родну співпрацю; світова економіка зростатиме в середньому на 3,6 %; стабільно зростатимуть ринкові економіки. У разі розвитку таких подій Україна може виграти завдяки розширенню світового попиту, ефективнішому функціонуванню ринків капіталу та потенційній можливості брати участь у формуванні глобальних стратегій розвитку.

Загалом для розвинених країн очікується повільне економічне зростання після 2010 р., яке буде супроводжуватися зростанням безробіття. У 2010 р. МВФ прогнозує незначне (понад 20 %) зростання цін на нафту і помірне (близько 2 %) підвищення вартості сировинних ресурсів (крім енергетичних). Для України прогнози МВФ означають, що попит на українську продукцію буде обмеженим, а зростання цін на ресурси стане чинником відновлення високої інфляції.

Світова криза засвідчила високий рівень залежності економіки України від зовнішньоекономічної кон'юнктури. Одним із завдань монетарної і валютної політики НБУ є адаптація до несприятливих зовнішніх умов. У період кризи центральні банки країн вживають заходів щодо відновлення

ліквідності банків через збільшення грошової маси. Але такі дії в Україні можуть призвести до знецінення гривні і зростання інфляції [1, с. 3-9].

Отже, насамперед, необхідно сприяти ухваленню закону "Про систему валютного регулювання та валютного контролю", що допомогло б утвердити статус національної валюти як єдиного засобу розрахунку на території України та удосконаленню механізму регулювання потоків капіталу. Також необхідно удосконалити підходи до регулювання фінансових інвестицій нерезидентів в Україну. Необхідною умовою переходу до режиму ТІ є інституційне закріплення обов'язкової тісної співпраці між Урядом та НБУ з питань досягнення цінової стабільності. Адже інфляція формується під впливом попиту і пропозиції. НБУ переважно впливає на інфляцію попиту, а підвищення цін в Україні переважно відбувається за рахунок чинників пропозиції. саме тому перед урядом стоять такі завдання:

— пом'якшити шоки шляхом проведення відповідної торговельної, бюджетної та структурної політики;

— підвищити якість фіскальної політики, та узгоджувати її з монетарною для досягнення низькоінфляційного середовища;

— підвищити ефективність управління адміністративно регульованими цінами та узгоджувати цю політику з інфляційними цілями [3, с. 103-121].

Список використаної літератури:

1. Батковський В. Перспективи впливу глобальних тенденцій розвитку економіки та фінансової системи на Україну / Батковський В., Даниленко А., Дормачев В. // Вісник НБУ. – 2010. – № 12. – С. 3-9. Національний лісотехнічний університет України

2. Гнатів О.А. Таргетування інфляції як оптимальний режим монетарної політики // Регіональна економіка. – 2009. – № 2. – С. 119-125.

3. Грищенко А.А.. Ін-т таргетування інфляції: Зарубіжний досвід і перспективи запровадження в Україні : наукова доповідь / А.А. Грищенко, Т.О. Кричевська, О.І. Петрик. – К. : Ін-т економіки і прогнозування, 2008. – 272 с.

4. Кажан В.А. Етапи становлення банківської системи України // Бизнесинформ. – 2009. – № 4. – С. 13-14.

5. Паливода К.В. Вплив інфляції на інвестиційну активність у сучасному суспільстві // Фінанси України. – 2009. – № 12. – С. 96-103.

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТСЬКОГО НАУКОВОГО ГУРТКА
КАФЕДРИ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТНЕУ
«ГРОШОВА ПАРАДИГМА»**

КАФЕДРИ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТНЕУ

Підписано до друку 26.05.2012
Формат 60x 90¹/₁₆. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний 80 г/м². Друк на дублюкаторі.
Умов.-друк. арк. 6,2775
Тираж 100 примірників. Замовлення № 12/11/22

Відруковано у видавничому центрі "Вектор"
46000 м. Тернопіль, вул. Кривоноса 2-Б
Тел. 8 (0352) 40-08-12
8 (0352) 40-00-63

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державно-
го реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції
серія ТР №33 від 06 грудня 2007р.
СПД Созанський А.М.